

Møte tirsdag den 3. juni kl. 18

President: Å g o t V a l l e

D a g s o r d e n (nr. 34):

1. Innstilling fra samferdselskomiteen om lov om endringer i lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven) (Innst. O. nr. 84 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 40 (2002-2003))
2. Innstilling fra samferdselskomiteen om lov om endringer i lov 29. november 1996 nr. 73 om formidling av landsdekkende postsendinger (postloven) (Innst. O. nr. 87 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 41 (2002-2003))
3. Innstilling fra samferdselskomiteen om lov om endring i lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk (parkeeringsforbud for registreringspliktig kjøretøy uten kjennemerker) (Innst. O. nr. 85 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 47 (2002-2003))
4. Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lov om endringer i barneloven mv. (Nye saksbehandlingsregler i barnefordelingssaker for domstolene mv.) (Innst. O. nr. 96 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 29 (2002-2003))
5. Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lov om endringer i folketrygdloven (svangerskapspengene til selvstendig næringsdrivende) (Innst. O. nr. 93 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 57 (2002-2003))
6. Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond mv. (Innst. O. nr. 99 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 68 (2002-2003))
7. Innstilling fra finanskomiteen om lov om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv. (hvitvaskingsloven) (Innst. O. nr. 100 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 72 (2002-2003))
8. Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i sentralbankloven og finansieringsvirksomhetsloven og om opphevelse av valutareguleringsloven og penge- og kredittreguleringsloven (Innst. O. nr. 101 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 81 (2002-2003))
9. Referat

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Odelstingets møter i inneværende uke – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresident.

Øystein Djupedal (SV): Jeg foreslår Heidi Grande Røys.

Presidenten: Heidi Grande Røys er foreslått som settepresident. – Andre forslag foreligger ikke, og Heidi Grande Røys anses enstemmig valgt som settepresident for Odelstingets møter i inneværende uke.

S a k n r . 1

Innstilling fra samferdselskomiteen om lov om endringer i lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven) (Innst. O. nr. 84 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 40 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra samferdselskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Jan Sahl (KrF) (ordfører for saken): Som saksordfører er jeg selvfølgelig glad for at en enstemmig komite anbefaler Odelstinget å støtte Regjeringens forslag til endringer av luftfartsloven. Departementet får en generell hjemmel til å gi forskrifter om at flyselskaper eller andre operatører skal betale gebyr for finansiering av Luftfartstilsynets arbeid med sikkerheten innen sivil luftfart. Samtidig er komiteen enig i Regjeringens forslag om å innarbeide en bestemmelse i luftfartsloven som gir Samferdselsdepartementet adgang til å delegerer myndighet etter loven til Avinor AS, tidligere Luftfartsverket.

I St. meld. nr. 38 for 1996-97 ble det anført at det nye Luftfartstilsynet skulle være selvfinansierende. I dag er det slik at Luftfartstilsynets gebyrer for tilsynstjenester og adgangskontroll ikke fullt ut dekker de kostnadene som tilsynet har med disse oppgavene. Under behandlingen av statsbudsjettet i fjor høst ble det derfor vedtatt å øke Luftfartstilsynets gebyrinntekter med om lag 40 mill. kr i inneværende år. Den foreslåtte lovendringen vil derfor innebære at det nå blir etablert en hjemmel for å kunne innkreve gebyret.

Enkelte har framstilt dette lovforslaget som et slag i ansiktet på flyselskapene, og at gebyret vil gjøre flyreiser i Norge dyrere. Til dette må det bemerkes at gebyret vil utgjøre en relativt liten del av selskapenes totale kostnader. Dessuten har flyselskapene opplevd betydelige avgiftsreduksjoner de senere årene.

Det er en kjensgjerning at luftfarten relativt sett har større betydning i distriktene enn i sentrale strøk, selv om den er viktig nok også der. Noen har luftet tanken om å differensiere gebyret, men det vil trolig være i strid med EØS-regelverket. Det er likevel betryggende at Samferdselsdepartementet kan stille krav til tilbudet på regionale flyruter for å sikre et tilfredsstillende nivå på frekvens og takster ved de anbudsutlysningene som man har med et visst antall års mellomrom. Kristelig Folkeparti forutsetter at det blir gjort i tilfeller der det er nødvendig for å sikre et godt flytilbud til utkantstrøk.

Enkelte har vidare vært bekymret for at kostnadene knyttet til flytting av Luftfartstilsynet fra Oslo til Bodø skal brukerfinansieres. Jeg er glad for at komiteen klart og tydelig understreker at flyttingen ikke skal belastes operatørene.

Luftfartstilsynet er ikke den eneste tilsynsvirksomheten som er brukerfinansiert. Som et annet eksempel kan Post- og teletilsynet nevnes. Likevel kan det være nyttig og avklarende dersom Stortinget får anledning til å ta en debatt om omfang og bruk av gebyr til finansiering av lov- og forskriftsarbeid. Komiteen ber derfor Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en redegjørelse om dette. Det kan forhåpentligvis sette denne og eventuelt andre saker vedrørende brukerfinansiering av tilsyn inn i en større sammenheng. I Kristelig Folkeparti ser vi fram til denne redegjørelsen fra samferdselsministeren, og vi vil delta i den kommende debatten med interesse.

Til slutt vil jeg som saksordfører rose de øvrige partiene for godt samarbeid i denne saken.

H e i d i G r a n d e R ø y s hadde her teke over presidentplassen.

Anne Berit Andersen (H): Gjennom den endring vi i dag skal gjøre i luftfartsloven, utvider vi hjemmelen for å gebyrfinansiere Luftfartstilsynets arbeid med sikkerheten, slik at det blir mulig å gebyrfinansiere tilsynets virksomhet fullt ut.

Allerede i St.meld. nr. 38 for 1996-97, Norsk luftfartsplan 1998–2007, ble prinsippet om selvfinansiering av Luftfartstilsynet slått fast. I dag får vi det juridiske rammeverket på plass, slik at dette prinsippet kan implementeres. Det må sies at det har tatt lang tid å få på plass dette rammeverket, men det er neppe tilfeldig at det er handlingsregjeringen, også kjent som Samarbeidsregjeringen, som får tingene på plass.

Det er gledelig at en enstemmig komite i innstillingen slutter seg til Regjeringens forslag. Full gebyrfinansiering er ikke noe nytt i samferdselssektoren. Også Post- og teletilsynet er tilnærmet fullt ut brukerfinansiert.

I innstillingen har komiteen foretatt en del presiseringer, og jeg vil kort komme inn på noen av dem.

Komiteen understreker at full brukerfinansiering ikke må føre til en utilbørlig vekst i gebyrene. Det kan være fristende for et tilsyn, som er et monopol, å øke gebyrene istedenfor å effektivisere driften. Jeg forutsetter at vi ikke får en slik utvikling.

Komiteen har også bedt om en oversikt over bruken av gebyrer innen lov- og forskriftsarbeidet i samferdselssektoren. Det kan være nyttig å få en oversikt over det og få en diskusjon om hvilke prinsipper som skal legges til grunn for gebyrbruken.

Luftfartstilsynet står nå på flyttefot og skal relokaliseres i Bodø. Det å flytte er en krevende prosess, og jeg vil avslutningsvis få ønske tilsynet lykke til med flytteprosessen og sitt virke med Bodø som hovedbase.

Jorunn Ringstad (Sp): Senterpartiet er med i det fleirtallet som ein samla komite utgjør i denne saka, og vi

støttar dermed dei endringane i luftfartslova som er føreslått. Men slik vi ser det, er dette ikkje ei sak som er heilt uproblematisk. Det nye gebyrregulativet inneber ein auke i gebyra for alle operatørene, sjølv om det, som det står i innstillinga, er ein liten del av selskapa sine kostnader.

For Senterpartiet er det viktig å streke under kor mykje luftfarten har å seie, særleg i distrikta. Det nye gebyret vil nok bli ein ekstra kostnad for passasjerane og vere med og gjere reisene dyrare.

Når det skal vere 100 pst. brukarfinansiering både for tilsynsoppgåvene og for arbeid med lov og forskrifter, må ein i framtida ikkje la det bli slik at det blir ein ukontrollert vekst i gebyra. Senterpartiet er difor glad for at ein samla komite ber Regjeringa kome tilbake til Stortinget med ei utgreiing om omfang og bruk av gebyr til å finansiere lov- og forskriftsarbeid på Samferdsledepartementets område. Det er spesielt viktig å avklare avgrensinga for kva slag og i kva for omfang lov- og forskriftsarbeid skal gå inn i gebyra. Det er viktig at det ikkje stadig kan påleggjast nye oppgåver som skal dekkjast av gebyr, som til sist blir ei ny utgift for i dette tilfellet passasjerane eller brukarane av andre tenester.

Med dei presiseringane som ein samla komite har lagt inn i merknadene, og det at komiteen ber departementet kome tilbake med ei utgreiing om nettopp gebyr for å dekkje lov- og forskriftsarbeid, støttar Senterpartiet innstillinga.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til sak nr. 1.

(Votering, sjå side 685)

S a k n r . 2

Innstilling frå samferdselskomiteen om lov om endringer i lov 29. november 1996 nr. 73 om formidling av landsdekkende postsendinger (postloven) (Innst. O. nr. 87 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 41 (2002-2003))

Presidenten: Etter ynske frå samferdslekomiteen vil presidenten foreslå at taletida vert avgrensa til 5 minutt til kvar gruppe.

Vidare vil presidenten foreslå at det ikkje vert gitt høve til replikkar etter dei enkelte innlegga, og at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Jorunn Ringstad (Sp) (ordførar for saka): Innst. O. nr. 87 gjeld endringar i postlova som i hovudsak er ei oppfølging av forslag som er sette fram i St.prp. nr. 46 for 2002-2003, om ytterlegare opning for konkurranse på marknaden for posttenester i Fellesskapet. Eg vil difor vise til debatten i samband med behandlinga av St.prp. nr. 46 for 2002-2003 i Stortinget tidlegare i dag.

I dette innlegget vil eg kome inn på nokre punkt som eg ikkje kommenterte i Stortinget tidlegare i dag.

I Ot.prp. nr. 41 for 2002-2003 er det teke inn eit forslag om presisering av prinsippet om geografisk einskapsporto. Etter postlova § 5 andre ledd skal det vere geografisk einskapsporto for tenester som kjem inn under einerettsområdet. Etter svalbardlova gjeld postlova også på Svalbard. Difor er det fastsett same portonivå for Svalbard som for fastlandet. Dette er gjort sjølv om meirverdiavgiftsreforma som gjeld for Fastlands-Noreg, ikkje gjeld for Svalbard. Longyearbyen lokalstyre er ueinig i at portonivået på Svalbard skal vere det same som på fastlandet, sidan meirverdiavgiftsreforma ikkje gjeld på Svalbard. Samferdsledepartement sitt forslag inneber ei klargjering av prinsippet om geografisk einskapsporto i høve til Svalbard. Utover dette har ikkje departementet sett det aktuelt å gjere endringar i einskapsportosystemet. Komiteen har ikkje hatt merknader til departementet sitt forslag og vil difor støtte presiseringa i § 5 i postlova.

I forslaget til endring av § 6 i postlova har departementet lagt inn vektgrense for fyrste vektklasse, 20 gram. I svaret som komiteen har fått på eit oversendt spørsmål, gjer departementet det klart at direktivet som skal innlemmast, ikkje gjer det nødvendig å ta inn fyrste vektklasse i nasjonal lovgiving. I ein fullstendig deregulert marknad kan innføring av fyrste vektklasse, 20 gram, for det nasjonale postselskapet vere konkurransesvekkjande i høve til andre postdistributørar, som ikkje må ta stilling til denne vektgrensa. Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet finn difor ikkje grunn til å ta dette inn i lovverket no.

§ 6 inneheld i tillegg endringar som opphevar Posten sin einerett på utgåande grensekryssande post, og endringar som viser gradvis reduksjon av einerettsområdet gjennom endra pris- og vektgrenser.

Denne liberaliseringa er Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet imot, og vi vil røyste mot § 6.

Eg vil vise til innstillinga på side 3, fyrste spalte, der det i siste merknaden frå Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet er brukt feil ord. Det står at desse to partia vil stemme mot forslaget til endringar i postlova. For å presisere: Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet vil stemme for § 5, som er ei presisering av lovteksta, medan vi vil stemme mot § 6, som går på liberalisering av lova.

Presidenten: Presidenten har merka seg dei presiseringane som representanten Jorunn Ringstad no har gjort greie for.

Tor-Arne Strøm (A): Som jeg sa i mitt innlegg under debatten om Posten tidligere i dag, er Arbeiderpartiet skeptisk til ukritisk å følge den tempoplanen som Regjeringen foreslår, spesielt når det skal foretas en evaluering av direktivet i løpet av 2004. Jeg skal ikke bruke så mye tid, jeg vil bare si at jeg synes at Norges nasjonalforsamling kunne tatt seg tid til å vente på evalueringen før vi reduserer enerettsområdet ned til 50 gram.

På denne bakgrunnen vil Arbeiderpartiet stemme mot § 6 andre avsnitt andre punktum.

Sverre J. Hoddevik (H): Det meste av politikken angående denne saken ble debattert i Stortinget tidligere i dag. Jeg skal derfor prøve å holde et innlegg på 20 gram – iallfall innholdsmessig knyttet til denne minstevektgrensen på 20 gram som departementet forslagsvis har tatt inn i § 6 i loven.

Komiteen har korrespondert med departementet og fått et todelt svar om behovet for å ha denne parentesen på 20 gram inne i lovteksten. Svaret er kort fortalt at det har en positiv pedagogisk verdi for alle dem som skal forholde seg til dette regelverket i praksis, å kunne lese dette rett ut av teksten. Dessuten har det et poeng nummer to, som går på at dersom Posten stod fritt til sjøl å endre omfanget av første vektklasse, ville de i realiteten ha muligheten til å påvirke sitt eget enerettsområde. Dette er to poeng som vi har lyst til å legge vekt på, og vi støtter naturligvis departementets forslag.

Så var saksordføreren inne på mindretallsmerknaden fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, der det heter at innføring av første vektklasse, 20 gram, for det nasjonale postselskapet i et fullstendig deregulert marked vil være konkurransesvekkende i høve til andre postdistributører, som ikke må ta stilling til denne vektklassen. Til det er det å si fra vår side at dersom man kommer til et fullt liberalisert marked, må dette være et ikke-problem, for da har vi en annen lovrevisjon å forholde oss til. Så dette er brukbar tekst fram til man eventuelt kommer til et fullt liberalisert marked.

Statsråd Torild Skogsholm: Lovforslaget er i hovedsak en oppfølging av EUs nye direktiv om gradvis liberalisering av postmarkedet, som har vært drøftet her tidligere i dag.

For øvrig innebærer forslaget en presisering av kravet om geografisk enhetsporto i forhold til Svalbard.

Jeg ønsker å kommentere enkelte forhold som har blitt diskutert i forhold til innholdet i proposisjonen.

Jeg har merket meg at Arbeiderpartiets medlemmer i samferdselskomiteen mener at den videre liberaliseringen i 2006 ikke bør fastsettes i regelverket allerede nå.

Etter Regjeringens oppfatning er det best i samsvar med direktivet at den videre liberaliseringen i 2006 fastsettes i regelverket nå. Direktivets krav om ytterligere liberalisering i 2006 ligger fast, uavhengig av de rapporter og eventuelle forslag som etter direktivet skal utarbeides før den tid.

Løsningen har også etter min mening gode grunner for seg. Den bidrar til å sikre forutsigbarhet om videre liberalisering for Posten og for andre postoperatører. Som jeg også nevnte tidligere i dag, vil direktivet ikke endre kravene til tjenestetilbudet i Postens konsesjon. Det skal som før være geografisk enhetsporto for hele landet for tjenester innenfor enerettsområdet.

Når det gjelder forslaget om fullt ut å åpne opp markedet for post til utlandet, understreker jeg at endringsdirektivet trekker snevrere rammer for adgangen til å reservere post til utlandet enn postdirektivet fra 1997. Etter vår oppfatning er det best i samsvar med direktivet at dette markedet åpnes opp allerede fra 2003.

De fleste land i Europa har også i dag, rettslig og/eller faktisk, åpnet opp dette markedet for konkurranse. I tillegg tror jeg at markedet for internasjonal post er et av de markedene hvor Posten fortest vil merke konkurransen fra andre store operatører. Denne konkurransen tror jeg vil komme forbrukere og næringsliv til gode.

Jeg er derfor glad for at det er flertall i samferdselskomiteen for Regjeringens forslag om å åpne opp markedet for post til utlandet fullt ut for konkurranse.

Jeg har merket meg at mindretallet i samferdselskomiteen mener at Posten selv bør bestemme omfanget av første vektklasse. Dette vil i praksis innebære at enerettssområdet vil kunne variere som følge av selskapets bedriftsinterne beslutninger.

Så lenge vi har bestemmelser om enerett, bør det etter Regjeringens mening være myndighetenes oppgave å fastsette omfanget av denne, selv om dette vil kunne begrense Postens forretningsmessige frihet noe.

På denne bakgrunn er jeg derfor også meget tilfreds med at flertallet i samferdselskomiteen er enig i at området for første vektklasse bør fastsettes i loven, og ikke av Posten selv.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til sak nr. 2.

(Votering, sjå side 685)

S a k n r . 3

Innstilling fra samferdselskomiteen om lov om endring i lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk (parkeringsforbud for registreringspliktig kjøretøy uten kjennemerker) (Innst. O. nr. 85 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 47 (2002-2003))

Presidenten: Ingen har bede om ordet.

(Votering, sjå side 686)

S a k n r . 4

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lov om endringer i barneloven mv. (Nye saksbehandlingsregler i barnefordelingssaker for domstolene mv.) (Innst. O. nr. 96 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 29 (2002-2003))

Presidenten: Etter ynske frå familie-, kultur- og administrasjonskomiteen vil presidenten foreslå at debatten vert avgrensa til 1 time og 15 minutt, og at taletida vert fordelt slik på gruppene:

Arbeidarpartiet 15 minutt, Høgre 15 minutt, Framstegspartiet 10 minutt, Sosialistisk Venstreparti 10 minutt, Kristeleg Folkeparti 10 minutt, Senterpartiet 5 minutt, Venstre 5 minutt og Kystpartiet 5 minutt.

Vidare vil presidenten foreslå at det vert gitt høve til replikkordskifte på inntil tre replikkar med svar etter innlegg frå hovudtalarane for kvar partigruppe og fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringsinnanfor den fordelte taletida.

Vidare vert det foreslått at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Dette vert rekna som vedteke.

Karin S. Woldseth (FrP) (ordfører for saken): Endringene i barneloven er egentlig et sett med nye saksbehandlingsregler for domstolene i barnefordelingssaker. Men det omfatter også noen andre elementer, som f.eks. hvor gamle barn skal være før de bør høres.

Barneloven er en viktig lov fordi den omhandler og berører barna i det norske samfunnet, og barna er som kjent vår framtid. Det er derfor viktig at de lovendringer som gjøres innenfor denne loven, blir behandlet i tråd med internasjonale konvensjoner for å sikre barnas rettigheter. Det har komiteen gjort i denne saken. Vi har hatt høringer, hvor de aller fleste berørte parter er blitt hørt.

Det er svært viktig for familiekomiteen at Norge har en god barnelov, og komiteen vil understreke at det til enhver tid må være barnets rett og hva som er til beste for barnet, som må være i fokus.

Komiteen er også opptatt av foreldrenes samværsrett, eller for å si det på en annen måte: Komiteen er opptatt av barnets rett til samvær med begge sine foreldre, hvor barnet skal bo, og samboeres plikter og rettigheter, men dette drøftes i den framlagte familiemeldingen, som komiteen skal behandle til høsten.

Videre inkorporeres FNs barnekonvensjon i lovverket, og Stortinget vil få seg forelagt en ny sak hvis det kommer endringer i barneloven som en konsekvens av dette.

Komiteen vil slutte seg til og påpeke viktigheten av intensjonene i odelstingsproposisjonen om å innarbeide FNs barnekonvensjon i norsk lov, i tillegg til at man oppjusterer barneloven slik at den tilpasses dagens samfunn.

Det er et flertall i komiteen som ber Regjeringen fremme en lovproposisjon som gir samboende foreldreansvar på lik linje med gifte. Dette viser med all tydelighet at Stortinget greier å følge med i tiden, ved å likestille gifte og samboende foreldre også ved et brudd. I og med at barn av samboende foreldre ikke har hatt de samme rettighetene i henhold til norsk lov som barn av gifte foreldre, er dette et skritt i riktig retning.

I tillegg til det er det et flertall i komiteen som ber Regjeringen vurdere å fremme en endring i lovteksten, slik at barns rettigheter blir retningsgivende i barneloven. Grunnen til at dette fremmes, er at flertallet i komiteen er klar over at uttrykket «barnets beste» er velbrukt, ja nesten utbrukt, og kan, avhengig av hvem som tolker dette, også misbrukes. Derfor er det viktig også å få inn andre begreper i loven.

Som saksordfører er det godt å se at vi er på riktig vei, og at den videre diskusjon om samvær, barnets bosted og andre viktige ting som berører barnet, blir behørig drøftet i familiemeldingen til høsten.

Men når det er sagt, ønsker Fremskrittspartiet at vi tar tak i et par elementer allerede nå. Det er én åpenbar rett alle barn i Norge har – og i hele verden for så vidt – og

det er retten til å være sammen med begge foreldrene sine. Det sier FNs barnekonvensjon, og det ønsker vi skal stå nedfelt i barneloven også. Derfor fremmer vi forslag om automatisk delt foreldreomsorg og foreldreansvar. Dette hadde kunnet bidra til at de krigssonene vi opplever i noen familier, kunne vært unngått. Man trenger ikke å bruke barn som våpen.

Det ser ut som vi blir stående helt alene om dette forslaget, til tross for at det er helt sentralt både når det gjelder inkorporeringen av FNs barnekonvensjon, og når det gjelder hva som best ivaretar barns rettigheter. Etter dette forslaget hadde man ikke trengt å drøfte samværsformer, for da hadde barnet hatt lovhjemlet rett til samvær med begge foreldrene sine, helt automatisk, og de foreldrene som ikke kunne bli enige, kunne da heller gått til domstolen. Men siden vi står alene om dette forslaget i denne omgangen, vil vi subsidiært støtte SVs forslag, nr. 5, om å oppheve § 43 i barneloven, som gjelder normert samvær.

Fremskrittspartiet er i tillegg skeptisk til oppnevning av sakkyndige i rettsaker som angår barnefordeling. Man har erfaring fra saker hvor sakkyndige har blitt – om vi skal si det – noe partiske, og det er vanskelig å unngå at rolleblanding skjer. Fremskrittspartiet har merket seg at i høringene er det nesten utelukkende de sakkyndiges organisasjoner som har uttalt seg positivt om oppnevning av sakkyndige.

Et annet viktig moment i denne endringen er hvor gammelt et barn bør være for å høres i barnefordelingssaker. For Fremskrittspartiet er det aller viktigste å skåne barnet for voksenkonflikter, og slett ikke å trekke dem inn i saker som deres foreldre strides om. Vi skjønner intensjonene hos de andre partiene, både de partiene som mener at barn skal høres når de er sju år gamle, og de partiene som mener at det ikke bør være noen aldersgrense, men at også små barn skal høres i barnefordelingssaker.

Det er flere grunner til at Fremskrittspartiet mener at aldersgrensen bør være som den er, nemlig tolv år. Det er ikke lenger i like stor grad mulig å manipulere en tolvåring. Det er noe med at i krig og kjærlighet er alt tillatt. Og det er vel ikke særlig vanskelig å forestille seg at barn i syvårsalderen lettere vil la seg lede enn en tolvåring.

Barna er det kjæreste vi har, og i utgangspunktet ønsker vi vel alle å opprettholde nær kontakt med dem også etter et eventuelt samlivsbrudd. Angsten for å miste dem gjør at noen foreldre nok vil kunne forsøke å overbevise barna sine om at hos dem er det eneste stedet hvor de får det godt. Selv ikke voksne tenker alltid like rasjonelt og fornuftig, på hva som er barnets rett, og hva som er til beste for barnet, når konflikten er som størst.

Derfor synes Fremskrittspartiet at alder – det vil si tolv år – og modenhet må legges til grunn når man skal høre et barn. Og kanskje det aller viktigste er at man i tillegg faktisk lytter til barnet og så langt som mulig etterkommer barnets ønske.

Hadde det vært et flertall for Fremskrittspartiets forslag om automatisk delt foreldreansvar og -omsorg, had-

de ikke dette vært noe tema i barneloven. Det hadde løst seg selv.

Når det gjelder andre saker barnet bør høres i, og som angår dem, kan nok vi også vurdere alder og modenhet på en annen måte. Men når det gjelder konfliktløsning mellom voksne, bør den holdes nettopp mellom de voksne. Så kan barna ta sine valg når de er modne og gamle nok til det.

Med dette vil jeg ta opp Fremskrittspartiets forslag og varsle at vi subsidiært støtter forslag nr. 5, fra SV. I tillegg ønsker Fremskrittspartiet å stemme imot § 31 andre ledd første punktum og § 61, som gjelder oppnevning av sakkyndige.

Presidenten: Representanten Karin S. Woldseth har teke opp det forslaget ho refererte til.

Det vert replikkordskifte.

Afshan Rafiq (H): Fremskrittspartiet mener, i likhet med Sosialistisk Venstreparti, at domstolene ikke skal drive og vurdere hva som er til beste for barnet. Her skal man rett og slett forholde seg til hva som er barnets rett, slik også representanten Karin Woldseth var inne på i sitt innlegg.

Men det er slik at barnet f.eks. har en soleklar rett nedfelt i Barnekonvensjonen til ikke å skilles fra foreldrene. Fremskrittspartiet mener domstolene kun skal forholde seg til denne retten. Partiet vil da også gå inn for automatisk delt omsorg og ansvar. Betyr det at Fremskrittspartiet også vil gå inn for fast bosted, og vil Fremskrittspartiet at norske domstoler skal kunne dømme folk til å bo på et bestemt sted?

Karin S. Woldseth (FrP): Når det gjelder barnets rettigheter, har man i det øyeblikket man blir født inn i denne verden, i Norge, en rett, en menneskerett. Vi har i tillegg FNs barnekonvensjon, og vi har barneloven. Alle disse lovene er rettighetslover. Og at man automatisk får denne retten når man blir født, bør vi som lovgivere også ta innover oss.

Når det gjelder bosted og samvær, kommer vi som sagt tilbake til dette i familiemeldingen, hvor vi synes at dette hører hjemme. Og hvorvidt domstolene skal dømme, se det vil jeg ikke ta stilling til før jeg ser Regjerings forslag på dette konkrete punktet.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til replikk.

Eirin Faldet (A): Representanten Karin S. Woldseth har redegjort for innholdet i barneloven og også for Fremskrittspartiets politikk. Jeg vil ta utgangspunkt i Arbeiderpartiets synspunkter i enkelte sammenhenger.

Departementet har fremmet forslag for Stortinget om endringer i barneloven, og komiteen har samtidig arbeidet med at FNs barnekonvensjon skal inkorporeres i norsk lov.

Barnelovens intensjon er at barn skal beskyttes mot overgrep. Ved hjelp av loven skal barnets rettigheter sikres og styrkes, selv om barnet ikke har formell parts-

status. I saker av denne natur er det ikke uvanlig at det spisser seg til mellom partene. Det må derfor understrekes at det aldri må bli slik at lover og forskrifter tilpasses etter hva som er mest hensiktsmessig for partene. Til det er barnets posisjon altfor utsatt og barnet i seg selv altfor viktig.

Arbeiderpartiet ønsker ikke at barn skal utsettes for unødig press ved samlivsbrudd. Slikt press kan lett oppstå når barnet står overfor valget mellom å bo hos mor eller hos far. Arbeiderpartiet vil derfor at Stortinget ber Regjeringen om å iverksette tiltak, slik at det ved alle samlivsbrudd lages en skriftlig kontrakt. En slik kontrakt kan utformes som en avtale der barnets rett til å bli hørt og barnets interesser og rettigheter blir ivaretatt.

Barn er lett påvirkelige. Arbeiderpartiet har likevel gitt sin støtte til å sette en veiledende aldersgrense for når barn kan bli hørt. Aldersgrensen flyttes nå fra tolv til sju år som veiledende aldersgrense, noe som korresponderer med aldersgrensen som er satt i adopsjonsloven og barnevernsloven. Den nye aldersgrensen må likevel ikke være et hinder for å høre barn ved lavere alder dersom det er slik at barnets modenhet tilsier dette. Likevel er det ved en senking av aldersgrensen viktig igjen å understreke at barn ikke har *plikt* til å uttale seg. Heller er det slik at barn *kan* uttale seg, dersom barnet gir inntrykk av å ha den modenhet som forutsettes for at en slik høring skal være formålstjenlig. Barnet må informeres om at det ikke har plikt til å uttale seg, for det er viktig at barnet ikke oppfatter retten til å uttale seg som en plikt. Dersom denne retten av barnet blir oppfattet som en plikt og ikke en rett, er det sannsynlig at barnet kan føle seg presset. Dette må for enhver pris unngås. Det må antas at barnet, i en situasjon der mor og far går fra hverandre, allerede har et høyt stressnivå. Ytterligere press på barnet må derfor unngås. Tenk deg, president, hvilken fortvilet situasjon et barn vil være i når barnet oppfatter at det skal velge mellom mor og far, og når barnet er veldig glad i begge.

Arbeiderpartiet har også tatt stilling til bruk av sakkyndige i saker av denne karakter. Bruk av sakkyndige kan trolig være til hjelp for barna i en vanskelig situasjon. Blant annet kan sakkyndige være til stede når barn uttaler seg om samvær, og sakkyndige kan også være et bidrag i det ansvar det offentlige må ta når det gjelder å få barn involvert i sin egen framtid. Barn er selvstendige individer, både juridisk og ikke minst menneskelig. Derfor må barn sees på som aktører som har en rett til å bli hørt. For å få til en slik høring av barn tror Arbeiderpartiet at oppnevningen av en sakkyndig talsperson kan hjelpe barnet med formidlingen av de tanker barnet gjør seg.

Vi snakker altså om en lov som først og fremst handler om barnets rett, ikke retten til barnet.

Barn har rett til en mor og en far. Det ideelle er at mor og far blir enige om delt foreldrerett. Arbeiderpartiet vil bemerke at begrepet «vanlig samværsrett» ikke bør oppfattes som normen, men bør bidra til at vanlig samværsrett kan være et utgangspunkt for barnets mulighet for mer samvær med begge foreldre.

FNs barnekonvensjon handler ikke bare om samværsrett, om å bli hørt i barneverns- og adopsjonssaker eller

om andre rettigheter, men også om seksuelle overgrep mot barn. Arbeiderpartiet vil ha en skjerpning av straffen når det gjelder å selge, eie eller produsere barnepornografi. I dag er lovverket slik utformet at seksuelle overgrep mot barn gir overgriperen en uforholdsmessig lav straff i forhold til andre forbrytelser. Norge har dessverre ikke egne straffebestemmelser som skiller mellom overgrep mot barn og pornografi for voksne. Resultatet er at vi har en lavere strafferamme for barnepornografi enn flere andre europeiske land. Barneporno er ikke porno, verken med eller for barn. Såkalt barneporno er rett og slett et overgrep mot barn, og det er malplassert å plassere disse overgrepene i samme bås som pornografi. Arbeiderpartiet er også av den formening at bruk av pornografisk materiale av personer under 18 år er straffbart.

Den administrative behandlingen av barnefordelingsaker har Arbeiderpartiet også tatt stilling til. Fylkesmannen har vært den instans der barnefordelingssaker er blitt avgjort. Arbeiderpartiet tror at fylkesmannen har opparbeidet en kompetanse på dette feltet som pr. i dag ikke er til stede i domstolene. For at en betryggende behandling av slike saker skal skje i domstolene, må det tilrettelegges slik at den kompetansen fylkesmannen har i dag, også kan tilflyte domstolene.

Jeg tar med dette opp de forslagene der Arbeiderpartiet er medforslagsstiller.

Presidenten: Representanten Eirin Faldet har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Afshan Rafiq (H): Jeg vil begynne med å si litt om hva denne saken handler om, og ikke minst hva den ikke handler om. Denne saken handler om å gi norske domstoler nye og fleksible verktøy for å kunne behandle familiesaker hurtigere og samtidig på en måte som gir mer robuste og varige løsninger, i tråd med hva som er til beste for barna. Saken handler derimot ikke om familiemegling og barnerettsavtaler. Den handler ikke om delt omsorg, og den handler ikke om fast bosted.

Jeg sier dette fordi det ved behandlingen av denne saken har kommet en rekke merknader og forslag som handler om helt andre ting enn det denne proposisjonen omhandler. Jeg vil ellers vise til at både komiteen og Stortinget for øvrig vil få rikelig anledning til å behandle spørsmål som gjelder barn og familie, i forbindelse med familiemeldingen, som Regjeringen nylig har lagt frem.

Jeg vil samtidig minne Stortinget om at denne regjeringen virkelig har gjort jobben på barne- og familieområdet. Barne- og familieministeren har bl.a. lagt frem en stortingsmelding om barne- og ungdomsvernet, en stortingsmelding om oppvekstvilkår for barn og unge og en stortingsmelding om barnehagepolitikken, i tillegg til den nevnte stortingsmeldingen om familiepolitikken. Meldingene er spekket med nytenkende politikk. Jeg er glad for at vi nå har en regjering som ikke bare beskriver samfunnsutviklingen, men som også vil noe, og som peker ut en retning i familiepolitikken.

Jeg indikerte innledningsvis at det er viktig å holde seg til saken. Det har jeg nå tenkt å gjøre ved å reise

spørsmålet om hva uttrykket «barnets beste» egentlig betyr. Alle ønsker vi jo det beste for barna. Særlig foreldrene ønsker som regel det beste for sine egne barn, selv om foreldrene ofte kommer i en situasjon hvor de ikke ønsker det beste for hverandre – snarere tvert imot. I domstolssammenheng betyr imidlertid «barnets beste» at domstolen må vurdere alle påstander, alle motiver og alle fakta opp mot hverandre. Samtidig må domstolene gå gjennom alle elementer punkt for punkt og vurdere hva som er til barnets beste.

Jeg bruker litt tid på dette fordi komiteen etter min mening har viklet seg inn i en uheldig diskusjon om begreper som «barnets rettigheter», «barnets beste» og «barnets rett». Slik regjeringspartiene ser det, er det altså barnets beste som skal være vurderingstemaet for domstolene. Barnets rett er resultatet av dommen og skal gjennomføres som nettopp det, nemlig barnets rett.

Jeg vil illustrere dette litt nærmere. Det er slik at barnet f.eks. har en rettighet til å være sammen med begge foreldrene. Hvis foreldrene ikke *vil* eller *kan* bo sammen lenger og ikke blir enige seg imellom, må saken til avgjørelse i domstolen. Da kan f.eks. domstolen vurdere om det er slik at det er til barnets beste å kunne fortsette å bo hjemme og kunne fortsette å gå i samme barnehage eller på samme skole i stedet for å flytte. Slike og en rekke andre momenter må domstolene vurdere og vekte og så nå frem til sin avgjørelse.

Når dommen har falt, skal den gjennomføres som barnets rett, f.eks. kan barnet da få en rett til å ha så og så mye samvær med den andre forelderen. Så vil sikkert noen vise til FNs barnekonvensjon og hevde at barn har en rett til ikke å bli skilt fra sine foreldre. Det er riktig. Men ingen kan heller tvinge foreldrene til å bo sammen. Foreldrene har også en rett til å bosette seg hvor de vil, og slik må det være.

I de tilfellene hvor foreldrene ikke klarer å bli enige seg imellom, blir det domstolens oppgave å vurdere hva som er til beste for barna, og sørge for at barnas rett blir gjennomført. Jeg vil gjerne få gjenta at denne saken altså handler om å gi domstolene nye og fleksible virkemidler til å kunne få på plass mer robuste løsninger, til beste for barna og familiene.

Jeg vil ellers vise til at Regjeringen i den tidligere nevnte familiemeldingen har varslet at den vil gå inn for delt foreldreansvar for samboere, på lik linje med det som gjelder for ektefolk. Etter min mening bør vi underkaste dette viktige spørsmålet grundig debatt ved behandlingen av familiemeldingen. Vi mener derfor at forslaget fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti således er unødvendig i denne sammenheng.

Det er også slik at Sosialistisk Venstreparti ønsker å gjøre fylkesnemndene om til særdomstoler i barnefordelingssaker, med en bekymring for manglende kapasitet og kompetanse i domstolsapparatet. Her reiser det seg umiddelbart en rekke spørsmål. Hvis Sosialistisk Venstreparti er bekymret for kapasiteten i domstolsapparatet, hva tror de da vil skje med den kritiske saksbehandlingstiden i fylkesnemndene, f.eks. i forhold til akutte omsorgsovertakelser og tvangsplasseringer? Og igjen: Hva

slags ankemuligheter ser Sosialistisk Venstreparti for seg at partene i en sak for en slik unorsk særdomstol skal ha? Skal man anke til det vanlige rettsapparatet, eller ser SV for seg en fylkesnemndas appellrett? Hvor skal rett og slett grensesnittet mot det ordinære rettsapparatet gå?

Jeg er klar over at man kan argumentere med at lignende ordninger som den Sosialistisk Venstreparti nå vagt skisserer, finnes i andre land, men det er altså i andre land med andre rettssystemer og andre rettstradisjoner.

Jeg vil spørre Sosialistisk Venstreparti om det er en grenseløs tillit til den sittende regjering som gjør at de utformer forslaget sitt som de gjør. SV ber altså Regjeringen om å omgjøre fylkesnemndene til særdomstoler. Selv er jeg ganske sikker på at det i så fall vil kreve opp til flere lovendringer dersom man ønsker å foreta denne omgjøringen. Da er det vel ikke helt uvanlig at Stortinget må inn i bildet. Forslaget er faktisk så uheldig utformet at presidenten etter min mening bør vurdere å avvise forslaget.

Rettstradisjonen er som kjent slik at man forholder seg til to parter. I barnefordelingssaker vil hver av foreldrene stå som motparter, og begge prøver å vinne gehør for sine synspunkt. Barn har ikke partsstatus i saken. Arbeiderpartiet sier at barnet skal ha partsstatus, men ikke i juridisk forstand. Jeg velger å tolke Arbeiderpartiet i beste mening og legger vekt på Arbeiderpartiets ønske om at alle barn skal bli hørt. Arbeiderpartiet står i likhet med Senterpartiet sammen med regjeringspartiene i å ville gi domstolene den nødvendige fleksibilitet og de ønskede virkemidler. Disse partiene vil gi dommeren mulighet til å oppnevne en representant for barnet, når domstolen mener det er hensiktsmessig.

Disse partiene vil også sørge for at flere barn i praksis får uttale seg ved å oppheve dagens tolvårsgrense og senke aldersgrensen til sju år. Flertallet understreker at alle barn bør få uttale seg, men for å sikre at flere barn får muligheten til dette også i praksis, innfører vi en veiledende sjuårsgrense. Denne aldersgrensen korresponderer for øvrig også med grensene i adopsjonsloven og barnevernsloven. Det tror jeg er en stor fordel.

La meg avslutte med å si at komiteen har diskutert mange forslag rundt denne proposisjonen. Noen har vært mer relevante enn andre. Jeg konkluderer med at regjeringspartiene danner et kjerneflertall sammen med Arbeiderpartiet og Senterpartiet. I en så viktig sak som denne er Høyre meget komfortabel med at vi skaper flertall for Regjeringens politikk, befinner oss i det politiske midtpunkt og samtidig tar et viktig steg fremover. Vi må trolig ta innover oss at det i fremtiden kan bli enda flere samlivsbrudd enn i dag. Da gjelder det å stå rustet til å møte vanskelige saker om barns oppvekst. Med dagens lovendring har vi satt rettsapparatet i langt bedre stand til å møte disse utfordringene.

May Hansen (SV): Vi ble enige om her i stad at vi ikke skulle ha replikker i denne debatten. Det blir litt vanskelig når man kommer med så mange angrep på et annet parti i sitt innlegg, så jeg må starte mitt innlegg med å svare representanten fra Høyre.

Det står faktisk i innledningen til denne proposisjonen at departementet fremmer forslag til nye saksbehandlingsregler for domstolene i saker etter barneloven om foreldreansvar, hvor barnet skal bo fast, og samvær, barnefordelingssaker. Et særtrekk ved barnefordelingssaker er at barnet selv, som avgjørelsen i høyeste grad angår, ikke har partsstatus.

Og så diskuteres dette i proposisjonenes innhold. Det er helt klart at når vi ønsker å flytte disse sakene til fylkesnemndene, er ikke det noe vi i SV har funnet ut i vårt eget lille hode. Det står faktisk i høringsuttalelsen at det er en mulighet mange har sett på. Da skal selvfølgelig de samme reglene gjelde for disse sakene som for de andre sakene som ligger i fylkesnemnda, at man anker til domstolen.

Så over til SVs innlegg. Det er viktig at barneloven gjenspeiler endringer i samfunnet og tar inn i seg FNs barnekonvensjon, som påpeker barns rettigheter og ivaretar barns sikkerhet og trygghet. Ot.prp. nr. 29 foreslår endringer i saksbehandlingsreglene for domstolene i saker etter barneloven om foreldreansvar. Barnet kan lett bli skadelidende når det tilspisser seg i en barnefordelingssak. Prinsippet om likeverdig foreldreskap må være et overordnet utgangspunkt.

Foreldreansvaret varer til barnet fyller 18 år, uavhengig av om foreldrene lever i samliv eller ikke, og uavhengig av hvilken form samlivet har. Det innebærer at foreldre har et stort ansvar for å skille mellom barnets og egne behov, og at barnets behov må ivaretas først og settes i fokus.

Noen foreldre er gode til å samarbeide, mens andre ikke er det. Mange barn vokser opp i en urolig hjemmesituasjon, som kan oppleves som en krigssone, med de uheldige konsekvensene dette kan ha for barnet. Selv for mange foreldre som har et ønske om å finne fram til en løsning til det beste for barnet, vil de følelsesmessige belastningene kunne hindre et konstruktivt samarbeid. En samarbeidsavtale mellom foreldre kan løse opp konflikten, og kan i større grad enn en dom åpne for fleksible og praktiske løsninger. Målet er å sikre barnet en god situasjon etter bruddet. Avtalen må inneholde tre hovedtrekk i barns hverdag: fordeling av botid/samvær hos foreldrene, reisevei mellom bostedene og barnehage- og skolesituasjon.

SV foreslår at det ved alle samlivsbrudd, uavhengig av om foreldrene er gift eller samboende, skal lages en skriftlig kontrakt der barnets rett til å bli hørt og barnets interesser og rettigheter er ivaretatt.

SV vil at profesjonell hjelp og rådgivning etter samlivsbrudd skal være tilgjengelig for alle familiens medlemmer. Dette kan bidra til at foreldre blir flinkere til å samarbeide til det beste for barna. Det er god samfunnsøkonomi å bruke tilgjengelige ressurser på et godt og tilgjengelig tilbud. Vi foreslår derfor at Regjeringa legger til rette for at foreldre og barn som ønsker det, skal få tilbud om hjelp i forbindelse med samlivsbrudd. Dette tilbudet skal være gebyr- og kostnadsfritt. Barnets beste og rettigheter skal være et grunnleggende hensyn etter Barnekonvensjonens artikkel 3.

«Barnets beste» er et begrep som er vanskelig å definere, og tatt i betraktning at FNs barnekonvensjon er en rettighetslov, bør barnets rettigheter bli retningsgivende også i barneloven. Jeg vil si til representanten fra Høyre, Afshan Rafiq, at det er nå vi inkorporerer barneloven i norsk lov, og det som var viktig, var å se disse to lovene i sammenheng.

SV er bekymret for kapasiteten og kompetansen i de alminnelige domstolene, og støtter derfor mindretallet av høringsinstansene, som mener at fylkesnemnda bør omgjøres til særdomstol i barnefordelingssaker. Kapasiteten i de alminnelige domstolene har det vært fokusert mye på i det siste. Vi er bekymret for at barnefordelingssaker skal bli liggende lenge i domstolene, slik at barnets situasjon ikke blir avklart i rimelig tid. SV slutter seg til at det kan avsies dom uten hovedforhandlinger så lenge begge parter er enige. Men jeg vil presisere at barnets rettigheter må ivaretas. Vi er også positive til at ulike grupper sakkyndige kan bidra positivt til saker i barnefordeling.

Det er et særtrekk ved barnefordelingssaker at barnet selv, som saken i høyeste grad angår, ikke har partsstatus. Det er viktig å ivareta barnets individuelle, selvstendige rettigheter, og det forutsetter at barn anerkjennes som selvstendige individer, både juridisk og menneskelig. Barn må respekteres og høres som aktører med innflytelse over egne liv. FNs barnekonvensjon artikkel 9 sier at barn ikke skal skilles fra foreldrene mot sin vilje, unntatt når det er til barnets beste. Der foreldrene har en konflikt vedrørende barnefordeling, vil det være nødvendig med oppnevning av en sakkyndig talsperson for barnet.

SV er opptatt av at barnets rett til samvær med begge foreldrene i henhold til barnekonvensjonen blir ivaretatt. Vi fremmer forslag om at § 43 andre ledd endres slik at ordlyden «vanleg samværsrett» oppheves.

Da barneloven ble behandlet sist gang, ble det understreket at vanlig samvær ikke skulle oppfattes som normativt. Dette har likevel blitt normdannende. Vi mener at barnet skal høres og dets mening tillegges vekt, og at bosted og graden av samvær skal vurderes i hvert enkelt tilfelle.

Vi vil også påpeke barnets rett til samvær med foreldre, selv om ikke foreldrene har bodd sammen eller har vært gift. Derfor fremmer vi et forslag om at Regjeringa skal utrede og komme tilbake med forslag til endringer i barneloven, slik at foreldre som er gift, samboere eller foreldre som ikke har bodd sammen, blir likestilt i barnefordelingssaker.

SV ønsker ikke at det skal settes noen konkret alder for høring av barn, men at den nåværende aldersgrense på tolv år skal oppheves. Barnets rett til å bli hørt om egne synspunkter må vektlegges i samsvar med dets alder og modenhet. Dette er en rett som barnet har, uavhengig av alder. Barnet har rett til å bli hørt i enhver rettslig administrativ behandling som angår barnet. Barnet har rett, men ikke plikt, til å si sin mening.

Gode sakkyndige og gode metoder er nødvendig, slik at barnet blir forstått. Det er viktig at barnet forstår at det har en rett, men ikke en plikt, til å uttale seg. For å få det-

te til på en god måte, er det nødvendig med økt kompetanse og krav om spesialkompetanse og etterutdanning for sakkyndige og jurister som jobber med barn i barnefordelingssaker.

SV vil opprettholde adgangen til å få barnefordelingsaker avgjort hos fylkesmannen. Det må være valgfritt for foreldrene om de ønsker å gå til rettsapparatet eller fylkesmannen for å få avgjort barnefordelingssaker.

Veilednings- og informasjonsvirksomheten og det overordnede koordinerende ansvaret skal fortsatt ligge hos fylkesmannen. Vi mener derfor det er naturlig at fylkesmannen samtidig kan være vedtaksorgan på feltet, slik at de som ønsker det, kan få ferdigbehandlet sin sak der. Det er høy kompetanse og lang erfaring med denne type saker hos fylkesmannen.

Vi er glade for at vi i dag får flertall for forslaget om at Regjeringa skal fremme en lovproposisjon som gir samboende foreldre foreldreansvar på lik linje med gifte. Dette er en god og nødvendig tilpassing til vår nye samsfunnsstruktur, hvor over 50 pst. av foreldre er samboere. Det er riktig at dette kommer på plass ved behandling av denne lovendringen, slik at barnekonvensjonens artikkel 9 blir ivarettatt. Den lyder:

«Barnet skal ikke adskilles fra sine foreldre mot sin vilje, unntatt når dette er nødvendig av hensyn til barnets beste.»

SV tror de endringene som nå er gjort, og fokuseringen på barnet i merknader til endring av denne barneloven, vil gjøre denne loven mer hensiktsmessig for barn og deres foreldre.

På vegne av SV tar jeg opp våre forslag. SV vil også stemme mot § 43 andre ledd. Vi vil også subsidiært støtte § 31, etter at vårt forslag nr. 7 har falt.

Til slutt: Vi mener faktisk at vi har skjønt innholdet i proposisjonen.

Presidenten: Representanten May Hansen har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Ola T. Lånke (KrF): Å forstå en proposisjon burde være nødvendig for å kunne behandle den, men det er ikke alltid like lett, skal det medgis.

For Kristelig Folkeparti er det avgjørende at vi har et regelverk som setter barnets beste i fokus, og som bidrar til at et samlivsbrudd blir mest mulig skånsomt for de berørte barna. Dette er målsettingen med forslaget til nye saksbehandlingsregler i barnefordelingssaker for domstolene. Derfor er det spesielt viktig at domstolene har nødvendig kompetanse når det gjelder nettopp barn. Det er også positivt at komiteen i så stor grad slutter seg til Regjeringens forslag til nye saksbehandlingsregler i barnefordelingssaker for domstolene.

Et av de viktigste forslagene fra Regjeringen i denne sammenheng er å senke aldersgrensen for høring av barn til sju år i barneloven, og et flertall er enig i dette. Det er viktig å understreke at barn må bli tatt på alvor også i rettslig sammenheng, og at de derfor gis anledning til å bli hørt. Det er samtidig også viktig å understreke at barnet ikke har en plikt til å uttale seg, men en rett til å bli

hørt. Vi vil i denne sammenheng også vise til at justiskomiteen i sin innstilling til Ot.prp. nr. 45 for 2002–2003 om lov om endring i menneskerettsloven mv. (innarbeiding av barnekonvensjonen i norsk lov) har gått inn for Regjeringens forslag om å senke aldersgrensen for høring av barn til sju år i adopsjonsloven og barnevernsloven. Det er en hensiktsmessig løsning å ha samme aldersgrense for høring av barn i saker etter disse tre lovene, som alle regulerer avgjørelser av betydning for barnets familie- og omsorgssituasjon.

Et flertall i komiteen, bestående av Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet påpeker at den veiledende aldersgrensen nedad på sju år ikke må være til hinder for at yngre barn ut fra modenhet kan få muligheten til å bli hørt i andre typer saker som angår barnet. Dette flertallet mener at det vil virke tydeliggjørende å ha en veiledende aldersgrense for når barnet har uttalerett. Dersom ikke særlige hensyn tilsier det, vil det være saksbehandlingsfeil ikke å la barn ned til denne alderen bli hørt. Barna skal ikke ha noen plikt til å mene noe, men de skal ha en mulighet til det.

Kristelig Folkeparti ønsker å styrke barns mulighet for medbestemmelse. Dette er en viktig del av arbeidet med å synliggjøre barnekonvensjonen bedre i norsk rett. Det er klart at det med den foreslåtte endringen av aldersgrensen for høring av barn i barneloven fortsatt vil være anledning til å høre barn som er yngre enn den aldersgrensen som lovfestes.

I komiteens arbeid har det vært en diskusjon om bruken av begrepet «barnets beste», som også er tatt opp av andre talere før meg. Det er det begrepet FNs barnekonvensjon benytter. Det er flertall i komiteen for å be Regjeringen vurdere om det bør fremmes endringsforslag, slik at det i stedet blir «barnets rettigheter» som blir retningsgivende i barneloven. Nå vil dette bli vurdert, og så får vi avvente hva Regjeringen kommer til når det gjelder dette.

Fra Kristelig Folkepartis side har vi lagt vekt på at «barnets beste» er det begrepet som brukes både i Barnekonvensjonen og i andre lover som kriterium når domstolen skal løse en konflikt mellom foreldrene i saker om foreldreansvar, barnets bosted og samvær. Derved vil man understreke at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i alle avgjørelser. Dette er et tungtveiende argument for å bruke begrepet «barnets beste», eller slik det er formulert, «hva som er best for barnet», også i barneloven. Å gi generelle regler om hva som er til barnets beste i alle saker, er verken mulig eller ønskelig, fordi barnets beste må bero på en konkret individuell vurdering i hver enkelt sak. Vi mener det vil være en åpenbar fordel om det er lik terminologi i alle lover. For øvrig slutter jeg meg til representanten Afshan Rafiqs gode innlegg, og jeg viser også til våre merknader på dette punktet.

Så er det viktig å understreke, som komiteen har gjort, at foreldre i konflikt bør hjelpes til å komme fram til en avtale om samarbeid når det gjelder barnet. De foreslåtte endringene innebærer derfor at dommeren på et tidlig stadium i saken kan la seg bistå av barnefaglig kompe-

tente personer på en mer målrettet måte enn i dag, for å bidra til flere og bedre avtaleløsninger. I familiemeldingen har Regjeringen lagt fram forslag til endring av meklingsordningen.

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti om å gi samboende foreldre rettigheter på linje med gifte virker noe forhastet. Etter behandlingen av familiemeldingen må likevel også andre deler innenfor denne lovgivningen følges opp. Kristelig Folkeparti synes det er naturlig å se dette i sammenheng med andre saker som angår ektepar/samboende. En naturlig behandling er i forbindelse med familiemeldingen og ikke barneloven. Problemstillinger knyttet til delt bosted, foreldreansvar og samvær drøftes nærmere i nettopp denne familiemeldingen.

G e i r - K e t i l H a n s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Eli Sollied Øveraas (Sp): Barna er uomtvisteleg dei store taparane når samlivsbrot er eit faktum. Heldigvis er det slik at det store fleirtalet meistrar på ein eller annan måte, kanskje meir eller mindre vellukka, å finne løysingar utan å måtte gå om rettsapparatet. Men dessverre er det likevel altfor mange barn som vert trekte inn i konflikten når mor og far går frå kvarandre, og det er mange som opplever å bli kasteballar og spelebrikker i eit uverdige spel som barn burde vore sparte for. Det er heilt nødvendig for oss å prøve å finne løysingar som kan medverke til at konfliktane vert dempa, slik at barnas beste vert teke i vare.

Barneombodet har karakterisert situasjonen for mange barn etter at samlivsbrotet mellom mor og far er eit faktum, slik: Framtida – ei reise utan kart! Det er dessverre ein god og dekkjande karakteristikk for tusenvis av barn. Det er derfor viktig at barnet får delta og ha ein viss innverknad når framtidskartet skal teiknast.

Senterpartiet støttar i hovudsak proposisjonen. Barnets beste må alltid vere berebelken i saker som angår barn.

Intensjonen om at barnefordelingssaker skal prioriterast tidsmessig, slik at dei ikkje blir liggjande lenge i rettsapparatet, er svært viktig, ikkje minst med tanke på å styrkje barnets rettstryggleik. Det er òg umåteleg viktig at barnet får avklara kvardagssituasjonen sin. Ein kan vel kvar og ein tenkje seg den lite haldbare situasjonen, t.d. for ein fire–fem-åring, når det einaste visse er uvisse. Å oppleve at mor og far er i ein endelaus krig der barnet vert søkt gjort til part, er hjarteskjerande og vondt for eit lite barn.

Senterpartiet ser det som positivt at det no vert lagt opp til å redusere kostnader knytte til rettsapparatet. At det offentlege her tek eit større økonomisk ansvar, kan medverke til å redusere konfliktnivået, i alle fall på dette området. Målet og visjonen om å få bygd opp ein dommarstand med kompetanse og interesse er utfordrande og krevjande, men det er absolutt rette vegen å gå. Det er òg interessant å merke seg at proposisjonen anbefalar ei viss spesialisering innanfor domstolen.

Barnefagleg kompetanse kan verte ein ressurs, men han må nyttast med kløkt. Det synest for meg å vere rett at dagens retningslinjer for sakkunnige skal reviderast, og at det opplæringsprogrammet ein har i dag, skal oppdaterast før ein set i verk dei nye reglane.

Det har vore eit sterkt engasjement frå mange angående barns rett til å bli høyrde. Alle legg vekt på kor viktig det er å unngå at barnet må velje side i konflikter, og eg trur ikkje det kan understrekast sterkt nok. Barn må ikkje oppleve å bli eit nøkkelvitne for den eine eller den andre parten i ein bitter og opprivande strid. Barn skal behandlast med varsemd, og det må sterkt leggjast vekt på kor mode barnet er, uansett alder. Eg vil understreke at ei rettleiande grense på sju år ikkje må vere til hinder for at yngre barn kan få høve til å uttale seg. Men samstundes vil eg understreke at barn som er sju år eller eldre, ikkje er nøydde til å uttale seg. Her må ein trø varleg – barnet må ikkje under noko omstende føle at det vert utsett for krysspress, der mor står på den eine sida og far står på den andre sida.

Så kort ei stemmeforklaring. Når det gjeld B, var det frå Senterpartiet si side tenkt at dette var ei problemstilling som det var høveleg å ta opp i samband med familiemeldinga, men sidan forslaget er fremja, vil Senterpartiet likevel stemme for det.

Når det gjeld C, vil eg understreke at for Senterpartiet er det barnets beste som skal vere det grunnleggjande, men sidan forslaget er formulert slik at ein ber Regjeringa «vurdere» å fremje ei endring i lovteksten, vil eg òg anbefale at ein støttar C.

Elles stemmer vi imot alle mindretalsforslag.

Statsråd Laila Dævøy: Det er viktig å hjelpe foreldre i konflikt til å komme fram til en avtale om samarbeid når det gjelder barnet. Dette er også målsettingen med forslagene til nye saksbehandlingsregler i barnefordelingssaker for domstolene.

De foreslåtte saksbehandlingsreglene vil bl.a. kunne bidra til å korte ned saksbehandlingstiden. Større fleksibilitet i måten å bruke sakkyndig bistand på vil bidra til en mer effektiv og målrettet styring av saken med hensyn til tidsbruk, i forhold til dagens ordning, der tradisjonelle sakkyndigerklæringer er eneste mulighet. Jeg mener også det vil være en fordel at barnefordelingssaker behandles av dommere med kunnskap og erfaring med denne spesielle sakstypen. Barne- og familiedepartementet vil derfor ta initiativ til at det i forbindelse med ikrafttreddelsen av nytt regelverk sendes en anbefaling til domstolene om å kanalisere barnefordelingssaker til spesielt interesserte dommere. En slik spesialisering, sammen med de nye mulighetene til å bruke sakkyndige på alle trinn i prosessen, vil etter min mening sikre at barnefordelingssakene ivaretas på en god måte i de alminnelige domstolene.

I dag er det domstolene som i all hovudsak behandler barnefordelingssaker. Fylkesmannen behandler kun en liten del av sakene, fordi behandlingen hos fylkesmannen forutsetter enighet. De aller vanskeligste sakene løses dessuten sjelden eller aldri hos fylkesmannen. De går videre til domstolene.

Komiteen foreslår at Stortinget skal be Regjeringen iværksette tiltak, slik at det ved alle samlivsbrudd lages en kontrakt eller avtale der barnets rett til å bli hørt og barnets interesser og rettigheter blir ivarettatt. Komiteen foreslår i tillegg å be Regjeringen om å legge til rette for at foreldre og barn som ønsker det, skal få tilbud om hjelp og rådgivning i forbindelse med samlivsbrudd, og at tilbudet bør være gebyr- og kostnadsfritt.

I St.meld. nr. 29 for 2002-2003, familiemeldingen, har Regjeringen lagt fram forslag til endring av meklingsordningen. Forslag knyttet til ordninger som skal oppmuntre foreldre til å inngå avtaler forut for saksbehandling ved domstolene og gi foreldrene hjelp og rådgivning, bør etter mitt syn drøftes i sammenheng med vurderingen av forslagene knyttet til meklingsordningen i familiemeldingen, som også flere representanter har vært inne på her i dag. Departementet har imidlertid utarbeidet en informasjonsbrosjyre som gir foreldre veiledning om hva en samarbeidsavtale om barna bør inneholde, og som er i tråd med de hovedtrekkene flertallet peker på at en samarbeidsavtale mellom foreldrene må inneholde. Denne brosjyren brukes bl.a. ved meklingsbåde i forbindelse med separasjon og samlivsbrudd og i meklingsaker der foreldrene ønsker å reise barnefordelingssak for retten. I så måte synes vi dette langt på vei også er godt ivarettatt.

Regjeringen har i familiemeldingen også presentert en rekke forslag knyttet til samboere. Det er bl.a. foreslått endringer når det gjelder meklings og foreldreansvar. Jeg synes derfor det er naturlig at forslag knyttet til foreldreansvar for samboere, vurderes i sammenheng med Stortingets drøftelser av familiemeldingen. Situasjonen for foreldre, avhengig av om de er gifte, samboende eller aldri har bodd sammen, skiller seg først og fremst ved at gifte har automatisk felles foreldreansvar, mens det ikke er automatikk i dette når det gjelder samboere eller foreldre som aldri har bodd sammen. Nettopp derfor har Regjeringen i familiemeldingen foreslått noen endringer her.

Jeg er glad for at et flertall i komiteen støtter Regjeringens forslag om å senke aldersgrensen for høring av barn i barneloven til sju år. Dette vil være et effektivt virkemiddel for å sikre at barn blir hørt fra denne alderen av. Det er imidlertid viktig å understreke, som flere har gjort før meg, at barnet ikke har en plikt til å uttale seg, men en rett til å bli hørt. Det er videre klart at det med den foreslåtte endringen av aldersgrensen for høring av barn i barneloven fortsatt vil være anledning til å høre barn som er yngre enn den aldersgrensen som nå lovfestes.

Jeg viser for øvrig til at justiskomiteen i sin innstilling til Ot.prp. nr. 45 for 2002-2003, om innarbeiding av barnekonvensjonen i norsk lov, går inn for å senke aldersgrensen for høring av barn i adopsjonsloven og barnevernsloven til sju år. Det er en hensiktsmessig løsning å ha samme aldersgrense for høring av barn i saker etter disse tre lovene, som alle regulerer avgjørelser av betydning for barnets familie- og omsorgssituasjon.

Jeg forstår innstillingen slik at flertallet i komiteen ønsker en absolutt aldersgrense på sju år for høring av barn i saker etter barneloven, og at denne aldersgrensen skal være veiledende i andre typer saker som angår barnet. Dette flertallet mener at det vil virke tydeliggjørende å ha en veiledende aldersgrense for når barn har uttalerett. Flertallet mener videre at dersom ikke særlige hensyn tilsier det, vil det være saksbehandlingsfeil ikke å la barn ned til denne alderen bli hørt. Jeg oppfatter det slik at Stortinget mener en slik veiledende aldersgrense skal gjelde i særlovgivningen, der det ikke er bestemt en spesiell aldersgrense for når barn skal ha rett til å uttale seg eller rett til å motta informasjon om saker som angår barnet.

Departementet har i forslaget til ny § 48 foreslått at avgjørelser i barnefordelingssaker først og fremst skal rette seg etter det som er best for barnet. Denne formuleringen mener jeg er mest i tråd med FNs barnekonvensjon artikkel 3, som sier at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i alle avgjørelser. Bestemmelsen vil nå bli en del av menneskerettsloven, og den vil nå gå foran barneloven i tilfelle motstrid. Dette er et tungtveiende argument for å bruke begrepet «barnets beste», eller – slik vi har formulert det – «det som er best for barnet», også i barneloven.

Også etter gjeldende rett skal hensynet til barnets beste være det avgjørende kriterium når domstolen skal løse en konflikt mellom foreldrene i saker om foreldreansvar, barnets bosted og samvær. Prinsippet er nedfelt i flere bestemmelser i barneloven. Departementet ønsker å tydeliggjøre dette prinsippet i en egen bestemmelse, slik at dette grunnleggende hensynet til barnets beste får en sentral plassering innledningsvis i kapittelet om saksbehandlingsregler i barneloven.

Å gi generelle regler om hva som er til barnets beste i alle saker, er verken mulig eller ønskelig, fordi barnets beste må bero på en konkret individuell vurdering i hver enkelt sak.

Barneloven regulerer barnets rettigheter i forhold til foreldrene. Bestemmelsen om at en avgjørelse først og fremst skal rette seg etter det som er best for barnet, er en av flere rettigheter barnet har etter barneloven. Andre slike rettigheter i barneloven er f.eks. barnets rett til samvær, rett til å bli hørt, rett til å få informasjon, rett til å ha medbestemmelse eller rett til å melde seg inn i foreninger.

Jeg har merket meg at komiteen «ber Regjeringen vurdere å fremme en endring i lovteksten slik at barnets rettigheter blir retningsgivende i barneloven». Dette vil jeg derfor komme tilbake til.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karin S. Woldseth (FrP): Jeg er sikker på at statsråden er enig med meg i at trygge rammer rundt barnet i forbindelse med et samlivsbrudd er svært viktig.

Fremskrittspartiet er av den oppfatning at automatisk delt foreldreansvar nettopp er konfliktdepende. Kan

statsråden si noe om hun har tenkt å fremme en lovending som går i denne retning?

Statsråden snakket om høring av barn fra sju år av, og at sjuåringene ikke hadde plikt til å uttale seg. Da kunne jeg også godt tenke meg å høre hvordan statsråden tenker seg at et barn som blir tatt med av en av sine foreldre til dommeren, ikke føler et behørig press til å uttale seg. En syvåring tenker ikke voksent og er nok noe mer irrasjonell enn en tolvåring. Bekymrer det ikke statsråden at en sjuåring faktisk kan bli tvunget til å uttale seg når det er en konflikt mellom to foreldre?

Statsråd Laila Dāvøy: Vi er nok enige om at trygge rammer rundt barnet er svært viktig ved samlivsbrudd. Like fullt går det an å være noe uenig om virkemidlene knyttet til dette.

Når det gjelder delt omsorg, som Fremskrittspartiet her har foreslått skal være det vanlige – en hovedregel – i barneloven, mener jeg at det nok vil være mest hensiktsmessig at den store debatten om dette kommer i forbindelse med familiemeldingen, hvor dette faktisk er mye bredere omtalt.

Når det så gjelder foreldrene og delt ansvar – da antar jeg at representanten også tenker på delt bosted – har foreldrene i dag full frihet til å avtale hvor barna skal bo fast, og også omfanget av samværet. I utgangspunktet er dette noe foreldrene selv kan beslutte.

Så over til dette med sjuårgrense. Jeg har bare lyst til å påpeke at hele poenget med sjuårgrensen er jo også at alle skal «se» dette barnet. Barnet skal ha en mulighet til å uttale seg. Det er voksne personer – dommere, sakkyndige og foreldre – som i disse tilfellene skal gjøre det som er til beste for barnet. Barnet skal ikke tvinges til å måtte uttale seg.

May Hansen (SV): Mener statsråden at dommerne som skal ivareta dette forholdet i barnefordelingsaker, kun skal ha en spesiell interesse? Det er nå kommet inn nye momenter, med en inkorporering av barnekonvensjonen, hvor barn skal bli hørt, og hvor barns mening skal tillegges vekt. Dette krever kompetanse, ikke bare interesse.

Hvilke tiltak vil statsråden iverksette? Og vil hun sette inn ressurser for å ivareta nødvendigheten av å øke kompetansen i domstolene?

Statsråd Laila Dāvøy: Det er svært viktig at vi setter inn også andre tiltak. Men det er utvilsomt slik at mange av disse sakene er vanskelige, og det vil være en fordel om vi har noen dommere som både er spesielt interesserte i og faktisk prioriterer og får stor erfaring med denne typen saker.

I tillegg er vi nødt til å sette inn systematiske opplæringstiltak både for sakkyndige og for dommere. Dette vil også bli gjort og er en del av oppfølgingen av denne lovendringen.

Karin S. Woldseth (FrP): Jeg takker statsråden for svaret når det gjelder sjuåringer, men jeg er ikke helt for-

nøyd. Og grunnen til det er at statsråden sier at barn ikke skal tvinges til å høres. Men både statsråden og jeg vet at verden ikke er svart-hvit. Den er grå, med mange grånyanser.

Vi vet at det kan være mange måter å tvinges på. Selv om en dommer ser et barn, betyr ikke det nødvendigvis at dommeren kan se at barnet er tvunget. Jeg lurar på om statsråden kunne tenke seg å utdype svaret. Hvordan skal man forhindre at en av partene enten kjøper eller tvinger barnet i heimen, og tar det med til dommeren? Hvordan har statsråden tenkt at vi skal greie å unngå dette?

Statsråd Laila Dāvøy: Selv om disse sakene er svært vanskelige, har jeg faktisk tro på voksne, sakkyndige, godt utdannede dommere – og jeg har faktisk også tro på foreldre. Selv om foreldre kan være aldri så sinte på hverandre, tror jeg at de aller fleste – innerst inne – vil gjøre det som er til beste for barna sine. I alle fall er det lagt inn i denne loven en plikt for både advokater og dommere til nettopp å se hva som er best for barna. De skal ta hensyn til det, også når det gjelder om barnet skal høres eller ikke. Jeg vil fortsatt si at barnet ikke skal tvinges til dette. Barnet kan faktisk høres på ulike måter. De behøver i særdeleshet ikke å bli hørt mens foreldrene står og krangler over hodet på dem, og noen barn skal ikke behøve å måtte høres.

Presidenten: Da har ingen flere bedt om ordet til replikk.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.
(Votering, se side 686)

S a k n r . 5

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lov om endringer i folketrygdloven (svangerskapspengene til selvstendig næringsdrivende) (Innst. O. nr. 93 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 57 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Det anses vedtatt.

Afshan Rafiq (H) (ordfører for saken): Dette er en god dag for selvstendig næringsdrivende kvinner, og jeg vil begynne med å si at det har vært en fornøyelse å være saksordfører for denne saken. Det er kanskje ikke så ofte man får mulighet til å være fødselshjelper for en sak som handler om så viktige ting, og hvor alle samtidig er så enige.

Ved behandlingen av statsbudsjettet for 2003 sluttet Stortinget seg til Regjeringens planer om å gi svanger-

skapspenger til selvstendig næringsdrivende, og det er satt av midler i budsjettet til at ordningen kan innføres fra 1. juli 2003.

Svangerskapsenger er en ordning som kompenserer for bortfall av inntekt når en gravid kvinne ikke kan fortsette i sin stilling på grunn av risiko for skade på fosteret. Slik ordningen har vært praktisert frem til nå, er det kun gravide kvinner i lønnsarbeid som har nytt godt av dette vernet av fosteret. Det skyldes vel først og fremst kravet om at før svangerskapsenger kan tilstås, skal arbeidsgiver forsøke å omplassere den gravide til annet arbeid ved arbeidsplassen. Kvinner som er frilansere eller selvstendig næringsdrivende, har ingen annen arbeidsgiver enn seg selv, og kravet om vurdering av annet og ufarlig arbeid har ikke vært mulig å praktisere.

Det eneste vi strengt tatt gjør, teknisk sett, ved denne lovendringen, er å si at den gravide selv, hvis hun er selvstendig næringsdrivende eller frilanser, må påvise at det ikke er mulig å tilrettelegge sitt virke slik at risiko for skade på fosteret opphører. Men reelt sett gjør vi altså noe langt viktigere: Vi sier at intensjonen er at alle yrkesaktive kvinner har krav på svangerskapsenger dersom arbeidet innebærer fare for skade på fosteret. Vi prioriterer altså hensynet til det ufødte barnet foran hensynet til hvordan den vordende mor har valgt å organisere sin tilknytning til arbeidslivet. Og det skulle bare mangle! Fostre får fra nå av rett til beskyttelse.

For Høyre – og jeg tør våge den påstand at dette også gjelder andre partier i Stortinget – vil det være en betydelig bonus hvis denne lovendringen gjør det enklere og tryggere for kvinner å starte egen næringsvirksomhet. Norge trenger kvinner med gode ideer, som tør å starte for seg selv, som har tro på det de driver med, og som våger å satse. Vi trenger mange slike kvinner. Og vi må i hvert fall ikke la en frykt for skade på fosteret stoppe dem.

Flertallet i komiteen støtter Regjeringens forslag om at svangerskapsenger for selvstendig næringsdrivende skal beregnes på tilsvarende måte som sykepenger, dvs. med 65 pst. av opptjeningsgrunnlaget, slik sosialkomiteen også la til grunn i forbindelse med behandlingen av Innst. S. nr. 165 for 2001-2002. Men for rett til svangerskapsenger skal det ikke gjelde noen ventetid, som det gjør for sykepenger. Flertallet er enig med Regjeringen i at man ikke kan akseptere en ventetid for utbetaling, når hensikten med svangerskapsengene er å oppheve risikoen for skade på fosteret. I tillegg får selvstendig næringsdrivende mulighet til å tegne tilleggsforsikring i folketrygden som også omfatter svangerskapsenger, noe som innebærer at 100 pst. dekning kan oppnås ved svangerskap. Hittil har denne forsikringsordningen kun omfattet sykepenger, fødselsenger og adopsjonspenger.

Jeg vil her legge til at svangerskapsenger for frilansere beregnes som for lønsmottakere, med 100 pst., ettersom frilansere jo oftere er i arbeidsforhold som minner mer om et lønnsarbeidsforhold, men uten den samme fasen og varige tilknytningen til arbeidsgiveren.

Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet foreslår at svangerskapsenger for selvstendig næringsdrivende

også skal beregnes med 100 pst. Jeg kan ikke anbefale at vi går inn på en sånn endring uten samtidig å se på det totale regelverket for selvstendig næringsdrivende. Det er slik at selvstendig næringsdrivende betaler både arbeidsgiveravgift og trygdeavgift etter andre satser enn det som gjelder ved lønnsarbeid. Flertallet i komiteen ber derfor Regjeringen om først å komme tilbake med en vurdering av om reglene bør endres slik at selvstendig næringsdrivende også gis rett til 100 pst. dekning av svangerskapsenger og fødselsenger, før vi foretar noen endringer.

Til slutt vil jeg gjøre oppmerksom på en feil i forslaget fra SV og Senterpartiet, hvor det står: «Stortinget ber Regjeringen om å endre folketrygdløven...» Det er vel slik at det er Stortinget som endrer loven, og ikke Regjeringen. Det er også uklart hva disse to partiene mener: Er det meningen at Regjeringen skal komme tilbake med en proposisjon? Eller er det meningen at loven skal endres nå, med virkning fra 1. juli 2003? I så fall har dette budsjettkonsekvenser som forutsetter at disse partiene gjør det klart at de har tenkt å legge inn penger i revidert nasjonalbudsjett.

Med dette vil jeg anbefale komiteens innstilling.

May Hansen (SV): Jeg overlater til Senterpartiet å svare på påstanden fra representanten fra Høyre om at vårt forslag var feil.

Vi behandler i dag Ot.prp. nr. 57, forslag til endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd. Endringene gjelder rettighetene til svangerskapsenger for selvstendig næringsdrivende.

Etter dagens regler ekskluderes selvstendig næringsdrivende fra rettigheter som i utgangspunktet burde være likestilt med andre gravide arbeidstakere. Det er en viktig målsetting at regelverket knyttet til svangerskap, fødsel og omsorg for syke barn gjøres mest mulig likt for selvstendig næringsdrivende og arbeidstakere.

Kvinner etablerer og driver egen næringsvirksomhet i atskillig mindre grad enn menn. En vesentlig del av forklaringen ligger, som det har kommet fram nå i det siste, i de dårlige ordningene denne gruppen har, knyttet til å ha barn og å få barn. Dette har igjen innflytelse på kvinners karrieremønster, og det påvirker rekrutteringen av kvinner til lederstillinger i næringslivet.

Barn av selvstendig næringsdrivende har krav på at regelverk legges til rette for at den samme omsorgen kan ytes overfor disse barna som overfor barn av arbeidstakere. Det er derfor et skritt i riktig retning at Stortinget har vedtatt at selvstendig næringsdrivende skal få rett til svangerskapsenger ut fra det samme forhold som arbeidstakere, eller slik vi skal vedta i dag.

SV er ikke enig i at det er riktig at svangerskapsenger skal fastsettes tilsvarende sykepenger, dvs. med en avkorting av 65 pst. av inntil 6 G. Dette forslaget innebærer en dårligere ytelse overfor selvstendig næringsdrivende, noe som i praksis kan representere et dårligere vern av fosteret, sammenliknet med der mor er arbeidstaker. Hensikten med svangerskapsenger er først og fremst å verne fosteret mot uheldig påvirkning, og pengene skal utbetales når risikofaktorene rundt forholdene i

arbeidsmiljøet innebærer en helserisiko og helseskade for barnet. Dette vil gjelde alle forhold i det arbeidsmiljøet som innebærer en helserisiko for foster og barn. Risikofaktorene skal være dokumentert, og risikovurderingene skal foretas av lege eller jordmor. For svangerskapskontrollen betyr dette at det er en risikovurdering tilsvarende den som i dag foretas overfor arbeidstakere, som også nå skal foretas overfor selvstendig næringsdrivende. Dette må ikke ses på som sykdom, men som barnets rett til å bli beskyttet mot skadelig påvirkning i svangerskapet.

Det er urimelig at selvstendig næringsdrivende må tegne en frivillig tilleggsforsikring for å få 100 pst. utbetaling. Denne forsikringen må tegnes fire uker før stønadstilfellet oppstår – altså fire uker før risikofaktorer er dokumentert. Risikofaktorer i forhold til fosteret er som regel til stede allerede før man blir gravid, og det kan faktisk ikke forsvares at man jobber i fire uker. Det vanlige er at arbeidstakere tas ut av jobb med en gang de er gravide. Her vil selvstendig næringsdrivende ikke ha de samme mulighetene, hvis man da ikke økonomisk har det meget bra. Selvstendig næringsdrivende kvinner må da ha en forsikringsordning så lenge de er i fertil alder, for å være på den sikre siden. Dette kan bety at noen ser seg nødt til å jobbe de fire ukene, i et skadelig miljø, som jeg sa før, ut fra økonomiske grunner.

Vi ønsker alle i komiteen at flere kvinner skal etablere bedrifter. Dette hadde vært en type tilrettelegging som kunne fjerne terskelen for kvinner med hensyn til å skape seg en arbeidsplass, samtidig som det ville øke sikkerheten ved graviditeten.

Svangerskapspenge er en lite omfattende ordning. Jeg har som jordmor i svangerskapsomsorgen kun hatt få kvinner som har benyttet seg av denne ordningen. Dette er ingen kostbar lovendring, og den er helt uforutsigbar. 65 pst. er et skritt i riktig retning av å gjøre regelverket på dette området ensartet, uavhengig av tilknytningsform i arbeidslivet.

SV ønsker å likestille gravide arbeidstakere og gravide selvstendig næringsdrivende, og fremmer forslag sammen med Senterpartiet om 100 pst. dekning av svangerskapspenge. Omsorgspenget skal også likestilles mellom arbeidstakere og selvstendig næringsdrivende. Dette kommer vi tilbake til i familiemeldinga.

Jeg tar da opp forslaget, som vi står sammen med Senterpartiet om.

Presidenten: May Hansen har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Marit Arnstad (Sp): Høyres talskvinne nevnte at det var en glede å være fødselshjelper i denne saken. Det er en glede som jeg gjerne vil få lov til å dele, ettersom det var Senterpartiet som først fremmet forslaget i Dokument nr. 8:81 for 2001-2002, som ligger til grunn for den proposisjonen vi i dag behandler.

Jeg synes det er et viktig forslag som vi i dag behandler, og som det gis tilslutning til, nemlig prinsippet om at når sjølstendig næringsdrivende kvinner utsettes for en

risiko i et arbeidsforhold under svangerskapet som gjør at det kan være fare for fosteret, skal også de ha den samme beskyttelsen som enhver arbeidstaker har. Det handler ikke om rettigheter knyttet til arbeidstakere eller sjølstendig næringsdrivende, men det handler om fosterets rett til å være beskyttet enten mor er arbeidstaker eller sjølstendig næringsdrivende. Det er viktig, og det er bra, at det i dag blir nedfelt som et prinsipp fra Stortingets side.

I likhet med Sosialistisk Venstreparti har Senterpartiet ønsket at det også for sjølstendig næringsdrivende kunne vært gitt 100 pst. dekning i forhold til svangerskapspenge. Vi fremmer derfor forslag om det sammen med SV her i dag.

Jeg har forstått det slik at det har kommet enkelte merknader omkring måten forslaget er utformet på. Det er riktig at det er Stortinget som gir lovene, men det er ikke noen tvil om at det er mest korrekt – lovteknisk sett – at det er departementet som utformer en lovtekst, basert på den fagkunnskapen og de juristene en har i departementet. Jeg ser ikke på dette som en veldig stor sak, og jeg skjønner jo at vi ikke får flertall for forslaget her i dag. Men en enkel mulighet ville være at vi i dag vedtok lovteksten som den er, og at departementet i forbindelse med nye saker som kommer på dette området, lovteknisk også hadde utformet en ny bestemmelse som hadde gitt 100 pst. dekning. Sjø om det er Stortinget som gir lover, er det departementets jurister som utformer lovteksten slik at den er mest mulig korrekt i forhold til dem det angår, og i forhold til de rettigheter som blir nedfelt.

For Senterpartiets del er den saken vi i dag behandler, bare første steget i flere saker som angår sjølstendig næringsdrivendes rettigheter i forhold til svangerskap og barneomsorg. Vi erkjenner at Stortinget vil stå overfor en mer omfattende debatt når det gjelder fødselspenge for sjølstendig næringsdrivende, og den saken vil vi nok være nødt til å komme tilbake til på et bredere grunnlag og etter en grundigere utredning. Det er jo et forhold det i dag er mulig å forsikre seg mot.

Men det finnes et forhold der en ikke har mulighet til å tegne forsikring, og som først og fremst handler om barnet, ikke om mors arbeidsmessige og yrkesmessige status. Det er spørsmålet om omsorgspenget, altså retten til å være hjemme sammen med syke barn et visst antall dager i løpet av året. Det har sjølstendig næringsdrivende i dag – på samme måte som med svangerskapspenge – ikke mulighet til å forsikre seg mot. Det betyr at barn som er syke, og som er barn av sjølstendig næringsdrivende, har en dårligere mulighet til å få den omsorgen de trenger når de er syke, enn barn av arbeidstakere har.

Dette er et forhold Senterpartiet mener bør rettes opp, som et trinn 2 i debatten om å øke sjølstendig næringsdrivendes rettigheter, og som et viktig ledd i debatten om å få flere kvinner – ikke minst – til å starte egen næringsvirksomhet og ha mulighet og vilje til å satse på det. Derfor har Senterpartiet nylig fremmet et forslag om rett til omsorgspenget for sjølstendig næringsdrivende, et forslag som forhåpentligvis vil bli behandlet i løpet av høst-

sesjonen. Her ser vi fram til den samme forhandlingsvilje og den samme velvillighet fra stortingsflertallets side som dagens forslag om svangerskapspengar er gitt.

May Britt Vihovde (V): Venstre er ikkje med i komiteen og har difor ikkje fått gitt uttrykk for synet sitt i denne saka via behandlinga der. Men veldig mykje av det som representanten Arnstad sa i sitt innlegg, er synspunkt som Venstre deler.

Eg har lyst til å fokusera litt på det som går på å skapa eigen næringsaktivitet. Ei av dei store utfordringane som vi har i dag, er å få skapt nye arbeidsplassar for alle dei som i dag opplever å missa jobben sin.

Etter Venstre sitt syn må dagens trygdesystem justerast slik at òg sjølvstendig næringsdrivande blir tekne vare på – på lik linje med tradisjonelle arbeidstakarar. Saka vi behandlar i dag, er eit lite, men viktig skritt mot større rettferd mellom tilsette og sjølvstendig næringsdrivande. Venstre vil ha fleire slike reformer som vil gjera det enklare, særleg for kvinner, å starta og driva for seg sjølve. Dette er viktig for den einskilde, men ikkje minst òg for Noreg i framtida. Vi treng fleire som sjølve vil skapa ein arbeidsplass for seg og andre. Og vi ser fram til behandlinga av det forslaget som representanten Arnstad har fremja.

Venstre ser òg gjerne at dekning av svangerskapspengar og fødselspengar sprengjer det 65 pst.-taket som no gjeld, og som ikkje er heilt rettferdig. Vi er glade for at ein samla komite ber Regjeringa vurdere dette. Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti går eit skritt lenger ved å foreslå dette i dag – det er opposisjonspartia sitt privilegium å gå nokre fleire skritt. Men ikkje minst har det økonomiske i denne saka ein provenyverknad, og skilnaden mellom dei to forslaga treng difor ikkje bli så veldig stor i praksis.

Vi treng fleire barn, men i den situasjonen som vi er i i dag, treng vi òg mange nye arbeidsplassar. Vi i Venstre håpar at Regjeringa jobbar raskt med vurderinga av dagens reglar, fordi vi rett og slett treng fleire arbeidsplassar.

Ola T. Lånke (KrF): Dette er en sak som handler om rettferdighet og like rettigheter for alle kvinner som får barn. Derfor konstaterer vi med glede at det er så bred oppslutning om også å gi selvstendig næringsdrivende og frilansere rett til svangerskapspengar. Målet må være at Norge skal ha gode trygdeordningar som gjør det mulig å kombinere barnefødsel og yrkesarbeid. Kvinner skal kunne kombinere en yrkeskarriere med barneomsorg, og ikke minst er det viktig å stimulere kvinner til å drive egen virksomhet. Rettigheter i forbindelse med svangerskap, fødsel og småbarnsomsorg er avgjørende i denne forbindelse.

Nå er turen endelig kommet til at de selvstendig næringsdrivende kvinner også får rett til svangerskapspengar, dersom de har et arbeid som kan medføre risiko for fosterets ve og vel. Dette er en rettighet som hittil har vært forbeholdt arbeidstakere. Derfor betyr dette også gjennomslag for et viktig prinsipp, nemlig at fosterets

vern mot uheldig påvirkning ikke skal være avhengig av om mor er arbeidstaker eller selvstendig næringsdrivende.

Til nå har lønsmottakere hatt en rettighet som selvstendig næringsdrivende ikke har hatt. Heretter skal alle yrkesaktive kvinner etter Regjeringens forslag kunne kreve svangerskapspengar. Den nye ordningen, som skal gjelde fra 1. juli i år, gir alle gravide rett til svangerskapspengar dersom det er medisinsk grunnlag for det.

Årsaken til at denne ordningen tidligere kun har vært gjort gjeldende for lønsmottakere, er muligens at selvstendig næringsdrivende og frilansere ikke har noen arbeidsgiver. Den nye ordningen er lagt opp slik at selvstendig næringsdrivende får beregnet svangerskapspengar på tilsvarende måte som for sykepengar, med 65 pst. av opptjeningsgrunnlaget, men uten ventetid. Det er imidlertid viktig at en ikke forveksler svangerskapspengar med sykepengar, som ytes hvis kvinnen er arbeidsufør på grunn av sykdom. Svangerskapspengar til selvstendig næringsdrivende vil utgjøre 65 pst. av inntekten opp til 6 G, i motsetning til arbeidstakere, som har rett til 100 pst. Denne forskjellen har bl.a. sammenheng med at næringsdrivende betaler lavere trygdeavgift og arbeidsgiveravgift enn arbeidstakere. Det er også mulig å tegne tilleggsforsikring i folketrygden.

Men dette er et første skritt i riktig retning for selvstendig næringsdrivende. Et mindretall i komiteen tar imidlertid skrittet fullt ut og foreslår at selvstendig næringsdrivende skal ha rett til 100 pst. dekning av svangerskapspengar allerede nå. Det er for så vidt greit å foreslå noe så lenge det ikke får flertall. De partier som utgjør flertallet i komiteen, Kristelig Folkeparti innbefattet, mener likevel det er nødvendig å utrede dette spørsmålet i en bredere sammenheng før man fatter noe vedtak.

Derfor ber vi Regjeringen vurdere nærmere om selvstendig næringsdrivende bør ha rett til 100 pst. dekning når det gjelder fødselspengar og svangerskapspengar, uavhengig av om tilleggsforsikring er tegnet. Jeg viser for øvrig til behandlinga av familiemeldinga, der det er sagt at man vil se nærmere på selvstendig næringsdrivendes rettigheter i forbindelse med svangerskap, fødsel og småbarnsomsorg. Derfor kommer vi nærmere tilbake også til dette spørsmål til høsten i forbindelse med behandlinga av familiemeldinga.

Statsråd Laila Dåvøy: For meg er det viktig at alle kvinner skal kunne kombinere en yrkeskarriere med barneomsorg, og det er også viktig å stimulere kvinner til å drive egen virksomhet. Rettigheter i forbindelse med svangerskap, fødsel og småbarnsomsorg er viktig i denne forbindelse. Jeg er glad for at selvstendig næringsdrivende kvinner nå får rett til svangerskapspengar dersom de har et arbeid som kan medføre risiko for fosterets ve og vel. Dette er en rettighet som hittil har vært forbeholdt arbeidstakere. Fosterets vern mot uheldig påvirkning skal ikke være avhengig av om mor er arbeidstaker eller selvstendig næringsdrivende.

Svangerskapspengar til selvstendig næringsdrivende vil utgjøre 65 pst. av inntekten opp til 6 G, i motsetning

til arbeidstakere, som har rett til 100 pst. Denne forskjellen har, som andre har sagt før meg, bl.a. sammenheng med at næringsdrivende betaler lavere trygdeavgift og lavere arbeidsgiveravgift enn arbeidstakere. Næringsdrivende kan imidlertid oppnå 100 pst. dekning ved å tegne en frivillig tilleggsforsikring. Tilleggsforsikringen omfatter nå også svangerskapspengene.

Mindretallet i komiteen foreslår at selvstendig næringsdrivende skal ha rett til 100 pst. dekning av svangerskapspengene. Jeg er glad for at flertallet ser behovet for først å utrede dette spørsmålet i en noe bredere sammenheng. Flertallet ber Regjeringen vurdere nærmere om selvstendig næringsdrivende bør ha rett til 100 pst. dekning når det gjelder fødselspenge og svangerskapspenge, uavhengig av om tilleggsforsikring er tegnet.

I familiemeldingen har jeg under henvisning til Semerklæringen varslet at jeg vil se nærmere på selvstendig næringsdrivendes rettigheter i forbindelse med svangerskap, fødsel og småbarnsomsorg. Jeg er i disse dager i ferd med å opprette en arbeidsgruppe som skal utrede disse spørsmålene på bred basis. Forholdet mellom de sosiale rettighetene og avgiftssystemet for selvstendig næringsdrivende vil være ett viktig element i denne utredningen. Som et ledd i arbeidet vil jeg til høsten arrangere et seminar for å få innspill fra berørte parter, som Akademikerne, NHO og representanter fra aktuelle bransjer. Jeg har vært i dialog med en del av disse, og de ser også svært positivt på dette initiativet.

Jeg ser fram til det videre arbeidet med utredning av disse spørsmålene i tråd med flertallets merknader, og jeg er svært tilfreds med at stortingsflertallet er så opptatt av disse spørsmålene, slik det framkom her i dag.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5. (Votering, se side 693)

S a k n r . 6

Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond mv. (Innst. O. nr. 99 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 68 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletiden, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Første taler er Torbjørn Hansen, som får ordet for saksordføreren, som er medlem av Lagtinget.

Torbjørn Hansen (H): Denne odelstingsproposisjonen er godt nytt for norsk finansnæring. Proposisjonen inneholder en rekke forslag til endringer i lov om verdi-

papirfond, i lov om verdipapirhandel og i lov om revisjon og revisorer.

Bakgrunnen for endringene i loven om verdipapirfond er endringene i EØS-reglene som tilsvarer det såkalte UCITS-direktivet. Forslagene omfatter bl.a.:

- endringer i krav til søknadsprosedyre om tillatelse til å drive fondsforvaltning
- nye regler om forenklet prospekt
- en del tilsynsmessige forhold knyttet til utenlandske verdipapirfond som markedsføres i Norge
- enklere regelverk for delårsrapportering
- adgang for fondsforvaltningsselskaper for verdipapirfond til å tilby individuell porteføljeforvaltning, såkalt aktiv forvaltning, som i dag ikke er tillatt, selv om disse aktivitetene hører naturlig sammen
- regelverk om å kunne tilby tilleggstjenester, bl.a. investeringsrådgivning
- endringer i investeringsområdet for verdipapirfond
- tillatelse for verdipapirfond til å drive såkalt dekket shortsalg, som åpner for nye typer verdipapirfond i Norge

Et bredt flertall i finanskomiteen slutter seg til samtlige av disse forslag. Eneste avvikende oppfatning til denne delen av proposisjonen er at Sosialistisk Venstreparti ikke støtter forslaget om å tillate dekket shortsalg. Høringsinstansene har også i stor grad uttalt seg positivt til forslagene.

Det må understrekes at fraværet av debatt ikke er et tegn på manglende interesse for denne proposisjonen. Tvert imot er det åpenbart at forvaltningsbransjen er meget fornøyd med lovendringene fordi disse gir bransjen et meget oppdatert, moderne og konkurransedyktig regelverk. Det å ha et moderne og oppdatert regelverk er meget viktig for finanssektoren, som er direkte eksponert mot internasjonal konkurranse også i sitt hjemmemarked. Denne moderniseringen har vært et viktig mål for bransjen i lang tid. Når dette nå blir vedtatt, vil Norge ha et av de mest moderne regelverk på dette feltet i Europa, og det er et meget viktig konkurransefortrinn for denne delen av finansnæringen.

En del av forslagene innebærer også muligheter for kostnadsreduksjon og forenkling for kundene. Dette gjelder bl.a. reglene om forenklet prospekt, om forenklet rapportering og om tillatelse til å tilby individuell porteføljeforvaltning. Dette kan over tid bety rimeligere og bedre spareprodukter for forbrukerne.

Proposisjonen inneholder også noen endringer i loven om verdipapirhandel. Blant annet foreslås det forenkling av rapporteringsregler for ansattes egenhandel. I dag må foretakene rapportere egenhandel direkte til Kredittilsynet en gang i måneden. Dette forenkles slik at man kun plikter å oppbevare informasjonen, men slipper å sende inn rapportene. Et annet forslag er lovfestet plikt til lydbåndopptak av telefonsamtaler i verdipapirforetak. I dag er det vanlig praksis i de fleste verdipapirforetak at det tas lydbåndopptak av ordre om kjøp og salg av finansielle instrumenter som fremmes via telefon. Dette gir økt sikkerhet både for kunde og megler.

(Torbjørn Hansen)

Slike båndopptak har også en viktig tilsynsmessig funksjon ved at Kredittilsynet får tilgang til informasjon som potensielt kan avdekke brudd på regelverket, som f.eks. kursmanipulasjon og innsidehandel.

Lovforslaget gir en relativt vid hjemmel til departementet til i forskrifts form å kunne pålegge lydopptak av flere aktiviteter enn vanlig ordreinnleggelse via meglerbord. Dette punktet har ulike høringsinstanser hatt innvendinger mot, bl.a. av hensyn til personvern, konkurransevilkår og behandling av fortrolig informasjon. Disse innvendinger har komiteen tatt hensyn til, og departementet har også i brevs form bekreftet at det ikke nå legges opp til generelt å pålegge en slik plikt til lydopptak.

Finanskomiteen har, med unntak av Fremskrittspartiet, understreket at fastsettelsen av omfanget av en eventuell utvidet plikt til båndopptak skal være basert på en konkret vurdering av tilsynsbehovet og ta hensyn til utviklingstrekk i verdipapirmarkedet, likeverdige konkurransevilkår, behovet for fortrolig behandling av informasjon og enkeltpersoners personvern.

Samtidig må det understrekes at kapitalmarkedene er i rask utvikling, og at det kan være en fordel også for markedsaktørene at myndighetene har lovhjemmel for å kunne iverksette tiltak som i enkelte situasjoner kan være egnet til å øke tilliten til kapitalmarkedet.

Øvrige endringer i denne loven og i lov om revisjon og revisorer er lite omfattende og enstemmig støttet av komiteen.

Stortinget har i mange debatter understreket behovet for en sterk, norsk finansnæring. Disse lovendringsforslagene innebærer en betydelig forenkling og forbedring av regelverket og øker konkurransevnen til forvaltningsbransjen. Forslagene er også godt nytt for norske sparere, som kan oppnå både lavere omkostninger og bedre kvalitet på de produkter som de blir tilbudt i det norske kapitalmarkedet.

Siv Jensen (FrP): Saksordfører har redegjort meget grundig for komiteens innstilling, som i all hovedsak er enstemmig.

Jeg vil derfor bare knytte noen få kommentarer til et punkt, og det gjelder § 9-7, som gjelder lydopptak. Fremskrittspartiet foreslår en begrenset justering av hjemmelsgrunnlaget for å unngå plikt til lydopptak av samtaler som er irrelevante i forhold til kontrollbehovet.

Vi mener at departementets foreslåtte hjemmel er så vid at den i praksis vil kunne innebære at alle telefonlinjer i eksempelvis et meglerforetak må tas opp på bånd dersom hjemmelen benyttes fullt ut. Det vil i så fall innebære at et meget stort antall samtaler som er myndigheter og andre helt uvedkommende, vil bli tatt opp på bånd og oppbevart i lang tid. Uansett krav til sikkerhet er det ikke mulig å sikre seg hundre prosent mot at slike samtaler blir avlyttet i ettertid.

Fremskrittspartiet mener at lydopptak i det omfang som foreslås i proposisjonen, uansett ikke vil gi sikkerhet

for at ulovligheter ikke finner sted i telefonsamtaler til og fra foretak.

Med denne kommentaren tar jeg opp Fremskrittspartiets forslag i innstillingen.

Presidenten: Representanten Siv Jensen har tatt opp det forslag hun refererte til.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.

(Votering, se side 694)

S a k n r . 7

Innstilling fra finanskomiteen om lov om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv. (hvitvaskingsloven) (Innst. O. nr. 100 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 72 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 10 minutter til sakens ordfører, 5 minutter til hver av de øvrige gruppene og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Første taler er Heidi Grande Røys, som får ordet for saksordfører, som er medlem av Lagtinget.

Heidi Grande Røys (SV): Komiteen har handsama Regjeringa sitt forslag til kvitvaskingslov. Ein samla komite støttar innføringa av ei slik lov og dei hovudgrepa til tiltak mot kvitvasking av utbytte frå straffbare handlingar som Regjeringa har foreslått. Eit mindretal, representantane frå Framstegspartiet, SV, Senterpartiet og Kystpartiet, støttar likevel ikkje Regjeringa sitt forslag om å gjere regelverket gjeldande òg ved tilfelle av mistanke om finansiering av terrorisme eller brot på straffelova §147 a og b.

Det er òg fremja ein del enkeltforslag frå partia i komiteen. På to punkt har komiteen gått inn for endringar i forhold til Regjeringa sine forslag. Komiteen har for det fyrste peika på at det i forhold til kravet om å registrere reelle eigarar var ein forskjell i ordlyden mellom lovforslaget og tilrådingane frå Financial Action Task Force, FATF. Komiteen meiner det er viktig å følgje opp FATF sine tilrådingar, og at det å kjenne dei reelle eigarane av dei verdiane som vert handterte, er ein føresetnad for at det skal vere mogleg å avsløre bakmenn, og for at registrering av slike opplysningar skal ha noka mening. Komiteen meiner at Regjeringa sitt forslag ville ha ført til ei svakare undersøkingsplikt i dette tilfellet, og har foreslått ei endring i kvitvaskingslova § 6 fjerde ledd.

Komiteen ynskjer vidare å likestille skriftleg og elektronisk legitimasjon. Regjeringa opnar i sitt forslag for å gjere dette i ei framtidig forskrift, men ein samrøystes

komite ynskjer å få slått fast allereie no at ei slik sidestilling skal gjennomførast.

Komiteen meiner at elektronisk kvalifiserte sertifikat er ei trygg form for identifisering, og at det er viktig ikkje å leggje hindringar i vegen for vidareutviklinga av dette konseptet. Komiteen foreslår difor at Regjeringa innan utgangen av 2003 på eigna måte skal fremje nødvendige forslag for å få til ei likestilling på dette feltet.

Dei siste åra er det gjennomført ei tiltakande deregulering av finansmarknadene. Dette bortfallet av styring, kombinert med ein sterk auke i kapitalstraumen i og mellom land, har skapt større handlingsrom for dei som vil flytte på svarte pengar. Det har vorte enklare å skjule opphavet til utbytte av straffbare handlingar i finanssystema. Liberaliseringa av verdsøkonomien har skapt eit tøffare konkurransepress, som i sin tur senkar terskelen for å gå til ulovlege handlingar for å halde hovudet over vatnet. Dette er utviklingstrekk som vi må ta svært alvorleg, og som tydeleg viser kvifor det no er viktig med strenge og effektive tiltak mot økonomisk kriminalitet generelt og kvitvasking spesielt.

Det lovverket vi no vedtek, er ikkje retta inn mot gamle damer som har nokre tusenlappar i madrassen. Vi treng eit tøffare regelverk mot kvitvasking for å ramme dei som tener store pengar på nokre av dei mest grufulle formene for kriminalitet vi kjenner. Internasjonale forbrytarnettverk får stadig større makt og har gjort prostitusjonsindustri, handel med kvinner og barn og smugling av narkotika og våpen til nokre av verdas mest innbringande «næringsvegar». Lønnsemda i slik verksemd er heilt avhengig av at det finst effektive metodar for å kvitvaske og ta i bruk ulovleg opptente midlar i land som Noreg.

Lovverk av den typen vi her handsamar, vil innehalde grenseoppdragingar mellom omsynet til effektive tiltak og omsynet til personvern. Dette kan av og til skape vanskelege problemstillingar. Komiteen er einig med Regjeringa i at undersøkings- og rapporteringsplikta vert utvida til å omfatte ei rekkje nye grupper. Komiteen er òg einig i at den særlege teieplikta til Økokrim i kvitvaskingsaker no vert fjerna. Det siste har bl.a. dei tilsette i finansnæringa protestert mot. Det er av stor betydning at Økokrim overheld si plikt til å slette opplysningar, og at det vert lagt til rette for arbeidet til Kontrollutvalet for tiltak mot kvitvasking av pengar. Det er dessutan viktig å peike på at det finst klare kriterium for kva som skal til for å vekkje mistanke om kvitvasking, og at det difor for folk flest heller ikkje skal så mykje til for å halde seg utanfor mistanke. Ingen treng å kjøpe bil med pengane i plastpose eller med bankkort frå Nauru.

Nettopp det at kvitvaskingsregelverket er utforma for å gi effektive tiltak ved slike klart definerte mistankar, er bakgrunnen for vår sterke bekymring for at Regjeringa, og no fleirtalet i finanskomiteen, ynskjer å gjere kvitvaskingslova gjeldande òg for kampen mot terrorisme. Mens lovverket mot kvitvasking altså er innretta mot ein type brotsverk som er relativt klart definert, og retta inn mot bruk av midlar frå straffbare handlingar som allereie er utførte, er terrorisme ei heilt anna problemstilling.

Terrorlovgivinga har vore sterkt kritisert nettopp for at den ikkje inneheld presise definisjonar av kva som kan reknast som terrorisme og bidrag til terrorisme, at det er uklart kva som ligg til grunn for kven som kan mistenkjast for bidrag til terrorverksemd, og at det i stor grad vil dreie seg om mistanke om moglege, framtidige handlingar. Vår meining er at det er uansvarleg å behandle to så ulike problemstillingar under eitt og nesten utan at det som handlar om terrorisme, er gitt merksemd. Mange av dei som no vert rapporteringspliktige, vil ha svært dårlege føresetnader for å kunne seie noko om kva transaksjonar som kan mistenkjast for å ha noko med terrorfinansiering å gjere.

Forslaget som no går igjennom, vil altså i praksis føre til at norske bilforhandlarar og gullsmedar skal vere på utkikk etter potensielle terroristar. Det er all grunn til å stille spørsmål ved kva konsekvensar lovverk som dette kan få for rettstryggleiken og personvernet. Slik sett føyer dette forslaget seg inn i rekkja av terrorlover som har vorte vedtekne internasjonalt dei siste to åra.

I fleire andre land har vi sett at desse lovene har fått alvorlege konsekvensar for sivile og demokratiske rettar. SV er sterkt bekymra for dette, og vi går inn for å stryke alle tilvisingar til finansiering av terrorisme og til straffelova § 147 a og b i kvitvaskingslova.

Det er viktig at Noreg så langt som mogleg har eit kvitvaskingslovverk som lever opp til det ein har i land det er naturleg å samanlikne seg med. Dei landa som har eit svakare regelverk, vil lettare kunne tiltrekkje seg kriminelle pengestraumar. FATF har utarbeidd 40 tilrådingar som gjeld tiltak mot kvitvasking av utbytte. Desse tilrådingane er under revisjon, og dette arbeidet skal gjerast ferdig på eit plenums møte i Berlin denne månaden. Det vil både i samband med dette og i liknande prosessar i EU verte nødvendig å gå gjennom det norske regelverket på nytt, relativt snart. Denne handsaminga som vi har i dag, kunne difor vore eit nyttig høve for Stortinget til å gi nokre signal om kva slags tiltak ein kunne tenkje seg utgreidd eller vurdert nærare inn mot ein slik ny gjennomgang.

Ulike mindretal i komiteen har difor fremja ei rekkje slike utgreiingsforslag. Dessverre har regjeringspartia og Arbeidarpartiet blokkert denne moglegheita ved å gå nærast prinsipielt imot at Stortinget på eiga hand skal kunne be om utgreiingar. Denne frykta for sjølvstendige initiativ synest vi er sørgjeleg, særleg i ei sak der det er eit så stort behov for ein levande offentleg debatt og for nye effektive, politiske tiltak.

At utgreiingsforslag ikkje kan fremjast før spørsmålet om utgreiing er utgreidd av departementet, er ein skikk vi ikkje var klare over at denne forsamlinga hadde lagt seg til. Dei forslaga som ulike mindretal har fremja, f.eks. om maksimumsbeløp for kontant betaling og omvend bevisbyrde, er viktige forslag som vi håpar likevel vil vere ein del av den framtidige diskusjonen rundt kvitvaskingslovverket.

Den lova Odelstinget vedtek i dag, vil vonleg bli ein effektiv reiskap i kampen mot kvitvasking og på den måten eit bidrag frå Noreg i kampen mot økonomisk krimi-

nalitet og mot forteneeste som internasjonale kriminelle nettverk har på menneskelege lidingar.

Med det vil eg tilrå komiteen si innstilling, med unntak av dei stadene der SV i lag med andre har eigne forslag. Eg tek då opp desse forslaga.

Å g o t V a l l e hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Heidi Grande Røys har tatt opp de forslag hun refererte til.

Ranveig Frøiland (A): Først vil eg gje Regjeringa honnør for at dei så fort kom til Stortinget med ei slik lov om kvitvasking. Arbeidet har gått fort, og det var nødvendig. Det er eit godt arbeid som er gjort. Det har saksordføraren gjort greie for, og det er stor semje om denne loven.

Eg skal ikkje gå inn på så mange av dei ulike punkta, for det vart gjeve ei god utgreiing. Eg vil berre ta opp nokre få punkt, m.a. eit punkt der Arbeidarpartiet er ueinig med dei andre partia. Det gjeld advokatane si rapporteringsplikt. Arbeidarpartiet ønskjer det alternativet som gjev advokatane størst mogleg fridom til å rapportera om mistenkjelege transaksjonar, utan risiko for straffansvar. Meldepliktsystemet er eit dynamisk system som må vera under utvikling. Difor meiner vi at det er meir fleksibelt med ein generell lovparagraf og moglegheit for unntak i forskrift enn ein lovtekst som er meir spesifikk. Arbeidarpartiet har valt den lovformuleringa som Kredittilsynet, Skattedirektoratet og Økokrim gjekk inn for. Vi vil streka under at vi ser dette forslaget i samanheng med dei unntaka som advokatane si rapporteringsplikt gjev i lovens § 12. Etter den paragrafen har ikkje advokatar plikt til å rapportera om forhold dei får kjennskap til gjennom arbeidet med å fastslå klientane si rettsstilling, eller det dei får kjennskap til før, under eller etter ei rettssak, når forholdet har direkte tilknytning til rettstvisten. Difor har vi eit eige forslag som eg no tek opp.

Men det er, som sagt, stor einigheit vidare om loven. Vi står saman med regjeringenspartia om det aller meste av dette.

Det er eit anna forhold som eg har lyst til å streka under, og det gjeld dei som kjem bort i desse forholda, dei tilsette i ulike system som kan vera vitne i ei rettssak. Eg reagerer på at det er eit mindretal her i salen som fremjar følgjande forslag:

«Stortinget ber Regjeringa utrede om den som er pålagt å rapportera om mulig kvitvasking bør kunne ha rett til å nekte å vitne i en eventuell rettssak.»

Dette kan jo vera eit hovudvitne eller vitne som har best kjennskap til desse tinga. Det som er viktig, etter Arbeidarpartiet og fleirtalet si vurdering, er at desse personane får politivern, slik at dei kan gjera den jobben som det er viktig å gjera. Dei må ikkje vera redde for å gå i retten. Difor er det viktig med politivern. Det har eg lyst til å streka under.

Heilt til slutt gjorde saksordføraren det til eit poeng at vi ikkje kunne be Regjeringa greia ut andre forhold enn

det som ligg i denne loven. Det kan Stortinget godt gjera, men eg trur at det òg er viktig at vi av og til seier til oss sjølve at no tek vi den saka som ligg føre som gjeld kvitvasking, og gjer eit ordentleg vedtak. Vi veit jo at mange av dei forslaga som vi ber Regjeringa greia ut, vil koma tilbake til Stortinget, fordi eit slikt arbeid allereie er på gang i Regjeringa. Det er dette fleirtalet, regjeringenspartia og Arbeidarpartiet, har vist til, at vi ikkje har moglegheit her i denne salen til å vurdera konsekvensane av alt dette. Difor seier vi at vi er kjende med det samarbeidet som Justisdepartementet gjer, i samarbeid med Utanriksdepartementet, der dei skal sjå på desse forholda, på tiltak mot korrupsjon og kvitvasking. Vi reknar med at det kjem tilbake til Stortinget på ein høveleg måte. Eg vil be om at statsråden bekreftar det. Då har vi ikkje behov for å gjera vedtak om at det skal greiast ut.

Igjen tek eg opp det eine forslaget som Arbeidarpartiet har, og igjen vil eg seia at det er eit godt arbeid som er gjort, både av Regjeringa og heile finanskomiteen.

Presidenten: Da har representanten Ranveig Frøiland behørig tatt opp det forslaget hun refererte til.

Heidi Larssen (H): Som representantene Grande Røys og Frøiland har sagt, er det stor enighet om behovet for og utforminga av reglene i den nye kvitvaskingsloven. Økonomisk kriminalitet og kvitvasking av pengar utgjør et økende problem som er komplisert og ikke kjenner noen grenser. Ikke minst derfor er det viktig med et internasjonalt samarbeid og et internasjonalt, likeartet regelverk.

En enstemmig komite støtter Regjeringens forslag om utvidelse av undersøkelses- og rapporteringsplikten.

Komiteen er også enig i at en sikker identifisering av kunder er en grunnleggende forutsetning for en effektiv kamp mot kvitvasking av gevinst fra kriminelle handlinger. Da elektroniske finansielle tjenester øker sterkt i omfang, vil et system med godkjent elektronisk legitimasjon være en viktig forutsetning for at denne utviklingen kan gå vidare. Elektronisk signatur kan innebære økt sikkerhet i forhold til skriftlig signatur, og komiteen ønsker likestilling mellom skriftlig og elektronisk signatur. På dette området er nok komiteen litt mer utålmodig enn Finansdepartementet og mener at det forholdsvis raskt kan etableres krav til elektronisk signatur i lov om elektronisk signatur med tilhørende forskrifter, som samsvarer med de kravene som nå stilles i kvitvaskingsloven.

På noen områder er det en delt komiteinnstilling.

Mindretallet i komiteen, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, støtter ikke Regjeringens forslag om å inkludere terrorhandlinger og finansiering av disse i kvitvaskingsloven. Til tross for at de helt korrekt i merknadene sine sier «at internasjonale terrornettverk i stor grad finansieres gjennom den svarte økonomien, og er avhengig av ulike former for kvitvaskingsoperasjoner», vil de ikke ha med henvisninger til terror i kvitvaskingsloven eller for den saks skyld i noen andre lover.

Hvitvasking av utbytte og finansiering av terrorisme vil ofte skje gjennom de samme kanalene, særlig det finansielle systemet. Etter flertallets syn, et flertall som består av regjeringspartiene og Arbeiderpartiet, gjør det det naturlig å behandle tiltak mot slik aktivitet i samme lov, selv om vi også er klar over at det er en forskjell mellom de to situasjonene: Hvitvasking av utbytte er å prøve å gjøre ulovlige midler om til lovlige midler, mens terrorfinansiering er å bruke ulovlige midler til ulovlige formål.

Flertallet mener altså at det er hensiktsmessig å ha regler i hvitvaskingsloven som kan bidra til å hindre at det skaffes til veie økonomiske midler til finansiering av terrorhandlinger, og at økonomiske midler og finansielle tjenester stilles til rådighet for terrorister og terrornettverk.

Vi er enig i at hvitvaskingsloven har henvisninger til de straffebud vi i fjor innførte som oppfølging av FNs sikkerhetsråds resolusjon om bekjempelse av finansiering av terrorisme. Jeg kan ikke se at dette gjør det noe særlig vanskeligere for de rapporteringspliktige eller er en større fare for rettssikkerheten enn å rapportere om mistanke om utbytte fra straffbare handlinger generelt.

Komiteen, med unntak av Arbeiderpartiet, støtter Regjeringens forslag om at advokater skal omfattes av rapporteringsplikten, men med visse avgrensninger. Arbeiderpartiet vil ikke ha disse avgrensningene inn i loven. En særordning for advokater kan være uheldig, men man må være oppmerksom på at advokater står i en særstilling hva gjelder klientforhold og taushetsplikt. Denne taushetsplikten er ikke begrunnet i advokaters yrkesutøvelse, men i det enkelte individs rettssikkerhet. Da er det riktig ikke å gi loven for vidt anvendelsesområde før man har høstet noe erfaring. I motsetning til Arbeiderpartiet mener flertallet at en eventuell utvidelse av anvendelsesområdet bør foregå i lovs form, da det er viktige rettssikkerhetsspørsmål for enkeltindivider som berøres. Det bør ikke overlates til departementet alene.

Til slutt: Mindretallet i komiteen ønsker å pålegge Regjeringen å utrede flere vidtrekkende tiltak mot bekjempelse av økonomisk kriminalitet. Flertallet, regjeringspartiene og Arbeiderpartiet, har ikke hatt anledning til å vurdere konsekvensene og omfanget av disse forslagene, forslag som bl.a. reiser en rekke rettssikkerhetsmessige og prinsipielle spørsmål, spørsmål som nok hører bedre hjemme i en annen komite.

Flertallet viser til at Justisdepartementet har startet et eget prosjekt som skal fremme tiltak mot korrupsjon og hvitvasking, og vi regner med at resultatene fra dette arbeidet vil bli forelagt Stortinget.

Jeg registrerer også at Finansdepartementet arbeider med andre tiltak rettet mot økonomisk kriminalitet. Slikt arbeid vil selvsagt fortsette. Så vidt jeg kan skjønne, gjør det det, og vi vil få det forelagt for Stortinget senere.

Siv Jensen (FrP) (komiteens leder): Saksordføreren har gitt en svært grundig gjennomgang av komiteens innstilling, så jeg har bare lyst til å knytte noen kommentarer til noen få punkter.

Det ene gjelder selvsagt koblingen mellom hvitvasking og terrorvirksomhet. Det må være slått fast veldig tydelig at Fremskrittspartiet, på lik linje med både regjeringspartiene og andre, er opptatt av å bekjempe terrorhandlinger. Vi vil selvsagt være med på å forbedre og skjerpe terrorlovgivningen, slik at vi kan oppnå det. Men samtidig vil vi at all hvitvasking skal slås ned på, uansett hva som er motivene for å hvitvaske penger. Jeg synes at vi må klare å skille mellom disse forholdene når vi behandler lov om hvitvasking. Det er derfor også denne loven er til behandling i finanskomiteen. Terrorlovgivningsspørsmål er ellers noe som ikke naturlig behandles av finanskomiteen.

Det er selvsagt en naturlig sammenheng mellom terrorisme og hvitvasking, rett og slett fordi terrorisme og den type aktiviteter ofte er naturlig finansiert gjennom midler som er hvitvasket. Men det er nå en gang slik at hvitvaskingsloven er ment å være rettet inn mot bruk av midler fra straffbare handlinger som allerede er begått. Derfor oppfatter vi den problemstillingen som ligger i dette fra Regjeringen, som komplisert. Dette er to problemstillinger, selv om de kan være nært knyttet til hverandre. Det er nødvendig å ta hensyn også til rettssikkerhet oppe i dette. Vi synes det kan bli litt trøblete hvis ikke bare bankfunksjonærer, men også gullsmeder og bilforhandlere gjennom dette nå plutselig skal være pålagt å være på utkikk etter mulige terrorister når de samtidig skal melde fra om potensielle hvitvaskingsproblemer. Det er ikke veldig klart. Vi oppfatter ikke dette veldig tydelig fra Regjeringens side, til tross for at vi svært gjerne vil være med på å forbedre også lovgivningen mot terror.

Jeg har bare lyst til å nevne at når vi nå vedtar denne loven, vil det naturlig nok kunne medføre betydelig økt omfang av saker knyttet til hvitvaskingsmeldinger i Økokrim. Da er det viktig at Regjeringen følger dette opp gjennom å gi Økokrim tilstrekkelig med ressurser. Jeg registrerer at det kun er et mindretall i komiteen som understreker dette i innstillingen, men jeg vil i hvert fall anmode statsråden om å nevne denne problemstillingen hvis han har tenkt å ta ordet. Det er naturlig at man følger dette opp, slik at Økokrim er i stand til å kunne følge opp de gode intensjonene som blir vedtatt i denne loven.

Så er det også slik at det blir gitt en hjemmel til forskrift som kan gi loven anvendelse for spillvirksomhet. Vi forutsetter faktisk at den hjemmelen blir brukt. Pengespillmarkedet kan være et svært effektivt sted å hvitvaske penger. Derfor vil det også være fornuftig å påby registreringsplikt for spillere. I dag er det slik at man kan vinne store summer uten å bli registrert. Vi har oppfattet at Økokrim også påpeker at vinnerkuponger omsettes og benyttes til å dokumentere tilsynelatende lovlige inntekter. Dette synes jeg også det er litt overraskende at det ikke blir flertall for, for hvis man ønsker å bekjempe hvitvasking, må man gå inn på de områdene som naturlig er en arena for å kunne omsette penger på denne måten. Jeg hadde håpet at flere ville støtte dette forslaget fra mindretallet, men jeg registrerer at så ikke er tilfellet.

Med dette tar jeg opp de forslagene som Fremskrittspartiet er med på.

Presidenten: Representanten Siv Jensen har tatt opp de forslag hun refererte til.

Björg Tørresdal (KrF): Odelstinget behandler i kveld ny hvitvaskingslov som skal bidra til både å forebygge og bekjempe hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger.

Den nye loven innebærer en vesentlig utvidelse av personkretsen som trekkes inn i arbeidet mot hvitvasking. I dag er det bare banker og finansinstitusjoner som har plikt til å melde fra til Økokrim hvis de får mistanke om at en av kundene driver med hvitvasking. Med den nye loven som vi vedtar i dag, vil også advokater, revisorer, eiendomsmeglere og forhandlere av kostbare gjenstander bli pålagt denne meldeplikten ved mistanke. Dermed ansvarliggjøres langt flere yrkesgrupper i dette viktige arbeidet.

Det pågår et omfattende arbeid internasjonalt for å bekjempe hvitvasking. En ny hvitvaskingslov er i tråd med EUs hvitvaskingsdirektiv og med internasjonale anbefalinger fra FATF, som er en internasjonal organisasjon som arbeider mot hvitvasking og terrorfinansiering.

På enkelte punkter går hvitvaskingsloven lenger enn det som kreves etter de internasjonale reglene. Dette gjelder bl.a. med hensyn til transaksjoner av kostbare gjenstander med kontant betaling. Etter EU-reglene settes grensen på 15 000 euro, ca. 12 000 norske kr, mens det i hvitvaskingsloven settes en grense på 40 000 norske kr. Det er positivt at beløpet settes forholdsvis lavt, fordi det bør være en enkel sak å foreta betaling for kostbare gjenstander gjennom det alminnelige banksystemet. Det bør heller ikke være noen belastning for forhandlere som mottar mer enn 40 000 norske kr i kontanter, at de pålegges visse plikter i forhold til hvitvaskingsregelverket. Det er klart at nettopp slike transaksjoner med kontanter kan medføre en hvitvaskingsfare.

Det er gledelig at det er bred politisk enighet om de aller fleste punkter i Regjeringens lovforslag. I lovforslaget fra Regjeringen er det tatt med en rekke henvisninger til finansiering av terrorisme og til forhold som rammes av straffeloven § 147 a og b. Komiteens flertall, bestående av regjeringspartiene og Arbeiderpartiet, slutter seg til Regjeringens vurderinger når det gjelder dette. Dette er i tråd med Norges forpliktelser etter FN-konvensjonen av 9. desember 1999 om bekjempelse av finansiering av terrorisme. Videre er sikker identifisering av kunder en grunnleggende forutsetning for en effektiv kamp mot hvitvasking av gevinst av kriminelle handlinger.

En samlet komite støtter i hovedsak Regjeringens forslag om utvidelse av krav om legitimasjonskontroll, men komiteen ønsker å gå lenger enn Regjeringen når det gjelder å sidestille skriftlig og elektronisk signatur. En forutsetning for dette må være at legitimasjonskravene for utstedelse av elektronisk legitimasjon i lov om elektronisk signatur bringes i samsvar med legitimasjonskravene i hvitvaskingsregelverket. En samlet komite

foreslår at Regjeringen fremmer de nødvendige forslag for å sidestille skriftlig og elektronisk signatur.

I innstillingen til hvitvaskingsloven foreslår mindretallet i komiteen, som består av Fremskrittspartiet, SV, Kystpartiet og Senterpartiet, å pålegge Regjeringen å utrede vidtrekkende tiltak til bekjempelse av økonomisk kriminalitet i tilknytning til hvitvaskingsloven. Flertallet i komiteen, som består av regjeringspartiene og Arbeiderpartiet, støtter ikke de foreslåtte tiltak med alle de utredningene som det vil medføre i denne omgang, fordi det reiser en rekke prinsipielle spørsmål i tilknytning til rettsikkerhet og organisering av arbeidet i politi og påtalemyndighet.

Som nevnt tidligere i kveld, har Justisdepartementet i samarbeid med Utenriksdepartementet nedsatt et eget prosjekt, det såkalte Joly-prosjektet, som har ansvar for å fremme forslag til tiltak mot korrupsjon og hvitvasking, og Stortinget vil få rikelig anledning til å diskutere ytterligere tiltak mot korrupsjon og hvitvasking senere.

Til slutt: Et effektivt lovverk mot hvitvasking er også et viktig bidrag i forhold til lønnsomheten av annen internasjonal kriminalitet. På den måten er et effektivt lovverk mot hvitvasking derfor også et viktig bidrag i kampen mot narkotikasmugling og porno- og prostitusjonsindustri.

May Britt Vihovde (V): Verda står føre heilt andre utfordringar enn for få år sidan. Den organiserte kriminaliteten grip om seg i fleire land, ikkje minst i landa i den tredje verda. Gjennom skjulte nettverk klarer profesjonelle kriminelle å skapa hemmelege strukturar på tvers av andre lands lovgiving og politiresursar. I fleire land blir det utvikla reine mafiastrukturar, der politikarar, dommarar og polititeneestemenn blir bestukne, og der vitne blir trua til tausheit gjennom dei skjulte valdsstrukturane. Svært mykje handlar om å tena pengar på ein måte som påfører andre menneske lidning, og ikkje minst å skjula slike midlar og gjerne få dei til å gjenoppstå som kvite pengar i lovlege næringsstrukturar. I tillegg veit vi at terrorisme blir finansiert gjennom mange av dei same organiserte strukturane.

Kofi Annan skal ha sagt at dei største internasjonale utfordringane er statar med svak legitimitet, terrorisme og den organiserte kriminaliteten som bruker krigsliknande verkemiddel.

I dette biletet må vi ikkje bli naive, samstundes som vi må ta vare på dei grunnleggjande rettstryggleikstradisjonane som kjenneteiknar vår rettsorden og vårt demokrati.

Kampen mot organisert kriminalitet, korrupsjon og kvitvasking er på mange vis ei av dei internasjonale samfunnets viktigaste utfordringar. Desse tre elementa utgjer på mange måtar hovuda til vår tids troll, den internasjonale kriminaliteten.

Er eg difor stolt over at vår regjering parallelt fremjar tre store lovsaker på dette området, for å ta slik kriminalitet på alvor, men ikkje minst for å visa resten av verda at kampen mot kriminalitet må nedkjempast med dei mest moderne lover.

Samstundes har Justisdepartementet, Finansdepartementet og Utanriksdepartementet sett ned eit særleg prosjekt under leiing av den tidlegare franske dommaren Eva Joly, nettopp for å visa at Noreg skal bli det beste landet i verda i kampen mot korrupsjon og kvitvasking.

Kvitvasking dreier seg om pengar, mange pengar, der kriminelle vil skjula midlar i lovlege strukturar. Lysta på pengar og meir pengar er som elvane: Pengane går dit hindringane er lågast. Dersom kvitvaskingslovgivinga er mangelfull, med bransjar som ikkje er rapporteringspliktige, vil pengestraumen lett gå nye vegar.

Med Regjeringa sitt forslag stiller Noreg i fyrstedivisjon. Venstre ynskjer at Noreg skal vera ein pådrivar i det internasjonale samarbeidet.

Rapporteringsplikta til Økokrim handlar ikkje om tysting, men om at næringar som kan bli misbrukte til kvitvasking, spelar på lag med myndigheitene. Ved å rapportera mistenkjelege transaksjonar unngår dei same institusjonane det strenge straffansvaret etter straffelova § 317, som forutan heleri også rammar kvitvasking.

Venstre skjønar ikkje mindretalet sitt syn i denne saka. Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet går mot at kvitvaskingslova skal omfatta lovbrøt som gjeld terrorisme. Tidlegare har derimot Framstegspartiet støtta forslag frå Regjeringa om tiltak mot terrorisme og finansiering av terrorisme, ja, dei ynskte å gå endå lenger ved å tillata romavlytting i saker om finansiering av terrorisme.

Når mindretalet går mot at finansiering av terrorisme etter straffelova § 147 b skal vera meldepliktig i kvitvaskingslova, ja, så er dette i strid med dei internasjonale forpliktingane som Noreg har bunde seg til, ikkje minst gjennom FN, når det gjeld tiltak mot finansiering av terrorisme. Etter mindretallets merknader kan det sjå ut som om det ikkje er straffbart å samla inn pengar til terrorformål. Det er feil. Dette er straffbart, og med god grunn.

Straffelova § 147 b, som blei vedteken i Stortinget i fjor, forbyr med ei strafferamme på ti års fengsel å samla inn pengar til finansiering av terrorhandlingar.

Skal vi klara kampen mot den internasjonale kriminaliteten, medrekna kampen mot terrorisme og finansiering av terrorisme, treng vi eit breitt politisk fleirtal. Det har vi, og Venstre er glad for at Arbeidarpartiet har sikra fleirtal for at ei mogeleg innsamling av midlar til terrorformål er omfatta av rapporteringsplikta i komiteinnstillinga.

Statsråd Per-Kristian Foss: Internasjonal kriminalitet er en trussel mot demokrati, rettssikkerhet og menneskelige rettigheter. Dessverre er internasjonal kriminalitet økende. Økonomisk kriminalitet er en del av dette bildet.

Jeg er glad for at finanskomiteen i det alt vesentlige gir sin tilslutning til Regjeringens forslag. Norge ligger i forkant av det internasjonale arbeidet med å bekjempe kvitvasking og internasjonal kriminalitet, herunder også terrorfinansiering. Et flertall i komiteen er også utålmodig på flere punkter og ønsker at Regjeringen skal følge opp. Jeg kan bekrefte anmodningen i representanten Frøilands innlegg om at flere ting er på gang og vil bli

fulgt opp i rekkefølge, ikke minst i internasjonale rekommandasjoner som kommer på rekke og rad.

Komiteen har også en del merknader, særlig fra mindretallet som åpenbart har fått innspill fra fagmiljøer utenom komiteen. I det alt vesentlige gjelder dette spørsmål som ligger under Justisdepartementet. Også der er det et aktivt arbeid for å følge dette opp. Komiteen er også utålmodig når det gjelder å få slått fast at elektronisk legitimasjon skal likestilles. Jeg kan bekrefte at vi er i full gang med å følge opp Stortingets vedtak. Sammen med Næringsdepartementet vil Finansdepartementet vurdere en løsning som innebærer at elektronisk kvalifiserte sertifikater og skriftlig legitimasjon likestilles etter hvitvaskingsregelverket. Problemet i dag er at reglene om elektronisk sertifikat ikke er så strenge som det hvitvaskingsreglene krever. Det har hele tiden vært forutsatt at den foreslåtte forskriftshjemmelen skal benyttes.

Det er i alt vesentlig enighet i innstillingen. Jeg har lyst til å understreke at når kretsen av dem som har meldeplikt, utvides, har det ingenting med angiveri å gjøre. Jeg ønsker et land der næringer og næringsutøvere spiller på lag med myndighetene i bekjempelse av enhver form for kriminalitet. Næringer eller næringsutøvere som ønsker å skjule kriminalitet, ønsker vi ikke. Det er det bred enighet om.

Det er en dissens på ett punkt som har vært gjenstand for en viss debatt, nemlig om loven også skal gjelde terrorfinansiering. Jeg har litt problemer med å skjønne motstanden fra mindretallet på dette punktet, for det er jo ikke slik at bilforhandlere, som ble nevnt som et eksempel, gullsmeder, auksjonsforretninger eller andre kvalifiserte personer med god innsikt i sin næring skal se hvor kriminaliteten stammer fra eller hva eventuelt midlene skal brukes til. På mistanke skal man si fra, og mistanke om terrorfinansiering skal ikke ekskluderes, selvfølgelig. Men det forutsetter jo ikke at bilforhandleren, for å bruke det eksempelet, skal drive etterforskning ved berettiget mistanke. Det holder med det vanlige skjøn som utøves, også i forholdet til terrorisme. Det er ikke slik at rettssikkerheten på dette punkt overhodet er truet. Det er en informasjon man gir videre, som så underlegges vanlig behandling hos politi, eventuelt tiltale ved påtalemyndighet, eventuelt rettsapparatet. Så rettssikkerheten er sikret på ethvert ledd også når det gjelder eventuell begått eller planlagt terrorisme.

Dersom mindretallets forslag hadde blitt vedtatt, hadde Norge stått som et av de få land som ikke følger opp internasjonale forpliktelser på dette området. FN-konvensjonen av 9. desember 1999 om bekjempelse av finansiering av terrorisme, Artikkel 18 1 b), følger vi med dette opp. Det har de aller fleste andre land gjort, også et samlet EU. Jeg er derfor glad for at flertallet gir Regjeringen støtte på dette punkt. Noe annet tror jeg hadde blitt internasjonalt bemerket.

Når det også ble sagt i debatten at det ikke er finansministere som primært følger opp arbeidet mot internasjonal terrorisme, kan jeg avkrefte det. Det er det. Internasjonalt er bekjempelse av terrorisme gjennom økono-

misk kriminalitet et av de hyppigste temaer på alle møter der også finansministere møtes.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Heidi Grande Røys (SV): No skal ikkje statsråden måtte svare for det som Ranveig Frøiland sa i sitt innlegg, men representanten Frøiland var ganske krystallklar på at forslaga som eit fleirtal i komiteen ikkje vil støtte, vil kome til Stortinget som ei oppfølging anten av Joly-prosjektet eller av oppdateringa av internasjonale forpliktingar knytte til kvitvaskingslovverket. Finansministeren har òg langt på veg forsikra om det same. Det er vi veldig glade for, for poenget med å få greidd ut desse forslaga, var å få ei breidd i det arbeidet som no skal gjerast vidare. Vi må ikkje vere nøgde med at vi er best og fyrst med å ha eit godt regelverk, vi må heile tida arbeide for framleis å vere fyrst og best på desse områda.

Eg er òg veldig glad for at finansministeren så sterkt påpeika at han sjølv sagt er med, i lag med andre statsrådar og heile Regjeringa, i arbeidet med å få gjort noko for å nedkjempe internasjonal terrorisme.

Viss statsråden kan stadfeste at desse forslaga som no ikkje går med som utgreiingsforslag til Regjeringa, likevel vil vere aktuelle og med i dei diskusjonane og det arbeidet som Regjeringa no skal gjere vidare, vil det vere bra.

Statsråd Per-Kristian Foss: Jeg kan bekrefte på generelt grunnlag og i denne saken spesielt at Regjeringen har mye utredningsarbeid på gang som den ikke er pålagt å gjøre av Stortinget, verken av et flertall eller av et mindretall, for å si det slik, selv om påleggets karakter er av litt forskjellig art i så måte.

Det er et bredt internasjonalt arbeid på dette området, og hele poenget med terrorbekjempelse er at landene har ganske likeartede regler. Dette er et av de områdene der kriminalitetsbekjempelsen virkelig er helt nødt til å være internasjonalt organisert.

Jeg kan bekrefte at flere forslag er underveis og kommer. Men her må det hele tiden gjøres en avveining, ikke minst i forhold til rettssikkerhet, og den avveiningen gjør vi i nært samarbeid med Justisdepartementet og Utenriksdepartementet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Berit Brørby (A): Jeg har bare lyst til å fortelle Stortinget at Nordisk Råd for noen måneder siden fremmet et forslag om felles tiltak i Norden for å bekjempe korrupsjon og organisert kriminalitet, herunder hvitvasking av penger. Den organiserte kriminaliteten som hvitvasking av penger også medfører, og særlig korrupsjon i u-landene, er med på å undergrave menneskerettighetene, demokratiet og godt styresett. Det undergraver også økonomisk framgang, hindrer næringsutvikling og fremmer forskjeller. Bekjempelse av korrupsjon og hvitvasking av

penger handler derfor først og fremst om vern av demokratiet.

Globaliseringen har medført at det har blitt lettere å gjemme unna inntekter, samtidig som det kan være vanskelig gjennom nasjonal lovgivning å komme til livs bestikkelser som skjer utenlands. Kampen mot hvitvasking av penger og for økt åpenhet i finansiell sektor er derfor viktig i kampen mot korrupsjon. Korrupsjon har vært og er fortsatt også et stort problem ved bistandsarbeid i relasjon til regimer og selskaper i mottakerlandene.

Nordisk Ministerråd har nå fått i fanget et forslag fra Nordisk Råd om felles tiltak i Norden for å bekjempe korrupsjon og hvitvasking av penger. Blant annet vil Nordisk Råd at Ministerrådet skal ta initiativ for å få til en felles nordisk utdanning for å utdanne spesialister på feltet hvitvasking av penger og korrupsjon, herunder også en nordisk politiutdanning. Dessuten ønsker parlamentarikerne i Nordisk Råd at de nordiske lands regjeringer utvikler nasjonale tiltak hver for seg for å svarteliste personer og selskaper som har vært involvert i korrupsjon og hvitvasking av penger, og med mulighet for å utveksle informasjon mellom de nordiske land.

Derfor går min utfordring til statsråd Foss, at også han tar del i Nordisk Ministerråds arbeid for å skape en nordisk front i det internasjonale samarbeidet for å bekjempe korrupsjon og hvitvasking av penger, herunder også skatteparadisene. Jeg la merke til at Per-Kristian Foss var opptatt av at det var viktig å få til likeartede regler, og da burde kanskje likeartede regler i Norden være et lite skritt på veien.

Carsten Dybevig (H): Effektivt lovverk mot hvitvasking er kanskje det sterkeste og viktigste virkemiddelet i kampen mot terrorisme og i kampen mot bl.a. korrupsjon, for ofte er hvitvasking en del av korrupsjonen. Det er ofte også en del av den uorganiserte kriminaliteten. Vi har sett at hvitvasking av penger faktisk destabiliserer regjeringer og land rundt omkring i verden, det undergraver og svekker legal handelsvirksomhet og store internasjonale konserner, og det er med på å true de frie og vel fungerende markeder, fordi det også ødelegger nasjonale skattesystemer og ikke minst undergraver verdens finansmarkeder. Daglig er det i verden en kapitalflyt i transaksjoner på ca. 1 600 milliarder dollar. Årlig har vi ca. 500 milliarder dollar i narkotikaomsetning. Her er det multikriminelle forbryterbander som truer det frie markedet med ulovlige varer. I tillegg er det slik at 100 millioner dollar gjelder handel med mennesker, barn og kvinner. I tillegg til det har vi andre forbrytelser, som 100 milliarder dollar i omsetning av fredede dyrearter.

Den siste tiden har Stortinget vært med på å vedta en rekke lover og straffebud som skjerper straffene mot kriminalitet, bl.a. dobbelt straff for gjengangerkriminalitet, nye straffebud mot korrupsjon, som kommer neste uke, og tiltak mot menneskehandel. Vi har vært med og vedtatt nye politimetoder, nye kommunikasjonsavlyttingsmetoder, deriblant tillatelse til også å avlytte telefon. Det er også opprettet nye spesialenheter hos politiet i kampen mot organisert kriminalitet. Alle disse sakene har faktisk

fått Fremskrittspartiets støtte. Men i dag ser jeg til min store overraskelse at Fremskrittspartiet sammen med Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet ønsker å skape tvil om innholdet i § 147 a og § 147 b i straffeloven. De ønsker nemlig å stryke passusen som gjelder hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger. Da begrenser man etter min oppfatning muligheten til å avdekke finansiering av terrorisme. For det er ikke alltid slik at det er hvite penger som finansierer terrorisme. Det er faktisk mulig å bruke andre penger også til å finansiere terrorisme, og etter min oppfatning vil man da etter Fremskrittspartiet, Senterpartiet, SV og Kystpartiets forslag ikke ha meldeplikt i forhold til dette. Det synes jeg er svært uheldig, og det er svært overraskende at ikke Fremskrittspartiet er med på et slikt straffebud. Det var medlemmene fra Fremskrittspartiet i justiskomiteen svorne tilhengere av da vi hadde saken til behandling. Så jeg skulle gjerne ønske en avklaring fra Fremskrittspartiet i forhold til det forslaget.

Siv Jensen (FrP): Jeg tror representanten Dybevig har misforstått. Fremskrittspartiets intensjoner er *ikke* å skape tvil om dette – tvert imot. Dybevig sa fra talerstolen at vi hadde ønsket å stryke en passus om hvitvasking av utbytte i loven. Nei, denne loven dreier seg om hvitvasking. Og det er på alle punkter slik at vi ønsker å bidra til at hvitvaskingsloven skal være sterk, klar og god og knytte seg til det hvitvasking dreier seg om, nemlig midler som er ervervet ved kriminelle handlinger som allerede er gjennomført.

Men i tillegg til det har vi selvsagt støttet de lovvedtak som er fattet av Stortinget knyttet til straffeloven § 147 a og b. Det skulle bare mangle! Det er helt åpenbart at det var fornuftige lovendringer, skjerpelser knyttet til terrorbekjempelse. Det er vi enig i. Vi kommer til å fortsette å arbeide videre for at terrorlovgivningen skal være så sterk og klar som overhodet mulig.

Jeg tror at denne debatten bærer et visst preg av at den er basert på en misforståelse. Det er ikke slik at vi ikke er opptatt både av å ha en egnet lovgivning for å bekjempe hvitvasking og av å ha en egnet lovgivning for å bekjempe terrorisme. Spørsmålet er bare om det er helt naturlig å koble det sammen på den måten som Regjeringen har lagt opp til. Det er det vi har stilt oss tvilende til, for vi mener at det er to problemstillinger, selv om man i en del sammenhenger kan koble dem sammen. Det er det det dreier seg om. Jeg vil bare være helt krystallklar på at vi ikke har ønsket å skape noen som helst form for tvil om behovet for en effektiv lovgivning for å bekjempe terrorisme.

Statsråd Per-Kristian Foss: Jeg tror ikke dette dreier seg om en misforståelse. Det er ingen misforståelse at Regjeringen følger opp FN-konvensjonen av 9. desember 1999 i disse bestemmelsene om hvitvasking. Det er heller ingen misforståelse at terrorisme ofte finansieres gjennom midler som stammer fra ulovlig virksomhet. Og man kunne i alle fall stille det naturlige spørsmå-

let: Hvis man ikke følger opp FN-konvensjonen av 9. desember her, hvor gjør man det da?

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7. (Votering, se side 702)

S a k n r . 8

Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i sentralbankloven og finansieringsvirksomhetsloven og om opphevelse av valutareguleringsloven og penge- og kredittreguleringsloven (Innst. O. nr. 101 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 81 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne for hver gruppe, og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletiden, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Jan Tore Sanner (H) (ordfører for saken): Denne saken omhandler endringer i sentralbankloven, opphevelse av valutareguleringsloven og penge- og kredittreguleringsloven og enkelte endringer i finansieringsvirksomhetsloven.

Penge- og kredittreguleringene ble i hovedsak utviklet på 1980-tallet, og valutareguleringene ble gradvis utviklet i løpet av 1980- og 1990-tallet. Opphevelse av disse lovene bidrar derfor til en opprydning i lovverket. Noen elementer anses imidlertid fortsatt å ha aktualitet og foreslås derfor videreført. Komiteen står i all hovedsak samlet om disse forslagene.

Endringene i sentralbankloven er en naturlig modernisering av loven og en tilpasning til den internasjonale utviklingen. Det er en samlet komite som går inn for å lovfeste at Norges Bank skal informere offentligheten om de vurderinger som har vært grunnlaget for bl.a. rentebeslutninger. Det har i de senere år blitt lagt opp til større åpenhet. Det er en utvikling som finanskomiteen hilser velkommen og ønsker skal fortsette videre.

Regjeringspartiene og Fremskrittspartiet står sammen i ønsket om å endre dagens ordning med partipolitisk oppnevning til hovedstyret i Norges Bank. Vi legger til grunn at et nytt styre kan oppnevnes med virkning fra 1. januar 2004. Ved sammensetning av hovedstyret skal det legges vekt på bredde både når det gjelder samfunnsinnsikt og økonomiske tenkning. Vi er opptatt av å sikre en bedre forankring i Stortinget når det gjelder vurderingene av pengepolitikken og utøvelsen av denne. Finanskomiteen legger derfor til grunn at departementet gir pengepolitikken en bredere omtale i den årlige kredittmeldingen.

Det er også oppnådd enighet om at Stortinget ved finanskomiteen skal gjennomføre en årlig åpen høring om pengepolitikken hvor sentralbanksjefen kan møte. Disse endringene vil sikre en klarere rollefordeling mellom de politiske myndighetene og Norges Bank.

La meg bare helt til slutt vise til at et bredt flertall i innstillingen bekrefter enigheten når det gjelder retningslinjene for pengepolitikken.

H e i d i G r a n d e R ø y s hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Øystein Djupedal (SV): La meg bare få utfordre saksordføreren på ett viktig punkt. Det er mange ting i denne innstillingen som SV er uenig i. Det er ikke det som er interessant i denne runden.

Det som overrasker meg, er at det ikke er skapt flertall for en merknad som SV har, der man sier at man skal offentliggjøre referater fra hovedstyremøtene. Det er jo en del av den åpenheten som flertallet innledningsvis sier at de ønsker – de ønsker en større åpenhet rundt dette. Det er positivt. Det har SV i mange år tatt til orde for. Dette er også en del av det som internasjonalt er trenden, nemlig at referater offentliggjøres, litt ulikt hvor lang tid etter at hovedstyremøtet er holdt. Men det betyr altså at offentligheten gis innsikt i de beslutninger som tas. Enkelte land går sågar så langt at hovedstyrets medlemmer kan delta i offentlig polemikk mot hverandre hvis man er uenig om en beslutning, som man f.eks. ser i England, der man også har en større grad av – skal vi si – profesjonalisert styre.

Mitt spørsmål til saksordføreren er: Hvordan ser man for seg at denne åpenheten som sentralbanken nå pålegges, skal praktiseres? Hvordan skal offentligheten informeres om bakgrunnen for de beslutninger som tas i hovedstyret?

Jan Tore Sanner (H): Det er i proposisjonen referert til høringsuttalelsene på dette punkt, og det er ulike vurderinger av om det er hensiktsmessig å offentliggjøre referatene fra hovedstyremøtene. Det vi har sett som positivt, er at Norges Bank selv har lagt opp til en stadig større grad av åpenhet, hvor man har lagt vekt på hva som er begrunnelsen for rentebeslutningene. Nå er det heller ikke slik at denne innstillingen er til hinder for at man på et senere tidspunkt eventuelt offentliggjør referatene. Men det er ikke sikkert at det er den mest hensiktsmessige måten å praktisere åpenheten på.

Nå har vi fått nedfelt prinsippet om åpenhet. Så ønsker vi at det skal utvikles videre. Men som det fremkommer av proposisjonen, er det ulike vurderinger av om det er hensiktsmessig å offentliggjøre referatene.

Hill-Marta Solberg (A): Jeg merket meg at representanten Sanner veldig fort gikk forbi det faktum at Regjeringen har foreslått og fått flertall for å endre praksis når det gjelder oppnevning av hovedstyre i Norges Bank. Jeg

kunne ønske å høre representanten Sanners egen begrunnelse for hvorfor det er riktig å endre praksis på dette punktet, siden det ikke framkom i representantens innlegg.

Jan Tore Sanner (H): Det er mulig at jeg har uttalt meg uklart, men jeg la vekt på det i mitt innlegg, for jeg ser det også i sammenheng med at vi nå ønsker en bredere omtale av pengepolitikken i forbindelse med den årlige kredittmeldingen og en åpen høring i finanskomiteen. Jeg mener at vi nå rydder opp i rollene mellom de politiske myndighetene og Norges Bank ved at vi ikke lenger har partipolitisk oppnevning til hovedstyret, men at vi istedenfor sørger for en bedre forankring av pengepolitikken i Stortinget.

Det som er et problem når partigruppene skal utpeke medlemmer til hovedstyret, er at man ikke får sett helheten, som man gjør når man får en samlet vurdering av hovedstyret. Hvert enkelt parti oppnevner utmerkede kandidater, men det blir vanskeligere å se helheten i styrets sammensetning. Det mener vi blir bedre ivaretatt når det er Kongen i statsråd som skal foreta den oppnevningen.

Øystein Djupedal (SV): Jeg merket meg at saksordføreren sa at det var bred oppslutning i Stortinget om de endringene som er foreslått. De viktigste prinsipielle endringene her er det altså Regjeringen og Fremskrittspartiet som står bak. I den grad det er en bred tilslutning, må gjerne saksordføreren si det. Men det betyr at når det gjelder denne viktige biten om oppnevning, er det et betydelig mindretall i Stortinget. Men det var ikke det jeg skulle ta opp nå.

I forlengelsen av min forrige replikk: Hvis man ikke skal offentliggjøre referater – saksordføreren sier at det ikke er til hinder for at man likevel kan gjøre det, og det er det greit at han sier – på hvilken måte ser saksordføreren for seg at offentligheten skal informeres? Hensikten med dette er jo ikke bare at man har én årlig høring med sentralbanksjefen, det er vel og bra, og at man i større grad deltar i offentlige ordsrifter – det håper jeg at sentralbanksjefen også gjør. Poenget er hvordan man skal informere om bakgrunnen for den beslutningen som tas om renten, som det eksplisitt står skal gjøres i lovens forarbeid, som også er gjengitt i proposisjonen. Hvordan skal offentligheten informeres, om man ikke skal gjøre det gjennom referater? Ser han for seg at Gjedrem og hans styre på en annen måte går ut til offentligheten med disse beslutningene?

Jan Tore Sanner (H): Jeg har vanskeligheter med å forstå hvorfor representanten Djupedal spisser denne problemstillingen, når det er andre og mer prinsipielle spørsmål hvor vi er uenige.

Det er bred enighet om at man skal lovfeste denne åpenheten. Norges Bank har på en utmerket måte sørget for større åpenhet ved at man offentliggjør begrunnelsen for rentenedsettelsen. Det gjøres både gjennom Norges Banks egne hjemmesider, gjennom offentlige publikasjoner og gjennom en egen pressemelding. Vi ser gjerne at

dette videreutvikles. Jeg føler meg ikke overbevist om at en offentliggjøring av referatene nødvendigvis har en positiv effekt. Men la meg som sagt understreke at dagens beslutninger ikke er til hinder for at det eventuelt kan gjennomføres på et senere tidspunkt.

Ellers preges denne innstillingen av bred oppslutning på de fleste punkt, også når det gjelder tilslutningen til retningslinjene for pengepolitikken. Det ser jeg som meget tilfredsstillende.

Presidenten: Replikkordskiftet er slutt.

Hill-Marta Solberg (A): Det er spesielt to forhold i denne innstillingen som jeg vil kommentere i mitt innlegg.

Det første er Regjeringens forslag om ny praksis ved oppnevningen av hovedstyre i Norges Bank. Regjeringen mener, som vi også har hørt saksordføreren framføre, at hensynet til en «god sammensetning» – som det heter – tilsier at medlemmene bør foreslås av en og samme instans. Dette er så langt jeg kan se, den eneste begrunnelsen som framføres i proposisjonen og i innstillingen for å endre praksis.

Det understrekes også fra Regjeringens side at det fortsatt skal legges vekt på, som det heter, «et bredt spekter av samfunnsinnsikt» ved valg av personer – nøyaktig samme formuleringer som ligger til grunn for de personer som etter dagens praksis skal oppnevnes, men med én forskjell: Etter dagens praksis skal det først innhentes forslag fra partiene på Stortinget. Det er likevel slik at det er Regjeringen som foretar oppnevningen, og den kan velge mellom de kandidater som er foreslått, da partiene foreslår flere.

Som det framgår av innstillingen, er Arbeiderpartiet uenig i at det er behov for å endre dagens praksis. Vi mener at den bør videreføres. Dagens praksis har etter vår oppfatning fungert godt, og den har også sikret et bredt sammensatt styre der medlemmene har ulik kompetanse og erfaringsbakgrunn. Jeg vil også trekke fram et annet moment. Dagens praksis tilsier at hovedstyret ikke får politisk slagside. Jeg har merket meg av innstillingen at også Fremskrittspartiet, som støtter Regjeringens opplegg, likevel er opptatt av å unngå politisk slagside. Det burde egentlig ha tilsagt at de hadde videreført dagens praksis.

Det andre forholdet som jeg vil berøre, knytter seg til bestemmelsene i valutareguleringsloven, altså § 6, om den såkalte Tobin-avgiften. Regjeringen foreslår at den bestemmelsen ikke skal videreføres når valutareguleringsloven avvikles, mens det i det høringsnotatet som var ute i tilknytning til den loven vi behandler i dag, i et alternativ var foreslått at denne bestemmelsen om den såkalte Tobin-avgiften ble inntatt i sentralbankloven. Arbeiderpartiet mener at det er det som er riktig å gjøre, og vi foreslår også det i innstillingen. Selv om det er stor enighet om at det ikke er aktuelt å innføre en slik avgift på internasjonal valutaomsetning på ensidig norsk basis, mener vi at det er et viktig signal å opprettholde denne bestemmelsen. Vi er også overrasket over at Sosialistisk

Venstreparti, som også er opptatt av en slik bestemmelse, ikke ser behovet for at vi fra norsk side skal ha en slik lovhjemmel i vår lovgivning – hvilket vi nå kan videreføre i sentralbankloven. Arbeiderpartiet mener at vårt arbeid for internasjonal forståelse for en slik valutaavgift har større troverdighet ved at vi viderefører den lovbestemmelsen vi har hatt. Derfor fremmer vi også et forslag om det. Jeg tar med dette opp vårt forslag om å innføre nevnte bestemmelser i sentralbankloven.

Presidenten: Representanten Hill-Marta Solberg har teke opp det forslaget ho refererte til.

Siv Jensen (FrP): Fremskrittspartiet har tidligere tatt til orde for mer omfattende endringer og større uavhengighet for Norges Bank, gjennom å foreslå endringer i den loven som vi nå har til behandling.

Store deler av denne proposisjonen dreier seg tross alt om en naturlig modernisering av loven, og ikke minst en tilpasning til den internasjonale utviklingen. Vi er generelt positive til endringene, men mener at man også burde ha benyttet denne anledningen til å klargjøre det pengepolitiske mandatet Norges Bank har. Problemet med mandatet er at selv om man slår fast at Norges Banks operative målsetting er en inflasjonsrate på 2,5 pst., inneholder forskriften også formuleringer hvor målet om prisstabilitet tilsynelatende sidestilles med målsettingen om kursstabilitet og hensynet til den realøkonomiske utviklingen. Selv om bankens tolkning av mandatet har vært krystallklar, utsettes likevel banken for angrep både fra enkelte politikere og fra organisasjonslivet, med den begrunnelse at banken fokuserer for mye på den operative målsettingen og dermed ikke tar i betraktning – i tilstrekkelig grad, mener noen – øvrige formuleringer. Det skaper problemer med hensyn til pengepolitikken troverdighet, og det bakes dermed en risikopremie inn i norske renter. Fremskrittspartiet har likevel valgt å avstå fra å fremme forslag om å endre mandatet i denne omgang.

Når det gjelder forslaget om ny oppnevningsspraksis for hovedstyret, er det avgjørende, etter Fremskrittspartiets vurdering, at det ikke kan stilles spørsmål om habilitet, og – minst like viktig – at hensynet til en helhetlig sammensetning ivaretas. Hovedstyret må reflektere en bred bakgrunn, en bred samfunnsinnsikt og en bredde i den økonomiske tenkningen som stimulerer til faglig debatt i hovedstyret. Sammensetningen må sikre hovedstyrets evne til på selvstendig grunnlag å være kritisk til egne vurderinger. Derfor er det vesentlig at finansministeren ikke faller for fristelsen til å oppnevne – skal vi kalle det – egne politiske representanter. Det er grunnen til at Fremskrittspartiet har tatt til orde for at Stortinget burde hatt anledning til å vurdere kandidatene, og det kunne skjedd gjennom en høring i finanskomiteen.

Man kunne tenkt seg mange alternative måter å endre oppnevningsspraksisen på. Hill-Marta Solberg nevnte at Fremskrittspartiet var opptatt av å unngå en politisk slagside Ja, definitivt. Men vi har også veldig lenge vært opptatt av å profesjonalisere hovedstyret, fordi vi mener

at det vil bidra til å øke troverdigheten i pengepolitikken, og at det systemet vi har hatt frem til nå, ikke har vært et bidrag i så henseende.

Selvsagt støtter vi også forslaget om større åpenhet rundt hovedstyrets beslutninger om pengepolitikk. Som både Fremskrittspartiet og undertegnede tidligere har gitt uttrykk for, er det svært hensiktsmessig at det jevnlig gjennomføres uavhengige vurderinger av Norges Banks utøvelse av pengepolitikken, og at denne forankres i Stortinget. Det er derfor svært gledelig at en enstemmig finanskomite nå anbefaler at det gis en bredere omtale av pengepolitikken i forbindelse med kredittmeldingen, og videre at finanskomiteen gjennom behandlingen av denne avholder åpen høring, hvor sentralbanksjefen vil bli bedt om å møte.

Så langt har ofte pengepolitiske debatter i Stortinget blitt noe amputert, og det er lite tilfredsstillende når det ansvaret Stortinget tross alt har for å føre tilsyn med landets pengevesen, er grunnlovfestet. Men det er også naturlig at slik høring og debatt om pengepolitikk finner sted basert på den faktisk utførte pengepolitikken, ikke minst med tanke på det mandatet banken har å forholde seg til. Det blir veldig vanskelig å måle bankens prestasjoner i fremtid, men betydelig enklere å overskue virksomheten basert på faktisk utførte handlinger. Fremskrittspartiet mener også at foreleggelsesplikten bør oppheves. Siden man må anta at Regjeringen utpeker et kompetent styre, bør styret få den tillit at de kan bruke sitt beste skjønn uten at hver eneste rentebeslutning må forelegges finansministeren. Jeg tar derfor opp Fremskrittspartiets forslag i innstillingen.

Jeg vil bare avslutningsvis si at med de vedtak som blir fattet i kveld, blir loven modernisert. Men det står flere ting igjen, etter Fremskrittspartiets oppfatning, før vi har et system med en fullstendig uavhengig sentralbank, som igjen ville være grunnlaget for at man kunne få enda større åpenhet rundt beslutningene som fattes av hovedstyret i Norges Bank. Flere av disse forholdene har vi tatt opp tidligere, og det er åpenbart at vi kommer til å komme tilbake til dette ved en senere anledning.

Presidenten: Representanten Siv Jensen har teke opp det forslaget ho refererte til.

Øystein Djupedal (SV): Det er interessant å se at det som nå faktisk skjer, var det for relativt kort tid tilbake bare Fremskrittspartiet i Stortinget som mente var riktig, nemlig denne gradvise avpolitiseringsen av de institusjoner vi har, også Norges Bank, der oppnevning av styret har vært om ikke politisk motivert, så i hvert fall politisk i den forstand at man har oppnevnt mennesker med bred samfunnsinnsikt og bred samfunnskompetanse. Det man nå gjør, er at man velger å avpolitisere dette, ved å si at Norges Banks hovedstyre skal utpekes av Kongen i statsråd. Det betyr altså at statsråden får hovedansvaret for å sette sammen et styre som åpenbart skal besitte andre kvaliteter enn det styret som er i dag. Det er klart at man godt kan kritisere det styret som er i dag, for de beslutninger det tar, men det må i hvert fall være hevet over

tvil at dette styret er utpekt ut fra bred samfunnskompetanse og bred samfunnsinnsikt. Selv om jeg er helt overbevist om at statsråden i sin første oppnevning vil legge stor vekt på bredde og på at dette ikke skal bli et ekspertstyre, vil det uvilkaarlig i stadig større grad fremstå som et ekspertstyre, slik som det har gjort i mange andre land, simpelthen fordi man her ønsker å legge lista mye høyere i forhold til hva som går på økonomisk innsikt. Men det som har vært grunnlaget for rentebeslutninger i Norges Bank, er en kombinasjon av økonomisk innsikt og alminnelig samfunnskjønn. Og denne skjønnsbiten hos mange av de oppnevnte ombud og råd vi har, er det i grunnen uendelig viktig å ivareta. Vårt samfunn skal nemlig ikke bli styrt av eksperter, for eksperter tar også feil, og det hender faktisk at vanlig sunt skjønn – folkevett, som det het i gamle dager – har noe for seg. Å kritisere Norges Bank kan man godt gjøre, ikke minst SV og undertegnede har gjort det i mange sammenhenger. Det går altså ikke på hvilken oppnevningssprosedyre vi har, men vi har ment at Norges Bank har tatt feil i sine beslutninger.

Og det er den andre biten av denne innstillingen som jeg kort skal kommentere – det som går på pengepolitikken og mandatet. Nå er det gått to år siden dette sentralbankstyret begynte å praktisere den nye forskriften, og man ser jo at det har tatt feil en rekke ganger. Særlig var rentjusteringen i juli i fjor katastrofal, den har kostet Norge mange arbeidsplasser, dessverre. Man ser nå også at inflasjonen har blitt 1,6 pst. og ikke 2,5 pst., som var målet. I tider som har vært vanskelige, burde dette tallet ha ligget i overkant av 2,5 og ikke i underkant. Dette gjør at vi har tapt mange arbeidsplasser; mange norske livskraftige lokalsamfunn har tapt industri som burde ha overlevd. Dette er veldig beklagelig, og dette er en del av det man bør kritisere Norges Bank for, simpelthen fordi man her har tatt beslutninger som ikke har vært gode for landet, og ikke gode for den enkelte husholdning.

Vi har ikke funnet det hensiktsmessig i denne innstillingen å ta opp hele diskusjonen om pengepolitikken, det har vi gjort med finansministeren en rekke ganger. Når det gjelder denne endringen i sentralbankloven, bare fastslår vi at vi ikke har vært enig i det som er gjort, og at denne valutaforskriften, som jo skal styre Norges Banks beslutninger, inneholder fire forhold som er omtalt i særdeleshet, der man fra Norges Banks side bare har valgt å vektlegge det ene, nemlig ensidig å fokusere på inflasjon. Dette blir jo galt, og vi har sett de siste to år at Norges Bank har tatt en rekke gale beslutninger, som jeg påpekte. Det betyr at det som har vært viktig, stabil kronekurs, ikke er vektlagt. Produksjon og sysselsetting står også eksplisitt nevnt i mandatet, det er ikke vektlagt. Det betyr at man faktisk på samtlige fire områder som er vektlagt i mandatet, ikke har klart å oppfylle det som var Stortingets målsetting da man vedtok mandatet.

La meg også omtale et par andre forhold. Vi er tilfreds med større åpenhet rundt Norges Banks beslutninger. Vi er tilfreds med og mener det er riktig at når man nå velger å avpolitisere hovedstyret, må sentralbanksjefen komme i komiteen i forbindelse med behandlingen av kredittmeldingen. Vi synes også det er riktig at dette

skjer budsjettuavhengig, at det skjer i forbindelse med en kredittmelding, og ikke i forbindelse med en tilspisset økonomisk situasjon eller en forhandlingssituasjon i Stortinget, at dette kan foretas på en mer – skal vi si – prinsipiell og politisk uavhengig basis.

La meg også få knytte en kommentar til en liten paragraf litt lenger bak i innstillingen, og som gjelder Tobin-skatt, eller valutaskatt. Der har det vært en diskusjon om hvorvidt man skal opprettholde en paragraf som i en gitt situasjon gir anledning til å innføre denne typen valutaskatt. Vi deler departementets syn, at denne paragrafen kan tas bort, men under den forutsetning, sett at man faktisk fikk en situasjon der det var mulig å få flertall for en sånn skatt, som SV mener er fornuftig, at denne – helt åpenbart – må hjemles i en egen lov og ikke hjemles i en gammel, sovende paragraf, som selvfølgelig kunne vært gjort. Men det er klart at hvis en sånn situasjon skulle oppstå, var det fordi det var et bredt politisk flertall i Norge og i mange andre land som mente det var riktig å innføre den, og dermed hjemle den i egen lov.

Vi har ikke fremmet egne forslag i innstillingen, men på mange viktige punkter går vi imot (presidenten klubber). – President, dette er for å unngå stemmeforklaring etterpå. Vi velger også å gå imot lovens overskrift og lovens bokstav, simpelthen fordi vi på dette prinsipielle punkt mener at vi er så uenig.

Ingebrigt S. Sørffonn (KrF): Saksordføreren har på ein ryddig måte gjort greie for denne saka. Eg skal difor avgrensa meg til nokre kommentarar knytte til punktet som gjeld samansetjinga av hovudstyret i Norges Bank.

Regjeringspartia er med i ein fleirtalsmerknad der det m.a. heiter:

«Flertallet vil understreke viktigheten av at hovudstyret reflekterer en bred bakgrunn og samfunnsinnsikt og bredde i den økonomiske tenkingen».

Eg vil presisera at når det gjeld å setja saman eit kompetent og tilstrekkeleg breitt hovudstyre i Norges Bank, er det for Kristeleg Folkeparti særleg tre element å leggja vekt på:

- utdanningsbakgrunn
- erfaring frå arbeids- og næringsliv og for så vidt generell livserfaring
- geografisk bakgrunn og tilhørsel

Breidd i samansetjinga av hovudstyret betyr sjølv sagt ikkje at målet er eit hovudstyre som er i strid med seg sjølv – snarare tvert om. For nettopp ved ulik teoretisk-fagleg bakgrunn, med forskjellig erfaring frå arbeid, yrke og livet elles, og med ulik geografisk tilhørsel kan det sikrast eit kompetent, allsidig, spenstig og vitalt hovudstyre i Norges Bank.

Me har eit langstrakt land, med store variasjonar i vilkåra for busetnad, næringsliv og verdiskaping. Difor vert også det som me kan kalla den geografiske kompetansen, eit vesentleg element når det gjeld å sikra eit så komplett og kompetent hovudstyre som mogleg.

Me er trygge for at med dei endringane Odelstinget i dag er invitert til å vedta, vil me òg i framtida sikra at nasjonalbanken vår vil få eit hovudstyre som er veileigna til

å føreta både sunne og gode vurderingar i eit farvatn som slett ikkje alltid er så enkelt og likeframt å navigera i.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Ranveig Frøiland (A): I dag er det regjeringa som oppnemner medlemmer til hovudstyret i Norges Bank. Det skal det òg vera i framtida. Forskjellen er at partia i dag kjem med forslag til regjeringa før ho gjer det.

Så hørde eg at representanten Sørffonn la stor vekt på geografisk spreing på dei medlemene som skal oppnemnast, og det er eg sjølv sagt einig i. Men kva er det i praksisen i dag som ikkje kan vareta dei omsyna som representanten Sørffonn la vekt på? Eg følte at representanten Sørffonn la vekt på det som Arbeidarpartiet seier, at desse omsyna skal ein vareta, og dagens ordning fungerer godt. Fungerer ikkje hovudstyret i Norges Bank bra i dag etter Sørffonn si vurdering, sidan han må endra retningslinjene på dette området?

Ingebrigt S. Sørffonn (KrF): Jo, etter representanten si oppfatning har Norges Bank i dag eit svært kompetent og velfungerande hovudstyre. Eg ser ikkje nokon grunn til å setja spørsmålsteikn ved det. Når me likevel går inn for å leggja om oppnemningspraksisen, har det først og fremst med det å gjera at det er lettare når det er eitt organ som skal setja dette saman, å sjå på heile breidda for å få eit så komplett og breitt samansett styre som mogleg.

Her kan det diskuterast i ulike retningar. Det har funkert rimeleg greitt, så langt eg kjenner til, også med dagens ordning. Men dagens ordning gjev òg moglegheit for at ein kan få ei skeiv samansetning, der ikkje breidda vert den same, i og med at det er forskjellige politiske parti som har utgangspunktet og kjem med sine innspel.

Ved ein fornuftig og god bruk, som eg er heilt sikker på vil skje med lovendringa, har ein ei endå betre moglegheit til å sikra breidd og dermed endå betre kompetanse i nye hovudstyre.

Siv Jensen (FrP): Det var representanten Sørffonns understrekning av behovet for geografisk spredning som fikk meg til å ta ordet. Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet står sammen om å bidra til å skape flertall for endring av oppnevningsspraksisen. Jeg har ikke registrert at Regjeringen på noe som helst vis har reist problemstillingen knyttet til geografisk spredning i saken. Jeg har heller ikke sett at uttrykket «geografisk spredning» har vært en del av flertallsmerknadene hvor Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet står sammen. Derfor vil jeg spørre om det er slik at Kristelig Folkeparti legger en annen tolkning til grunn enn det Fremskrittspartiet har oppfattet at det er enighet om. For da endrer det ganske dramatisk på det vi mener vil være en profesjonalisering av hovudstyret i Norges Bank.

Ingebrigt S. Sørffonn (KrF): Nei, eg trur ikkje det er noka motsetning mellom det som ligg i fleirtalsmerknadene, og det som eg gav uttrykk for her. Det som går fram av fleirtalsmerknadene, er at ein ønskjer at hovud-

styret skal reflektera brei bakgrunn og samfunnsinnsikt og breidd i økonomisk tenking. I mitt innlegg prøvde eg òg å summera opp dei elementa som me synest det er naturleg å vurdera i ein slik samanheng. Det første er teoretisk bakgrunn, det andre er praksis, både frå arbeids- og yrkeslivet – eg sa òg livet elles – og det tredje er geografisk tilhørrelse. Alle desse elementa til saman vil etter mi oppfatning vera med på å gje ei breidd og ei samfunnsinnsikt som kan vera med på å skapa ein så god og sterk kompetanse som mogleg i hovudstyret i nasjonalbanken.

Øystein Djupedal (SV): Jeg tror at det kan forstås på den måten at Kristelig Folkeparti egentlig ikke er noe spesielt begeistret for denne omleggingen. De synes egentlig at det gamle systemet vi har hatt – et politisk oppnevnt styre, selvfølgelig gjennom Kongen i statsråd, men oppnevnt av de politiske partiene – har vært et vel fungerende, godt system. Så må man finne en slags begrunnelse for omleggingen, og så velger man – av alle tenkbare varianter av begrunnelser – en geografisk begrunnelse! Det betyr altså at dette hovedstyret skal bli mer kompetent hvis det finnes et medlem f.eks. nord for Dovre og en vestlending og en sørlending og en fra Hadeland – da har du liksom kompetanse i hovedstyret! Jeg tror dette var en ganske avslørende kommentar fra representanten Sørfohn, simpelthen fordi det finnes selvfølgelig ikke en eneste fornuftig begrunnelse for dette – det må selvfølgelig finnes andre begrunnelser. Og det viser med all mulig tydelighet at den faglige begrunnelsen for denne endringen som er foretatt, er veldig svak. For det finnes i den framlagte proposisjonen ingen faglig begrunnelse for denne avpolitisering som her foretas.

Ingebrigt S. Sørfohn (KrF): Det er sjølvsagt anledning til å velja ein replikk til å prøva å raljera over eit innlegg frå ein medrepresentant, men eg vil anbefala representanten Djupedal å lytta til kva som vert sagt. Når han prøver å utleggja det slik at geografisk tilhørrelse var det einaste poenget, må han i beste fall ikkje ha følgd med i timen, for det var ikkje det som vart sagt frå denne sida. Tvert om prøvde eg å gjera greie for kvifor me stiller oss bak dette. Me stemmer for det me er for, og mot det me er imot. Me stiller oss bak denne omlegginga. Eg prøvde å forklara at dette gjev moglegheit for at det same organet vurderer alle hovudstyremedlemene. Så gjekk eg vidare på å snakka om kompetansen – å få den så brei som mogleg. Eitt av elementa som eg nemnde, og det står eg fast på, er det geografiske, men ikkje slik at det åleine har noka særplassering i forhold til andre element. Det er ei grov omtolking.

Presidenten: Replikkordskiftet er slutt.

Arne Braut (Sp): I forbindelse med Dokument nr. 8:4 for 2002-2003 foreslo representantene Morten Lund, Odd Roger Enoksen og Marit Arnstad å presisere Norges Banks mandat i pengepolitikken slik at inflasjonsmålet balanseres i forhold til målet om stabil kronekurs og hensynet til produksjon og sysselsetting.

Utviklingen den senere tid har etter Senterpartiets syn vist at Norges Bank ikke har tatt tilstrekkelig hensyn til situasjonen i næringslivet, og at rentenivået har blitt holdt på et altfor høyt nivå for lenge. Dette har også medført at kronkursen er blitt unødvendig styrket. Dette har Senterpartiet hevdet over lang tid. Ut fra nyhetsoppslag i dag er det hyggelig å konstatere at også sentralbanksjefen omsider har innsett dette.

Norges Bank har i den senere tid fått en friere stilling i forhold til tidligere, og spesielt en såkalt uavhengig stilling i forhold til Finansdepartementet. Dette er en trend i den vestlige verden.

Senterpartiet støtter til en viss grad en slik utvikling. Samtidig ser Senterpartiet faren for at slike reformer kan implisere et mulig demokratisk underskudd. For Senterpartiet er det viktig at graden av folkevalgt innsyn og tilsyn ikke forsvinner helt.

Et potensielt demokratisk underskudd kan begrenses på flere vis, dels ved at oppnevningen av styret til Norges Bank gjenspeiler den politiske sammensetningen i Stortinget. Ut fra Senterpartiets syn sikrer dagens system i forhold til oppnevning en god sammensetning i så måte. Senterpartiet mener det er fullt ut mulig å beholde dagens oppnevningssåte og samtidig sikre de hensyn Regjeringen har angitt, og vil derfor gå imot at oppnevningssåten endres.

Hovedstyret skal dessuten vektlegge helheten i økonomien og ideelt sett fungere som et korrektiv til sentralbanksjefen. Senterpartiet mener at «faglig» oppnevnte styremedlemmer ikke nødvendigvis vil være bedre egnet til å kle en slik rolle.

Et annet moment som Senterpartiet vil legge vekt på, er viktigheten av at utøvingen av pengepolitikken skjer på mest mulig åpent vis, kjennetegnet ved offentlige hovudstyreforhandlinger og med offentlig utspørring av sentralbanksjefen i Stortinget.

Statsråd Per-Kristian Foss: Denne moderniseringen av sentralbanklovgivningen er ikke en invitasjon til en debatt om den pengepolitiske forskriften og Norges Banks utøvelse av pengepolitikken. Jeg vil for ordens skyld allikevel si, siden det er tatt opp av finanskomiteens leder, at det er Regjeringens oppfatning at mandatet ikke er uklart, og at mandatet ikke har ført til, fører til eller vil føre til spesielt rentetillegg for Norge av denne grunn. Det er et synspunkt jeg faktisk heller ikke har sett hevdet noen gang i den offentlige debatt blant de mange kompetente personer og andre som mener noe om Norges Banks utøvelse av pengepolitikken og om norsk rentenivå. Jeg er heller ikke av den oppfatning at Stortingets debatter om pengepolitikken, slik jeg har vært med på dem, har vært amputerte. Stortinget har flere ganger gjennomført debatter om dette som har vist bred tilslutning til forskriften.

La meg bare kort også gå inn på spørsmålet om oppnevning. Endringen av praksis for oppnevning til hovedstyret vil etter Regjeringens oppfatning bedre mulighetene for å sikre en helhetlig sammensetning av hovedstyret. Når enkeltpartier i Stortinget hver for seg fremmer

kandidater til hovedstyret, vil ikke nødvendigvis dette hensynet bli tilstrekkelig ivaretatt.

Komiteens flertall går inn for at et nytt hovedstyre oppnevnes med virkning fra 1. januar 2004. Det vil være ryddig å oppnevne hele hovedstyret på nytt, etter overgangen til ny praksis. Det utelukker ikke gjenoppnevning av sittende medlemmer. I samsvar med komiteens forutsetning legges det opp til å oppnevne alle de fem ordinære hovedstyremedlemmene fra årsskiftet. Det vil bli vurdert ulike oppnevningsperioder for å sikre kontinuitet i styret ved fremtidige oppnevninger og for å fylle lovens krav til rullering. Komiteen har lagt til rette for en slik oppnevning ved å foreslå en adgang for Kongen til å gi overgangsregler.

Jeg registrerte at det også er en anmodning fra et mindretall i komiteen om at statsråden ikke skal oppnevne egne politiske representanter. Jeg kan vel si det slik at jeg har ingen politiske representanter, heller ingen personlige representanter, å oppnevne, så det er for meg en totalt fremmed problemstilling.

Når det gjelder vektlegging av de kriterier som skal legges til grunn for oppnevning, er bredde i samfunnsinnsikt og kompetanse ganske viktig. Ingen representanter har nevnt det kravet som faktisk er der, nemlig en viss minimumsrepresentasjon fra hvert kjønn. Det vil selvfølgelig gjelde fortsatt. Jeg kan vel også bekrefte at det å komme fra det midnorske handelsfelt, eller Hadeland, som det ble sagt her, ekskluderer ingen, langt mindre om man kommer fra Trondheim eller fra Ringsaker.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hill-Marta Solberg (A): Etter denne debatten framstår det helt klart og tydelig at det flertall som finansministeren har fått for å endre praksis for oppnevning av Norges Banks hovedstyre, i beste fall framstår som det vi kan kalle et noe frynsete flertall. Her er det blitt vektlagt helt ulike ting i debatten med hensyn til hva som er viktig å legge vekt på ved denne oppnevningen. Fremskrittspartiet, som har skaffet flertall for Regjeringens forslag, har vært veldig sterkt opptatt av profesjonalisering av styret og lagt vekt på faglig kompetanse som et sentralt krav, mens jeg hørte at et nytt begrep, nemlig «geografisk kompetanse», har blitt innført i debatten gjennom representanten Sørfonns innlegg. Så vidt jeg kunne registrere, var dette nevnt ikke mindre enn tre ganger i det innlegget, noe som førte til at i hvert fall jeg noterte meg dette nye begrepet «geografisk kompetanse». Det kunne vært interessant å høre hvilken kompetanse finansministeren først og fremst vil vektlegge når han nå får myndighet til å oppnevne dette styret.

Statsråd Per-Kristian Foss: Faglig kompetanse og bred samfunnsinnsikt inkluderer også de momenter som representanten Sørfonn var inne på i sitt innlegg – utdanning og yrkespraksis. Uttrykket «geografisk kompetanse» var vel ikke nevnt. Jeg er ikke helt sikker på om jeg vet hva det er. Jeg kjenner jo en del mennesker som har flyttet mye rundt i landet, f.eks. offisersbarn, som med

andre ord har innsikt fra flere landsdeler. Jeg tror ikke det var det det var ment. Men jeg ser det ikke verre enn som så at det nåværende hovedstyret faktisk har en sammensetning som gjør at ikke alle kommer fra Oslo, og jeg har en sterk følelse av at det er det man ofte sikter til. Det er selvfølgelig helt naturlig. Kompetente mennesker finnes det i alle landsdeler og i mange miljøer også utenfor Oslo og også utenfor de byer og tettsteder som har fagmiljøer på vedkommende område – heldigvis. Så jeg ser ikke noen problemer i å følge innstillingen og de momenter som er tilført gjennom debatten.

Øystein Djupedal (SV): La meg først si meg enig med finansministeren når det gjelder to forhold. Det ene er at det å komme fra Trondheim og ha trådt sine barne- sko der, utvilsomt er en kvalitet. Det andre er at det ikke finnes noe rentetillegg i det systemet vi i dag har. Som finanskomiteens leder sa, det er åpenbart uriktig.

Jeg vil gjerne at finansministeren utdypet hva som er begrunnelsen her, for jeg klarer ikke å se den gode begrunnelsen for denne endrede praksis.

Dette kalles en modernisering av vårt lovverk. Internasjonalt er det en trend at man skal ha flere og flere såkalte eksperter inn i hovedstyrene som skal ta beslutninger. Man skal på en måte avpolitiserer mange av de viktige beslutninger som dypest sett er politiske beslutninger. Det er akkurat med politikk som med økonomi: Du kan ikke slå opp i en bok og finne fasiten. Dette er en vitenskap som tillegges et betydelig skjønn. Sånn bør det være, og sånn må det være. Det betyr at når man da vektlegger såkalt ekspertise, vektlegger man én fot av dette og ikke den andre viktige foten som heter folkevett. La meg da bare få bekreftet at man ikke nødvendigvis trenger å ha økonomisk ekspertise for å bli oppnevnt i dette hovedstyret.

Statsråd Per-Kristian Foss: Nei, man trenger vel ikke det, men det hjelper godt. Hvis jeg også skal si det slik, tror jeg det er et absolutt krav til alle som skal besitte den type viktige verv, at de har sunt skjønn – ja, i gamle dager ble det faktisk kalt godt bondevett. Det er et uttrykk jeg gjerne bruker om igjen. Det er ikke begrenset til én yrkesgruppe, men det er vel omtrent det som også representanten Djupedal legger i det å ha et sunt skjønn.

At dette betyr å «avpolitiserer» oppnevningen, er jeg faktisk ikke enig i. Med min bakgrunn som statsviter – sånn amatørmessig og utdanningsmessig sett iallfall – har jeg lært at begrepet «avpolitiserer» ikke treffer det vi her gjør; en avgjørelse tatt av en politiker kan vanskelig karakteriseres som en avpolitiserer. Det er ikke slik at det å ha bred samfunnsinnsikt utelukker f.eks. også å ha politisk innsikt gjennom praksis.

Øystein Djupedal (SV): Jeg vil gjerne sende med en oppfordring før vi avslutter denne debatten.

Det er klart at vi kan godt tvære ut dette om hvilke mennesker som er kvalifisert til å sitte i et slikt hovedstyre. At dette utvilsomt er et av de viktigste verv som oppnevnes, er de fleste uten videre enig i. Jeg tror også at denne ordvekslingen har bidratt til at man nå har fått ut-

videt dette begrepet, selv om det i teksten står ulike begrep. Hovedstyret skal nå utnevnes av Kongen i statsråd, altså gjennom finansministeren, og være sammensatt av mennesker med ulikt politisk ståsted, mennesker med ulikt samfunnsståsted, ikke nødvendigvis bare økonomer, og mennesker med ulik type utdanning, og at man skal vektlegge skjønnselementet – bondevett, som finansministeren sa – er en fornuftig tilnærming til dette. Det er med økonomi som med politikk, som jeg sa tidligere, at det er ingen eksakt vitenskap, og det betyr at man må ha noen til å balansere. Det er klart at Norges Bank som institusjon er en sterk økonomisk enhet som selvfølgelig vil drive gjennom sine beslutninger, og da må det finnes en motvekt. Det sunne skjønnnet må da ivaretas.

Statsråd Per-Kristian Foss: Jeg må kvittere ut med å si at jeg skal ta den oppfordringen med meg. Men jeg har lyst til å si at det at økonomisk vitenskap ikke er en eksakt vitenskap, ekskluderer den ikke fra faktisk å ha en viss betydning for økonomiske beslutninger. Jeg ser det slik at det er ingen motsetning mellom å oppnevne mennesker som har faglig kompetanse og samtidig besitter bred samfunnsinnsikt og kan utøve et sunt skjønn.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til replikk. Fleire har ikkje bede om ordet til sak nr. 8. (Votering, sjå side 706)

Å g o t V a l l e gjeninntok her presidentplassen.

Etter at det var ringt til votering i fem minutter, uttalte **presidenten:** Vi skulle da være klare til å gå til votering.

Presidenten vil gjøre oppmerksom på at Odelstinget ved voteringen sannsynligvis vil overskride den reglements-messige tiden for kveldsmøtet, men går ut fra at ingen har noe imot at vi ferdigbehandler dagens kart før vi avslutter.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

I o v
om endringer i lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart
(luftfartsloven)

I

I lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven) gjøres følgende endringer:

Ny § 13-5 skal lyde:

§ 13-5 Delegasjon av myndighet
Departementet kan delegere myndighet etter loven til statsaksjeselskapet Avinor AS.

§ 13-8 nytt første ledd skal lyde:
Departementet kan gi forskrifter om at flyselskaper eller andre operatører skal betale gebyr for finansiering

av luftfartsmyndighetens arbeid med sikkerhet innen luftfarten.

Nåværende første ledd i § 13-8 blir nytt annet ledd.

II

Loven trer i kraft straks.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

I o v
om endringer i lov 29. november 1996 nr. 73 om formidling av landsdekkende postsendinger (postloven)

I

I lov 29. november 1996 nr. 73 om formidling av landsdekkende postsendinger (postloven) gjøres følgende endringer:

§ 5 annet ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Med geografisk enhetsporto menes like takster i hele lovens geografiske virkeområde.

Nåværende tredje punktum blir nytt fjerde punktum.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 6 skal lyde:

§ 6 Enerett

Posten Norge AS skal *innenfor de vekt- og prisgrenser som er angitt i annet ledd* gis enerett til regelmessig å formidle mot vederlag lukket adressert innenriks brevpost og til å formidle i Norge tilsvarende sendinger fra *utlandet*, på de vilkår som konsesjon etter § 4, jf. § 5, fastsetter. Eneretten omfatter ikke formidling av bøker, kataloger, aviser og blad, selv om disse sendes i lukket og adressert form. Kongen kan gi forskrift om hva som regnes for lukket brevpost.

Frem til og med 31. desember 2005 omfatter eneretten brevpost med vekt inntil 100 gram og med pris inntil tre ganger grunntaksten for et innenriks prioritert brev innenfor første vektklasse (20 gram). Fra og med 1. januar 2006 omfatter eneretten brevpost med vekt inntil 50 gram og med pris inntil to og en halv ganger grunntaksten for et innenriks prioritert brev innenfor første vektklasse (20 gram).

Departementet kan dispensere fra første ledd til fordel for en annen postoperatør med konsesjon etter § 4.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har varslet at de går imot hele paragrafen, mens Arbeiderpartiet går imot annet ledd annet punktum.

V o t e r i n g :

1. Komiteens innstilling til § 6 annet ledd annet punktum bifaltes med 42 mot 35 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 21.56.02)
2. Komiteens innstilling til § 6 øvrige ledd og punktum bifaltes med 64 mot 13 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 21.56.23)

Videre var innstillet:

II

Loven trer i kraft fra det tidspunkt Kongen bestemmer.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har varslet at de går imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 63 mot 13 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 21.56.48)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Presidenten har forstått det slik at Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet vil gå imot.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes med 63 mot 13 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 21.57.14)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om endring i lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk (parkeringsforbud for registreringspliktig kjøretøy uten kjennemerker)

I

I lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk § 17 gjøres følgende endring:

Første ledd skal lyde:

For så vidt ikke annet følger av § 16, må motorvogn eller andre registreringspliktige kjøretøyer ikke brukes uten at de er meldt til registrering og påsatt lovlige kjennemerker og det er utferdiget vognkort. Vognkortet skal alltid følge med under bruken. *Registreringspliktig kjøretøy uten lovlige kjennemerker skal ikke være parkert utover 14 dager på offentlig veg eller privat veg skiltet med offentlig trafikkskilt.*

II

Loven trer i kraft straks.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det satt fram sju forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Eirin Faldet på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 3, fra Karin S. Woldseth på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 4–7, fra May Hansen på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Presidenten tar først for seg forslagene nr. 1, 2, 3, 4 og 6.

Forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen iverksette tiltak slik at det ved alle samlivsbrudd lages en skriftlig kontrakt eller avtale der barnets rett til å bli hørt og barnets interesser og rettigheter blir ivaretatt.»

Forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge til rette for at foreldre og barn som ønsker det, skal få tilbud om hjelp og rådgivning i forbindelse med samlivsbrudd. Dette tilbudet bør være gebyr- og kostnadsfritt.»

Forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å komme tilbake med en egen sak om automatisk delt omsorg og ansvar i tråd med FNs barnekonvensjon.»

Forslag nr. 4, fra Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen omgjøre fylkesnemndene til særdomstoler for barnefordelingssaker.»

Forslag nr. 6, fra Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og komme tilbake med forslag til endringer i barneloven slik at foreldre som er gift, samboere eller foreldre som ikke har bodd sammen, blir likestilt i barnefordelingssaker.»

Disse forslagene blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slike vedtak til

A .

L o v

om endringer i barneloven mv. (Nye saksbehandlingsregler i barnefordelingssaker for domstolene mv.)

I

I lov 13. august 1915 nr. 6 om rettergangsmåten for tvistemål gjøres følgende endringer:

§ 421 tredje ledd skal lyde:

Når spørsmål etter barneloven om felles barn trekkes inn i saken etter første ledd, får saksbehandlingsreglene i barneloven kap. 7 anvendelse for behandlingen av disse spørsmålene.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 422 skal lyde:

I saker om skilsmisse eller separasjon skal dommeren under saksforberedelsen foreta mekling dersom begge parter kan innkalles til å møte på samme tid. Det samme gjelder i saker om bidrag til ektefelle eller barn, om pensjon etter ekteskapsloven og i saker om fordeling eller tildeling av formuen mellom ektefeller eller fraskilte. *For mekling i saker etter barneloven gjelder bestemmelsene i barneloven kap. 7.*

II

I lov 3. mars 1972 nr. 5 om arv m.m. skal § 4 første ledd andre punktum lyde:

Det same gjeld når farskap fastsett i utlandet blir lagt til grunn i Norge etter barnelova § 85.

III

I lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v. skal § 32 nr. 5 lyde:

Arbeidstaker som har foreldreansvar når den andre av foreldrene dør, eller får tildelt foreldreansvaret i medhold av barneloven §§ 38 og 63 og har hatt mindre samvær enn tilsvarende barneloven § 43 andre ledd, har rett til omsorgspermisjon etter reglene i nr. 1 og nr. 3 fra det tidspunktet omsorgen for barnet overtas.

IV

I lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri retts hjelp gjøres følgende endringer:

§ 18 første ledd nr. 1 skal lyde:

1. fra en eller begge parter i saker etter lov om ekteskap, lov om skifte annen del jf. kap. 4 eller barneloven kap. 5, 6, 7 og 8, herunder også tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring.

§ 21 skal lyde:

Oppnevning av prosessfullmektig i ekteskaps- og familiesaker

I ekteskaps- og familiesaker etter § 18 første ledd nr. 1 kan retten, dersom den finner det nødvendig, oppnevne prosessfullmektig for saksøkt som er uteblitt eller ikke har gitt tilsvaret under saksforberedelsen, eller er uteblitt fra hovedforhandlingen. Oppnevning kan skje selv om saksøkte ikke fyller de økonomiske vilkår i § 8. *Saksøkte plikter å erstatte det offentliges utlegg til sin prosessfullmektig. Kravet er tvangsgrunnlag for utlegg.*

Retten skal av eget tiltak og uten behovsprøving innvilge fri sakførsel i de tilfeller hvor det oppnevnes advokat i medhold av barneloven § 61 første ledd nr. 5.

V

I lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre gjøres følgende endringer:

I § 10 andre ledd endres «§ 54 første stykket» til «§ 70 første stykket» og «§ 54 femte stykket» til «§ 70 femte stykket».

§ 31 skal lyde:

Rett for barnet til å vere med på avgjerd

Etter kvart som barnet blir i stand til å danne seg egne synspunkt på det saka dreiar seg om, skal foreldra høyre kva barnet har å seie før dei tek avgjerd om personlege tilhøve for barnet. Dei skal leggje vekt på det barnet meiner *alt etter kor gammalt og modent barnet er.* Det same gjeld for andre som barnet bur hos eller som har med barnet å gjere.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet under § 31:

Når barnet er fylt 7 år, skal det få seie si meining før det vert teke avgjerd om personlege tilhøve for barnet, *mellom anna* i sak om kven av foreldra det skal bu hos. *Når barnet er fylt 12 år skal det leggjast stor vekt på kva barnet meiner.*

Presidenten: Her foreligger det et avvikende forslag, nr. 7, fra Sosialistisk Venstreparti.

Fremskrittspartiet har varslet at de går imot innstillingen. Det votes derfor først over forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, deretter over innstillingen. Forslaget lyder:

«§ 31 siste ledd i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre skal lyde:

Barnet skal som hovudregel få informasjon og høve til å seie si meining før det vert teke avgjerd i sak som vedkjem han eller henne, mellom anna om kven av foreldra det skal bu hos. Dersom barnet ikkje vert høyrd, skal årsaka kome fram skriftleg. Det skal leggjast vekt på kva barnet meiner alt etter kor gammalt og modent barnet er. Barnet har rett, men ikkje plikt til å seie si meining.»

V o t e r i n g :

1. Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 67 mot 10 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 21.59.14)
2. Komiteens innstilling bifaltes med 66 mot 11 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 21.59.38)

Videre var innstillet:

§ 34 skal lyde:

Foreldreansvaret når foreldra er eller har vore gifte

Foreldre som er gifte, har foreldreansvaret saman for sams barn.

Foreldre som separerer eller skil seg, kan avtale at dei skal ha foreldreansvaret saman eller at ein av dei skal ha det aleine. Inntil avtale eller avgjerd om foreldreansvaret ligg føre, har dei *ansvaret saman*.

§ 35 tredje ledd oppheves. Fjerde ledd blir tredje ledd.

§ 35 a oppheves.

Nåværende § 35 b blir § 37.

§ 36 skal lyde:

Kvar barnet skal bu fast

Foreldra kan gjere avtale om kven av dei barnet skal bu hos fast. Dersom dei er samde om det, kan dei avtale at barnet skal bu fast hos begge.

Er foreldra usamde, må *retten avgjere at barnet skal bu fast hos ein av dei*.

§ 38 skal lyde:

Foreldreansvaret etter dødsfall

Døyr den eine av foreldra som har foreldreansvaret saman, får den attlevande foreldreansvaret aleine.

Bur barnet saman med begge foreldra og den eine av dei døyr, får den attlevande foreldreansvaret aleine, jamvel om berre den avdøde hadde foreldreansvar.

Fører dødsfall til at ingen lenger har foreldreansvaret for eit barn, skal lensmannen eller tingretten få opplysning om det i dødsfallsmeldinga.

Andre enn foreldra kan krevje å få foreldreansvaret til barnet etter dødsfall etter reglane i § 63.

For den eller dei som får foreldreansvaret, gjeld reglane i kapitlet her og kapittel 6.

Nåværende § 41 a blir § 39.

Nåværende § 43 blir § 40.

Nåværende § 43 a blir § 41.

Nåværende § 44 blir § 42 i kapittel 6.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 43 skal lyde:

Omfanget av samværet mv.

Den av foreldra som barnet ikkje bur saman med, har rett til samvær med barnet om ikkje anna er avtala eller fastsett. Omfanget av samværsretten bør avtalast nærare.

Vert det avtala eller fastsett «vanleg samværsrett», gjev det rett til å vere saman med barnet ein ettermiddag i veka, annakvar helg, 14 dagar i sommarferien, og jul eller påske.

Det kan i avtale eller i dom setjast vilkår for gjennomføring av samværsretten.

Den andre av foreldra skal få melding i rimeleg tid føre-åt når samværet ikkje kan finne stad som fastsett, eller når tida for samværet må avtalast nærare.

Dersom den som har foreldreansvaret eller som barnet bur hos hindrar at ein samværsrett kan gjennomførast, kan den som har samværsretten krevje ny avgjerd av kven som skal ha foreldreansvaret eller kven barnet skal bu saman med, jf. § 64.

Presidenten: Til annet ledd foreligger et avvikende forslag, nr. 5, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«§ 43 andre ledd i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre oppheves.»

Fremskrittspartiet har varslet at de støtter forslaget.

V o t e r i n g :

1.. Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til § 43 annet ledd og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti bifaltes komiteens innstilling med 58 mot 19 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 22.00.26)

2. Komiteens innstilling til paragrafens øvrige ledd bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 44 skal lyde:

Reisekostnader ved samvær

Reisekostnadane ved samvær skal delast mellom foreldra etter storleiken på inntektene deira der foreldra ikkje blir samde om noko anna. Dersom særlege grunnar gjer det rimeleg, kan retten fastsetje ei anna fordeling av

reisekostnadane. Er foreldra samde om det, kan *sak om reisekostnadane* istaden gå til fylkesmannen. Har barnet fylt 15 år, kan sak om reisekostnader gå til fylkesmannen jamvel om berre ein av foreldra ber om det. *Reglane i § 64 gjeld tilsvarande.*

§§ 44 a og 44 b oppheves.

§ 45 skal lyde:

Samværsrett for andre enn foreldra

Når den eine av foreldra eller begge er døde, kan slektingane til barnet eller andre som er nær knytte til barnet, krevje at retten fastset om dei skal ha rett til å vere saman med barnet, og kva for omfang samværsretten skal ha.

I sak om samværsrett mellom foreldra, kan ein forelder som vert nekta samvær krevje at avgjerdsorganet fastset om hans eller hennar foreldre skal ha rett til å vere saman med barnet og kva for omfang samværsretten skal ha. Samvær for besteforeldra kan berre fastsetjast på vilkår av at den som er nekta samvær ikkje får møte barnet.

Reglane i kap. 7 gjeld også for desse sakene. Det krevst ikkje at partane har vore til mekling før dei går til sak.

Nåværende § 49 blir § 46.

Nåværende § 50 blir § 47.

Nytt kapittel 7 skal lyde:

Kapittel 7. Sakshandsaminga i saker om foreldreansvaret, om kvar barnet skal bu fast og om samvær

I. Innleiande føresegner

§ 48 *Det beste for barnet*

Avgjerder om foreldreansvar, om kvar barnet skal bu fast og om samvær, og handsaminga av slike saker, skal først og fremst rette seg etter det som er best for barnet.

§ 49 *Advokatar*

Advokatar som har saker etter kapitlet her, bør vurde-re om det er mogeleg for partane å kome fram til ei avtale-løysing. Advokaten skal opplyse foreldra om høvet til mekling.

§ 50 *Teieplikt*

Den som meklar etter § 51 og § 61 første stykket nr. 2 har teieplikt om det som kjem fram om personlege forhold i samband med oppdraget. Lov 19. juni 1997 nr. 62 om familievernkontorer §§ 6, 7, 9 og 10 gjeld tilsvarande.

Den som gjer teneste etter § 61 første stykket nr. 1, 3, 4 eller 7 har teieplikt om det som kjem fram om personlege forhold i samband med oppdraget. Han kan utan hinder av teieplikta gje oppdragsgjevar dei opplysningar han har fått i samband med oppdraget. Lov 19. juni 1997 nr. 62 om familievernkontorer §§ 6, 7, 9 og 10 gjeld tilsvarande.

Den som gjer teneste etter § 61 første stykket nr. 5 har teieplikt om det som kjem fram om personlege forhold i samband med oppdraget. Retten kan oppheve teieplikta etter krav frå advokaten eller representanten.

II. Mekling og vedtak om tvangskraft for avtaler

§ 51 *Kven skal møte til mekling*

Foreldre med felles barn under 16 år må møte til mekling før det vert reist sak om foreldreansvar, kvar barnet skal bu fast eller om samvær.

Gifte foreldre med felles barn under 16 år må for å få separasjonsløyve eller skilsmiselløyve etter ekteskapslova §§ 20 og 22, ha møtt til mekling på familievernkontor eller hos annan godkjend meklar jf. ekteskapslova § 26.

Sambuarar med felles barn under 16 år har ved samlivsbrot rett til å møte til mekling dersom dei ønskjer det.

Departementet kan gje forskrifter om mekling, også om unntak frå møteplikta i særlege høve.

§ 52 *Føremålet med og innhaldet i meklinga*

Føremålet med meklinga er å få foreldra til å kome fram til ei skrifleg avtale om foreldreansvaret, om kvar barnet skal bu fast og om samvær. Partane bør gjerast kjende med dei viktigaste økonomiske konsekvensane som avtala fører med seg.

§ 53 *Frammøte*

Foreldra skal møte personleg og samstundes til mekling. Den som meklar kan likevel avgjere at dei skal møte kvar for seg dersom det er tenleg. Meklaren kan i særlege høve gje løyve til at ein eller begge partar møter saman med ein fullmektig.

§ 54 *Meklingsattest*

Det skal skrivast ut meklingsattest når partane er komne fram til ei avtale. Om partane ikkje har vorte samde etter tre timar hos meklaren, skal det likeins skrivast ut meklingsattest. Meklingsattest skal òg skrivast ut når den parten som ikkje har kravd mekling, ikkje møter etter tre innkallingar. Meklingsattesten er gyldig i seks månader.

§ 55 *Vedtak om tvangskraft for avtaler*

Når begge foreldra ber om det, kan fylkesmannen fastsetje at ei skrifleg avtale om foreldreansvar, bustad og samvær skal kunne tvangsføllførast etter reglane i § 65. Vilkåret er at avtala først og fremst rettar seg etter det som er best for barnet. Trengst det, bør sakkunnige, barneverntenesta eller sosialtenesta uttale seg før fylkesmannen avgjer spørsmålet.

Eit vilkår for å bringe ei sak inn for fylkesmannen etter første stykket er at foreldra kan leggje fram gyldig meklingsattest.

Saka må bringast inn for den fylkesmannen der barnet har heimting på den tida saka vert reist.

III. Sakshandsaminga for retten

§ 56 Vilkår for å reise sak

Er foreldra usamde om kven som skal ha foreldreansvaret, om kvar barnet skal bu fast eller om samværet, kan kvar av dei reise sak for retten. Andre enn foreldra kan reise sak når vilkåra etter §§ 45 eller 63 er oppfylde.

Eit vilkår for å reise sak etter første stykket er at foreldra kan leggje fram gyldig meklingsattest.

§ 57 Kvar sak skal reisast

Sak etter § 56 må reisast for den domstolen der barnet har heimting på den tida saka vert reist. Dersom saka gjeld søsken med ulikt heimting, kan felles sak for barna reisast der eitt av barna har heimting.

§ 58 Stemmemaal og tilsva

Stemmemalet skal innehalde namn og adresse til foreldra og barna, og skal vise om usemja gjeld foreldreansvaret, kvar barnet skal bu fast eller samværet, og gje ei kort utgreiing om grunnlaget for usemja og saksøkjarens påstand. Meklingsattest skal leggjast ved. Stemmemalet kan setjast fram på godkjent skjema.

Retten skal forkynne stemmemålet for saksøkte. Tilsvaret skal gjere greie for kva for tvistepunkt det er usemje om, og gje ei kort utgreiing om korleis saksøkte ser på saka. I tillegg må tilsvaret innehalde den saksøktes påstand. Tilsvaret kan setjast fram på godkjent skjema.

Retten kan be om nærare utgreiing av saka frå partane dersom det trengst for å få saka godt nok opplyst.

§ 59 Sakshandsaminga

Dommmaren skal påskunde saka så mykje som mogeleg.

Dommmaren skal på kvart trinn i saka vurdere om det er mogeleg å oppnå forlik mellom partane, og leggje tilhøva til rette for det.

Domstolsloven og tvistemålsloven gjeld for retten si handsaming av saker etter kapittelet her, så langt ikkje anna følgjer av reglane her.

§ 60 Førebels avgjerd

Retten kan etter krav frå ein part ta førebels avgjerd om kven av foreldra som skal ha foreldreansvaret, om kven barnet skal bu hos fast, og om samværsrett. Slik avgjerd kan gjelde for ei viss tid eller til saka er endeleg avgjord. Retten kan også ta førebels avgjerd før saka er reist, dersom særlege grunnar talar for det.

Retten kan samstundes forby den andre av foreldra å kome til den eigedommen eller det bustadhuset der barnet held til. Dersom det ikkje trengst avgjerd straks, skal retten så langt råd er gje den andre høve til å uttale seg.

Når avgjerd er teken før sak er reist, skal retten setje ein frist for å reise søksmål. Fristen kan forlengjast ved avgjerd av dommmaren. Er det ikkje teke ut søksmål innan fristen, fell tekne avgjerder bort.

Avgjerdene vert tekne i orskurd. Det er ikkje nødvendig å halde munnleg forhandling på førehand.

Votering :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 61 Avgjerder under saksførebuinga

Retten fastset tid for hovudforhandling straks eller etter at eitt eller fleire av tiltaka i nr. 1 til 7 nedanfor er gjennomført.

1. Retten skal som hovudregel innkalle partane til eitt eller fleire førebuande møte for mellom anna å klarleggje tvistepunkta mellom dei, drøfte vidare handsaming av saka og eventuelt mekle mellom partane. Retten kan oppnemne ein sakkunnig til å vere med i dei saksførebuingane. Retten kan jamvel be den sakkunnige ha samtalar med foreldra og barna og gjere undersøkingar for å klarleggje tilhøva i saka, med mindre foreldra set seg i mot dette. Retten fastset kva den sakkunnige skal gjere, etter at partane har fått høve til å uttale seg.
  2. Retten kan vise partane til mekling hos godkjend meklar eller annan person med innsikt i dei tvistepunkta saka gjeld. §§ 52 og 53 gjeld tilsvarande. Dersom meklaren kjem fram til at partane ikkje kan nå fram til ein avtale gjennom vidare mekling, skal han straks melde frå til retten om dette.
  3. Retten bør der det trengst oppnemne sakkunnig til å uttale seg om eitt eller fleire av dei spørsmåla saka reiser.
  4. Dommmaren kan gjennomføre samtalar med barnet, jf. § 31. Retten kan oppnemne ein sakkunnig eller annan eigna person til å hjelpe seg, eller la ein sakkunnig ha samtale med barnet aleine.
  5. Retten kan i særlege høve oppnemne ein advokat eller annan representant til å ta vare på interessene til barnet i samband med søksmålet. Den som er oppnemnd, kan samtale med barnet og skal gje slik informasjon og støtte som er naturleg. Advokaten eller representanten skal få saksdokumenta. Han kan kome med framlegg om handsaminga av saka og skriftleg eller i rettsmøte gje råd om korleis sakshandsaminga best kan ta vare på interessene til barnet. Retten avgjer om og eventuelt kor lenge han skal vere til stades under rettsmøta i saka. Når advokaten eller representanten er til stades i rettsmøta, kan han stille spørsmål til partar og vitne.
  6. Retten bør innhente fråsegner frå barnevernet og sosialtenesta der det trengst.
  7. Retten kan gje partane høve til å prøve ut ei førebels avtale for ei nærare fastsett tid. Retten kan oppnemne ein sakkunnig eller annan eigna person til å rettleie foreldra i prøvetida.
  8. Retten kan gje dom utan hovudforhandling så fram partane samtykkjer til det og retten ser det som forsvareleg.
- Staten ber kostnadene til dei tiltaka som er nemnde i første stykket nr. 1, 2, 4, 5 og 7. Sakkunnig som vert oppnemnd etter første stykket skal godtgjerast etter lov

21. juli 1916 nr. 2 om vidners og sakkyndiges godtgjørelse m.v. Dersom det skal oppnemnst ein advokat for barnet etter første stykket nr. 5, har barnet rett på fri sakførsel utan behovsprøving, jf. rettshjelploven § 21 andre stykket. Departementet kan ved forskrift fastsetje reglar om godtgjøring til andre som gjer teneste etter paragrafen her.

Presidenten: Fremskrittspartiet har varslet at de går imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 66 mot 11 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 22.01.03)

Videre var innstillet:

§ 62 Kjæremål

Retten val av tiltak etter § 61 første stykket kan ikkje påkjærast. Unntak gjeld for avgjerd om å nekte å oppnemne sakkunnig etter § 61 første stykket nr. 3 og avgjerd om å nekte å innhente fråsegner som nemnd i § 61 første stykket nr. 6.

§ 63 Handsamingsmåten for krav om foreldreansvar etter dødsfall

Når den som får foreldreansvaret etter § 38 første stykket, ikkje budde saman med barnet, eller den av foreldra som får foreldreansvaret etter § 38 andre stykket, ikkje hadde foreldreansvaret da den andre døydde, kan andre innan seks månader etter dødsfallet reise sak med krav om å få foreldreansvaret og om å få bu fast saman med barnet. Retten kan ta førebels avgjerd etter § 60.

Retten skal avgjere spørsmålet i orskurd, som kan ankast. Retten skal til vanleg kalle inn til munnleg forhandling før det vert teke avgjerd. Det skal leggjast vekt på om den attlevande av foreldra ønskjer foreldreansvaret. Ingen kan få foreldreansvaret utan å oppfylle vilkåra i tredje stykket.

Der ingen lenger har foreldreansvaret for eit barn, jf. § 38 tredje stykket, skal dei som ønskjer foreldreansvaret, vende seg til tingretten der barnet bur. Kjem det berre eitt krav om å få foreldreansvaret, skal retten gå med på kravet, utan når det er fare for at barnet ikkje vil få forsvarleg stell og fostring, eller det vil lide skade på annan måte. Avslag på eit krav om foreldreansvaret skal gjerast i orskurd, og kan ankast.

Før retten avgjer saka, skal dei næraste slektningane til barnet eller dei som barnet bur saman med, ha høve til å uttale seg. Retten kan sjå bort frå uttaleretten etter dette stykket når særlege grunnar gjer uttale uturvande. Barnet skal høyrast etter § 31.

Retten kan la ein person få foreldreansvaret aleine eller la sambuande mann og kvinne få det saman. Får nokon annan enn attlevande far eller mor foreldreansvaret, skal retten også avgjere om faren eller mora framleis skal ha del i foreldreansvaret. Har foreldra skriftleg gjeve uttrykk for kven dei ønskjer skal ha foreld-

reansvaret etter at dei er døde, bør det leggjast vekt på det.

Retten kan setje som vilkår for avgjerda at barnet i ei viss tid ikkje skal kunne flyttast frå heimen der det bur, dersom flyttinga kan vere uheldig for barnet, og det ikkje er rimeleg grunn til å flytte.

Dersom ingen har meldt seg eller retten gjev avslag på alle krav om foreldreansvaret, skal retten melde frå til barneverntenesta. Barneverntenesta skal plassere barnet etter reglane i lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester § 4-14 og § 4-15 første stykket. §§ 4-16, 4-17, 4-18 første stykket og 4-20 gjeld tilsvarande.

Avgjerd etter paragrafen her kan innstemnast på ny for retten av den attlevande av foreldra og endrast dersom særlege grunnar talar for det. § 64 tredje stykket gjeld tilsvarande.

§ 64 Endring av avtale eller avgjerd om foreldreansvaret o.l.

Foreldra kan gjere om avtale eller avgjerd om foreldreansvaret, om kven barnet skal bu hos fast og om samværsretten.

Vert foreldra ikkje samde, kan kvar av dei reise sak for retten, jf. § 56. Dom, rettsforlik og avtale med tvangskraft kan likevel berre endrast når særlege grunnar talar for det. Førebels avgjerd etter § 60 kan endrast på same vilkår av den domstolen som har hovudsaka.

Dersom det er openbert at det ikkje ligg føre slike særlege grunnar som nemnt i andre stykket, kan retten avgjere saka utan hovudforhandling.

IV.

Tvangsfullføring

§ 65 Tvangsfullføring

Om tvangsfullføring av avgjerd om foreldreansvaret eller kven barnet skal bu saman med, gjeld tvangsfullbyrdesloven kap. 13. Namsmannen skal likevel krevje inn tvangsbot. Innkrevjing skal berre skje når den som har retten, ber om det. Vedtak av fylkesmannen eller departementet er særleg tvangsgrunnlag. Førebels avgjerd etter § 60 er tvangskraftig enda om avgjerda ikkje er rettskraftig.

Avgjerd om samværsrett kan tvangsfullførast ved tvangsbot etter tvangsfullbyrdesloven kap. 13. Tingretten kan fastsetje ei ståande tvangsbot som for ei viss tid skal gjelde for kvar gong samværsretten ikkje vert respektert. Vedtak av fylkesmannen eller departementet er særleg tvangsgrunnlag. Første stykket andre, tredje og femte punktum gjeld tilsvarande.

Nåværende kapittel 7 med §§ 51 til 62 blir nytt kapittel 8 med §§ 66 til 80.

Nåværende kapittel 8 med §§ 63 til 67 blir nytt kapittel 9 med §§ 81 til 85.

Nåværende kapittel 9 med §§ 68 til 71 blir nytt kapittel 10 med §§ 86 til 89.

I ny § 67 første ledd endres § «51» til § «66».

I ny § 68 første ledd endres «§§ 51 og 52» til «§§ 66 og 67».

I ny § 70 fjerde ledd endres «§ 53 andre stykket og tredje stykket» til «§ 68 andre og tredje stykket».

I ny § 71 første ledd endres «§ 35 a» til «§ 36».

I ny § 74 andre ledd endres «§ 55 andre punktum» til «§ 72 andre punktum». I ny § 74 fjerde ledd endres «§ 54 andre og tredje stykket» til «§ 70 andre og tredje stykket». I ny § 74 femte ledd endres «§ 54 sjette stykket» til «§ 70 sjette stykket».

I ny § 75 første ledd endres «§ 57» til «§ 74». I ny § 75 andre ledd endres «§ 54 andre ledd og § 57 første ledd» til «§§ 70 andre stykket og 74 første stykket».

I ny § 78 tredje ledd endres «§ 57» til «§ 74».

I ny § 84 endres «§§ 63 til 65» til «§§ 81 til 83».

I ny § 88 endres «§ 44 andre stykket første punktum» til «§ 42 andre stykket første punktum».

VI

I lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr skal § 14 tredje ledd nr. 2 lyde:

2. Utlegg for tvangsbot etter barnelova § 65.

VII

I lov 8. juli 1988 nr. 72 om anerkjennelse og fullbyrding av utenlandske avgjørelser om foreldreansvar m v og om tilbakelevering av barn skal § 18 første ledd første og andre punktum lyde:

(1) Bestemmelsene i barneloven 8. april 1981 nr. 7 §§ 60 og 65 gjelder for saker om tvangsfullbyrding etter § 6 og tilbakelevering etter § 11. Barneloven § 65 første ledd gjelder også ved tvangsfullbyrding av samværsrett.

VIII

I lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap gjøres følgende endringer:

§ 26 første ledd skal lyde:

Ektefeller med felles barn under 16 år, skal i saker om separasjon og skilsmisse etter §§ 20 og 22 møte til mekling før saken bringes inn for retten eller fylkesmannen, jf § 27. Formålet med meklingen er å komme fram til en avtale om foreldreansvaret, samværsretten eller om hvor barnet eller barna skal bo fast, hvor det legges vekt på hva som vil være den beste ordningen for barnet/barna. *Barneloven §§ 52 til 54 gjelder tilsvarende.* Departementet fastsetter ved forskrift nærmere regler om hvem som kan foreta mekling etter første punktum, og om godkjenning av slike instanser.

§ 26 fjerde ledd skal lyde:

Den som foretar mekling, har taushetsplikt om *det som kommer fram om personlige forhold i forbindelse med oppdraget.* Lov 19. juni 1997 nr. 62 om familievernkontorer §§ 6, 7, 9 og 10 gjelder tilsvarende.

§ 84 tredje punktum skal lyde:

Bestemmelsene i *barnelova* § 74 tredje ledd gjelder tilsvarende.

§ 85 andre ledd skal lyde:

Reglene i *barnelova* § 78 om gjennomføring av bidrag gjelder tilsvarende.

IX

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 14-14 andre ledd skal lyde:

Adopsjonspenger ytes også til person som har foreldreansvar når den andre av foreldrene dør, eller får tildelt foreldreansvaret i medhold av barneloven §§ 38 og 63, såfremt vedkommende har hatt mindre samvær enn tilsvarende barneloven § 43 andre ledd.

§ 14-20 andre ledd skal lyde:

Engangsstønad ytes også til person som har foreldreansvar når den andre av foreldrene dør, eller får tildelt foreldreansvaret i medhold av barneloven §§ 38 og 63, såfremt vedkommende har hatt mindre samvær enn tilsvarende barneloven § 43 andre ledd.

§ 15-5 første ledd andre punktum skal lyde:

Som mor eller far regnes også den som på grunn av dødsfall har fått foreldreansvaret etter barnelova § 38.

Fjerde strekpunkt i innledningen av kapittel 18 skal lyde:

– foreldreansvar etter *barnelova* § 38 står i § 18-6

§ 18-6 skal lyde:

§ 18-6 *Foreldreansvar etter barnelova § 38*

Når en enslig person har fått foreldreansvar etter *barnelova* § 38 for et barn med rett til barnepensjon, skal barnepensjonen falle bort eller omregnes for tidsrom da den enslige forsørgeren mottar overgangsstønad til enslig mor eller far etter kapittel 15. Barnepensjonen fastsettes etter § 18-5 første ledd når begge foreldrene er døde eller moren er død og farskapet ikke er fastslått, og faller bort når bare den ene er død.

I § 23-1 endres «barneloven § 62» til «barnelova § 80».

I § 23-10 tredje ledd endres «barneloven § 62» til «barnelova § 80».

X

I lov 19. juni 1997 nr. 62 om familievernkontorer gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd tredje punktum skal lyde:

Familievernkontorene skal foreta mekling etter lov om ekteskap § 26 og barneloven § 51.

§ 5 a skal lyde:

Den som foretar mekling etter lov om ekteskap § 26 og barneloven § 51 og § 61 første ledd nr. 2 har taushetsplikt om det som kommer fram om personlige forhold i forbindelse med oppdraget. §§ 6, 7, 9 og 10 i loven her gjelder tilsvarende.

§ 11 siste ledd skal lyde:

Plikten til å føre journal gjelder ikke ved mekling etter lov om ekteskap § 26 og barneloven § 51.

XI

I lov 26. juni 1998 nr. 41 om kontantstøtte til småbarnsforeldre skal § 9 andre ledd første punktum lyde:

Hvis foreldrene ikke bor sammen og skriftlig har avtalt delt bosted i samsvar med barneloven § 36 første ledd, kan foreldrene få utbetalt kontantstøtte med en halvpart på hver dersom de er enige om en slik deling.

XII

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt § 5 – 43 første ledd bokstav h endres barneloven kapittel 7 til barneloven kapittel 8.

XIII

I lov 8. mars 2002 nr. 4 om barnetrygd skal § 2 tredje ledd lyde:

Hvis foreldrene ikke bor sammen og skriftlig har avtalt delt bosted i samsvar med barnelova § 36 første ledd, kan hver av foreldrene få rett til 50 prosent barnetrygd, hvis de fremsetter krav om dette.

XIV

- Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.
- Departementet kan gi overgangsregler.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Videre var innstillet:

B.

Stortinget ber Regjeringen fremme lovproposisjon som gir samboende foreldre foreldreansvar på lik linje med gifte.

C.

Stortinget ber Regjeringen vurdere å fremme en endring i lovteksten slik at barnets rettigheter blir retningsgivende i barneloven.

Presidenten: B og C blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten har May Hansen på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet satt fram et forslag.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å endre folketrygdloven slik at selvstendig næringsdrivende gis rett til 100 pst. dekning av svangerskapspenge.»

Dette forslaget blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om endringer i folketrygdloven (svangerskapspenge til selvstendig næringsdrivende)

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

Overskriften til § 8-36 skal lyde:

Forsikring for tillegg til sykepenge og fødselspenge mv.

§ 8-36 tredje ledd skal lyde:

Forsikring etter første ledd bokstavene b og c omfatter også fødselspenge, adopsjonspengetillegg og svangerskapspengetillegg. For fødsels- og adopsjonspengetillegg må forsikringen være tegnet minst ti måneder før fødselen eller adopsjonen. For svangerskapspengetillegg gjelder bestemmelsen om opptjeningsstid i andre ledd.

Overskriften til § 8-37 skal lyde:

Ophør av forsikring for tillegg til sykepenge og fødselspenge mv.

§ 14-13 skal lyde:

§ 14-13 *Svangerskapspenge*

En arbeidstaker har rett til svangerskapspenge dersom hun etter bestemmelser i lov eller forskrift blir pålagt å slutte i arbeidet fordi hun er gravid, og det ikke er mulig å omplassere henne til annet høvelig arbeid i bedriften.

En gravid selvstendig næringsdrivende har rett til svangerskapspenge dersom hun i sitt virke er utsatt for slike risikofaktorer som gir en gravid arbeidstaker rett til svangerskapspenge. Det er en forutsetning at risikofaktorene er dokumentert og at hun ikke har mulighet til å

tilrettelegge sitt virke. Tilsvarende rett til svangerskaps-
penger gjelder for frilansere.

Fraværet under svangerskapet må medføre tap av pen-
sjongsgivende inntekt. *Vilkårene om opptjeningstid etter*
§ 8-2 må være oppfylt før hun må slutte i arbeidet. Inn-
tektsgrunnlaget for svangerskapspenger må på årsbasis
utgjøre minst halvparten av grunnbeløpet, se femte ledd.

Svangerskapspenger ytes fra det tidspunktet *medlem-*
met må slutte i arbeidet, og fram til tre uker før fødselen.
Fra sistnevnte tidspunktet ytes det fødselspenger etter be-
stemmelsene i §§ 14-3 til 14-10.

Svangerskapspengene beregnes etter de samme be-
stemmelsene som sykepenger fra trygden, se kapittel 8.
Det ytes ikke svangerskapspenger for den del av inntek-
ten som overstiger seks ganger grunnbeløpet.

II

Endringene trer i kraft 1. juli 2003.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og lo-
ven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstem-
mig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten har Siv Jensen på vegne
av Fremskrittspartiet satt fram det forslaget som er inntatt
i innstillingen.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt
vedtak til:

l o v
om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52
om verdipapirfond mv.

I

I lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond gjøres
følgende endringer:

§ 1-2 første ledd nr. 1 skal lyde:

1. *verdipapirfond:* selvstendig formuesmasse oppstått
ved kapitalinnskudd fra en ubestemt krets av personer
mot utstedelse av andeler i fondet og som for det
vesentlige består av finansielle instrumenter *og/eller*
innskudd i henhold til § 4-5 sjette ledd.

§ 2-1 nytt annet ledd skal lyde:

Selskap med tillatelse etter første ledd kan i tillegg gis
tillatelse til å drive slik virksomhet som beskrevet i lov

19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel § 1-2 første
ledd nr. 3. For slik virksomhet gjelder i tillegg til bestem-
melsene i loven her med forskrifter, også lov om verdipa-
pirhandel § 8-11, jf. §§ 8-12 og 8-13, § 9-4 annet ledd,
§ 9-7, § 11-2 og § 11-4 annet ledd. For selskap med tillat-
else etter første punktum gjelder også bestemmelsene i
lov om verdipapirhandel § 7-5 første ledd, § 8-3 tredje
ledd, § 8-4, § 8-5 annet og tredje ledd, §§ 8-9 og 8-10, jf.
§ 8-12, § 9-1, § 9-2 og § 9-8, samt forskrifter gitt i med-
hold av disse bestemmelsene.

Nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

§ 2-1 nytt fjerde ledd skal lyde:

Selskap med tillatelse etter både første og annet ledd
kan etter melding til Kredittilsynet yte følgende tilleggs-
tjenester:

1. *rådgivning i forbindelse med finansielle instrumenter*
som nevnt i lov om verdipapirhandel § 1-2 annet ledd
2. *oppbevaring og forvaltning av fondsandeler*

Ny § 2-2a skal lyde:

§ 2-2a *Søknad om tillatelse*

I søknad om tillatelse skal det opplyses hvilke av tje-
nestene i § 2-1 annet og fjerde ledd foretaket skal yte og
andre opplysninger av betydning for vurdering av om til-
latelse skal gis. Søknaden skal inneholde opplysninger
som viser at de lovbestemte krav til forvaltningsselskap,
fond og depotmottaker er oppfylt. Departementet kan be
om ytterligere opplysninger.

Forvaltningsselskapet skal vedlegge driftsplan, in-
terne rutiner for organisering som nevnt i § 4-1 og ved-
tekter for forvaltningsselskap og fond.

Tillatelse kan bare gis etter samråd med myndig-
hetene i vedkommende EØS-stat dersom søkeren er:

1. *datterforetak av verdipapirforetak, kredittinstitusjon,*
forvaltningsselskap for verdipapirfond eller forsik-
ringsselskap med tillatelse i en annen EØS- stat,
2. *datterforetak av et morselskap for foretak som nevnt i*
nr. 1 med tillatelse i en annen EØS-stat, eller
3. *kontrollert av de samme fysiske eller juridiske perso-*
ner som kontrollerer et foretak som nevnt i nr. 1 med
tillatelse i en annen medlemsstat.

Vedtaket om tillatelse skal meddeles søker snarest mu-
lig og senest seks måneder etter at søknaden ble mottatt.
Dersom søknaden ikke inneholder de opplysninger som
er nødvendig for å avgjøre om tillatelse skal gis, regnes
fristen fra det tidspunkt slike opplysninger ble mottatt.

Forvaltningsselskapet kan starte sin virksomhet umid-
delbart etter at tillatelse er gitt.

§ 2-4 nytt fjerde ledd skal lyde:

§ 2-2a tredje ledd gjelder tilsvarende ved melding om
ervert av eierandel dersom ervervet medfører at forvalt-
ningsselskapet blir erververens datterselskap eller kon-
trollert av vedkommende. Fristen etter denne paragrafs
tredje ledd gjelder ikke i slike tilfeller.

Nåværende fjerde, femte og sjette ledd blir femte, sjette og nytt syvende ledd.

§ 2-7 tredje ledd første punktum skal lyde:

Et forvaltningsselskap kan ikke drive annen virksomhet enn virksomhet som nevnt i § 2-1.

Nåværende § 2-7 femte ledd oppheves.

§ 2-8 nytt tredje ledd skal lyde:

Første og annet ledd gjelder tilsvarende dersom Kredittilsynet underrettes av tilsynsmyndigheter i annen EØS-stat om at et norsk forvaltningsselskap for verdipapirfond har overtrådt regler som gjelder for foretakets virksomhet i vedkommende land. Kredittilsynet skal i tilfelle underrette vedkommende myndighet om hvilke pålegg som blir gitt.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

Ny § 2-8a skal lyde:

§ 2-8a *Melding om virksomhet i annen EØS-stat*

Forvaltningsselskap som ønsker å utøve virksomhet i annen EØS-stat, skal gi tilsynsmyndigheten melding om dette. Meldeplikten omfatter også de tilfeller hvor forvaltningsselskapet ønsker å delegerer til tredjeperson markedsføringen i annen EØS-stat av fond selskapet forvalter.

Meldingen skal inneholde følgende opplysninger:

1. hvor forvaltningsselskapet har til hensikt å utøve virksomhet, og
2. en virksomhetsplan der det særlig angis hvilke tjenester som skal ytes.

Melding om etablering av filial skal i tillegg inneholde følgende opplysninger:

1. hvordan filialen skal være organisert,
2. adresse i vertsstaten der dokumenter kan innhentes, og
3. navnene på de personer som utgjør filialens ledelse.

Ved melding om utøvelse av virksomhet direkte fra forretningssted i Norge skal tilsynsmyndigheten innen én måned etter at den har mottatt meldingen, oversende den til vedkommende myndigheter i vertsstaten og underrette forvaltningsselskapet om dette. Forvaltningsselskapet kan fra dette tidspunkt yte de aktuelle tjenester i vertsstaten.

Ved melding om etablering av filial i annen EØS-stat skal tilsynsmyndigheten innen tre måneder etter at den har mottatt meldingen, oversende den til vedkommende myndigheter i vertsstaten og underrette forvaltningsselskapet om dette. Tilsynsmyndigheten skal også oversende opplysninger om eventuelle erstatningsordninger som har til formål å verne filialens kunder. Så snart vertsstatens myndigheter har gitt opplysninger om de vilkår som skal gjelde for forvaltningsselskapet, herunder reglene om god forretningsskikk, kan filialen etableres og starte sin virksomhet. Tilsvarende gjelder dersom det ikke er mottatt noen opplysninger fra vertsstatens myndigheter

innen to måneder etter at de har mottatt melding fra tilsynsmyndigheten.

Oversendelse til vertsstatens myndigheter etter femte ledd skal ikke foretas dersom tilsynsmyndigheten har grunn til å betvile at forvaltningsselskapets administrative organisering eller økonomiske stilling er god nok, tatt i betraktning den virksomhet som er planlagt. Tilsynsmyndighetens beslutning skal i tilfelle begrunnes overfor forvaltningsselskapet innen tre måneder etter at tilsynsmyndigheten har mottatt alle opplysninger i saken.

Ved endring av opplysninger gitt etter første til tredje ledd skal forvaltningsselskapet gi skriftlig melding om dette til tilsynsmyndigheten og vedkommende myndigheter i vertsstaten før endringen foretas. Der det er etablert filial i annen EØS-stat, skal melding gis minst en måned før endring foretas.

Tilsynsmyndigheten skal underrette vertsstatens myndigheter dersom det foretas endringer i opplysninger som er gitt om eventuelle erstatningsordninger som har til formål å verne filialens kunder.

§ 2-9 nytt fjerde ledd skal lyde:

Dersom tillatelsen til et forvaltningsselskap for verdipapirfond som driver virksomhet i en annen EØS-stat bortfaller eller blir kalt tilbake, skal vedkommende myndigheter i vertsstaten underrettes.

§ 4-2 nytt tredje ledd skal lyde:

Selskap med tillatelse etter § 2-1 annet ledd kan ikke plassere kundens midler i fond forvaltet av selskapet, med mindre kunden har gitt skriftlig samtykke til dette.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 4-5 nytt tredje til åttende ledd skal lyde:

Verdipapirfondets midler kan plasseres i verdipapirfondsandeler forutsatt at verdipapirfondene det plasseres i, maksimalt kan investere 10 prosent av fondets eiendeler i verdipapirfondsandeler. Plasseringer i verdipapirfond som ikke omfattes av nasjonale regler som gjennomfører EØS-regler som svarer til direktiv 85/611/EØF med senere endringer (UCITS-direktivet), må samlet ikke overstige 30 prosent av fondets eiendeler og følgende betingelser må være oppfylt:

1. verdipapirfondet og forvaltningen av det er underlagt betryggende tilsyn i hjemlandet og det er etablert et tilfredsstillende samarbeid om tilsyn mellom tilsynsmyndighetene i hjemlandet og Norge,
2. andelshaverne må gis beskyttelse minst på linje med den beskyttelse andelshavere har ved investeringer i verdipapirfond som omfattes av UCITS-direktivet, spesielt når det gjelder bestemmelsene om oppbevaring av midler, låneopptak, långivning og handel med finansielle instrumenter fondet ikke eier og
3. det avlegges rapport to ganger årlig om aktivitetene i de verdipapirfondene det investeres i.

Tilsynsmyndigheten kan gi nærmere regler om plassering i verdipapirfondsandeler som har hjemstat i en stat som ikke er part i EØS-avtalen.

Det skal ikke påløpe tegnings- eller innløsningskostnader i forbindelse med et verdipapirfonds plassering i verdipapirfond forvaltet av samme forvaltningsselskap som det investerende fond.

Kapitalinnskudd i verdipapirfond kan plasseres i pengemarkedsinstrumenter som normalt handles på pengemarkedet, er likvide og kan verdifastsettes til enhver tid.

Kapitalinnskudd i verdipapirfond kan plasseres som innskudd i bank dersom følgende betingelser er oppfylt:

1. innskuddet skal tilbakebetales på anmodning eller innen en frist på høyst 12 måneder og
2. banken har sitt vedtektsmessige hjemsted i en stat som er part i EØS-avtalen eller
3. banken har sitt vedtektsmessige hjemsted i en stat som ikke er part i EØS-avtalen dersom banken er underlagt betryggende tilsyn.

Et verdipapirfond kan, uavhengig av investeringsalternativene i denne paragraf, besitte likvide midler som innskudd i bank.

Tilsynsmyndigheten kan gi samtykke til etablering av verdipapirfond som fraviker bestemmelsene i denne paragraf med hensyn til finansielle instrumenter angitt i første ledd nr. 2 og nr. 3.

Nåværende tredje og fjerde ledd oppheves.

§ 4-6 første ledd (innledningen) og nr. 1 skal lyde:

Kapitalinnskudd i verdipapirfond kan plasseres i finansielle instrumenter som:

1. er opptatt til offisiell notering eller omsettes på et regulert marked i en stat som er part i EØS-avtalen, herunder et norsk regulert marked, som definert i direktiv 93/22/EØF artikkel 1 nr. 13 (Investeringsstjenestedirektivet) og lov om børsvirksomhet av 17. november 2000 nr. 80 § 2-1 fjerde ledd og § 1-3

§ 4-6 nytt annet og tredje ledd skal lyde:

Verdipapirfondets eiendeler kan plasseres i pengemarkedsinstrumenter som omsettes på et annet marked enn angitt i første ledd nr. 1 til 4 dersom utsteder selv er underlagt tilsyn og instrumentene er

1. utstedt eller garantert av en sentral, regional eller lokal myndighet eller sentralbank i en stat som er part i EØS-avtalen, Den europeiske sentralbank, Den europeiske union eller Den europeiske investeringsbank, et tredje land eller, hvis det er tale om en forbundsstat, av en av dennes delstater, eller av en offentlig internasjonal institusjon der en eller flere stater som er part i EØS-avtalen deltar, eller
2. utstedt av et selskap, hvis verdipapirer omsettes på regulerte markeder nevnt i første ledd nr. 1 til 3, eller
3. utstedt eller garantert av en institusjon som er underlagt tilsyn i henhold til EØS-regler eller som er underlagt betryggende tilsyn, eller
4. utstedt av en annen emittent etter godkjenning av tilsynsmyndigheten i henhold til EØS-regler som svarer til direktiv 85/611/EØF art. 19 nr. 1 bokstav h fjerde strekpunkt.

Verdipapirfondets eiendeler kan plasseres i derivater som omsettes på et annet marked enn angitt i første ledd nr. 1 til 4 etter forskrift fastsatt av departementet.

Nåværende annet ledd blir nytt fjerde ledd som skal lyde:

Inntil 10 prosent av et verdipapirfonds eiendeler kan likevel plasseres i andre finansielle instrumenter enn de som er nevnt i første og annet ledd. Første til tredje ledd er ikke til hinder for at et verdipapirfonds eiendeler kan plasseres i verdipapirfondsandeler.

§ 4-6 nåværende tredje ledd blir nytt femte ledd.

§ 4-8 skal lyde:

§ 4-8 Risikospredning

Forvaltningsselskapet skal se til at verdipapirfondets beholdning av finansielle instrumenter har en sammensetning som gir en hensiktsmessig spredning av risikoen for tap.

Et verdipapirfonds plasseringer i finansielle instrumenter utstedt av samme selskap kan, med de begrensninger som følger av § 4-9, ikke utgjøre mer enn:

1. 5 prosent av fondets eiendeler, eller
2. 10 prosent av fondets eiendeler dersom den samlede verdi av plasseringer som nevnt i dette punktum ikke overstiger 40 prosent av fondets eiendeler, eller
3. 35 prosent av fondets eiendeler dersom de omsettelige verdipapirene eller pengemarkedsinstrumentene er utstedt eller garantert av en stat som er part i EØS-avtalen, dennes lokale offentlige myndigheter eller av internasjonale statlige organisasjoner der en eller flere av statene som er part i EØS-avtalen deltar.

Etter særskilt tillatelse fra tilsynsmyndigheten kan inntil 100 prosent av et verdipapirfonds eiendeler plasseres i omsettelige verdipapirer eller pengemarkedsinstrumenter som nevnt i foregående ledd nr. 3. Det er et vilkår for tillatelsen at verdipapirfondet skal eie omsettelige verdipapirer eller pengemarkedsinstrumenter fra minst seks ulike utstedelser og at de omsettelige verdipapirene eller pengemarkedsinstrumentene fra én og samme utstedelse ikke overstiger 30 prosent av verdipapirfondets samlede eiendeler.

Et verdipapirfonds plasseringer i henhold til annet ledd nr. 1 til 3, syvende ledd tredje punktum og niende ledd, kan ikke anvendes samtidig for så vidt gjelder innskudd eller finansielle instrumenter utstedt av samme selskap. Likevel tillates kumulasjon av plasseringer i henhold til annet ledd nr. 1 til 3 som samlet ikke overstiger 20 prosent av fondets eiendeler for så vidt de finansielle instrumentene er utstedt av selskaper i samme konsern som angitt i femte ledd. Et verdipapirfonds plasseringer i henhold til annet ledd nr. 1, syvende ledd tredje punktum og niende ledd utstedt av samme selskap, kan samlet ikke overstige 20 prosent av fondets eiendeler.

Selskaper innenfor samme konsern, som definert i direktiv 83/349/EØF og lov om årsregnskap av 17. juli 1998 nr. 56 § 1-3 eller i overensstemmelse med anerkjente internasjonale regnskapsregler, anses for å være sam-

me selskap i forhold til investeringsgrensene i denne paragraf og § 4-8a.

Bestemmelsene i annet og tredje ledd gjelder ikke tegning i emisjoner i henhold til fortrinnsrett for finansielle instrumenter som verdipapirfondet eier.

Underliggende til et derivat skal telle med i beregningen av de grenser som er fastsatt i annet ledd nr. 1 til 3 etter forskrift fastsatt av departementet. Det kan gjøres unntak fra foregående punktum for indeksderivatfond etter forskrift fastsatt av departementet. Et verdipapirfondets plasseringer i unoterte derivater må, når det gjelder risiko på samme motpart, følge forskrift fastsatt av departementet.

Et verdipapirfondets plasseringer i verdipapirfondandeler tilhørende ett og samme verdipapirfond kan, med de begrensninger som følger av § 4-9, ikke utgjøre mer enn 20 prosent av fondets eiendeler.

Alternativt kan et verdipapirfondets plasseringer i innskudd hos samme bank ikke utgjøre mer enn 20 prosent av fondets eiendeler.

Tilsynsmyndigheten kan gi samtykke til etablering av verdipapirfond som fraviker bestemmelsene i denne paragraf.

Ny § 4-8a skal lyde:

§ 4-8a Indeksfond

Et verdipapirfondets plasseringer i aksjer og obligasjoner utstedt av samme selskap kan uavhengig av de grenser som følger av § 4-9, utgjøre inntil 20 prosent av fondets eiendeler når følgende betingelser er oppfylt:

1. det fremgår av fondets vedtekter at investeringene skal etterligne sammensetningen av en bestemt aksje- eller obligasjonsindeks,
2. indeksens sammensetning er tilstrekkelig diversifisert,
3. indeksen representerer et passende sammenligningsgrunnlag for det marked som indeksen refererer til, og
4. indeksen offentliggjøres på en tilfredsstillende måte.

Den fastsatte grense i første ledd kan forhøyes til 35 prosent for så vidt gjelder plasseringer i ett selskap når det er påkrevet av hensyn til spesielle markedsforhold.

§ 4-9 første ledd nr. 2 og 3 skal lyde:

2. 10 prosent av obligasjonene eller 10 prosent av pengemarkedsinstrumentene fra én og samme utsteder med mindre obligasjonene eller pengemarkedsinstrumentene er utstedt eller garantert av stat som er part i EØS-avtalen, dennes lokale offentlige myndigheter eller av internasjonale statlige organisasjoner der én eller flere av statene som er part i EØS-avtalen deltar
3. 25 prosent av andelene i ett og samme verdipapirfond.

§ 4-10 første ledd nr. 4 skal lyde:

4. utdeling til frivillige organisasjoner som har et nasjonalt omfang og som oppfyller vilkårene i skatteloven § 6-50 første ledd og annet ledd annet punktum.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 4-11 første ledd annet punktum skal lyde:

Forvaltningsselskapet kan ikke selge finansielle instrumenter fondet ikke eier med mindre departementet i forskrift har gitt nærmere regler om dette.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti har varslet at de går imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 67 mot 10 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 22.03.00)

Videre var innstillet:

§ 5-1 annet ledd tredje punktum skal lyde:

Tilsynsmyndigheten kan gi nærmere regler for godkjenning av ledelsen i et depotmottakerforetak og om plikt for foretaket til å melde fra til tilsynsmyndigheten om endringer i ledelsen.

§ 6-9 annet ledd første punktum skal lyde:

Innløsningen skal skje etter andelens verdi ifølge første beregning, jf. § 6-1, etter at innløsningskravet er kommet inn til forvaltningsselskapet eller annet foretak som nevnt i § 6-8 som er utpekt som mottaker i fondets vedtekter og med fradrag som omhandlet i § 3-3 nr. 7.

§ 7-1 første ledd nr. 2 skal lyde:

2. rapport om verdipapirfondet minst hver sjettede måned og senest innen én måned etter utløpet av rapportperiodene. Årets siste rapport kan avgis innen utgangen av februar måned. Tilsynsmyndighetene kan bestemme at rapport skal avgis minst én gang i kvartalet.

§ 7-1 tredje ledd første punktum skal lyde:

Årsregnskapet, årsberetningen og rapportene skal sendes samtlige andelseiere og være allment tilgjengelig kostnadsfritt hos forvaltningsselskapet, depotmottaker og foretak som nevnt i § 6-8.

§ 7-2 skal lyde:

§ 7-2 Fullstendig og forenklet prospekt

Forvaltningsselskapet skal påse at det utarbeides fullstendig prospekt og forenklet prospekt for hvert verdipapirfond som det forvalter. Prospektene skal inneholde den informasjon som kreves for å kunne foreta en velbegrunnet bedømmelse av fondet og risikoen forbundet ved investering i fondet. Prospektene skal være allment tilgjengelig hos forvaltningsselskapet, depotmottaker og foretak som nevnt i § 6-8. Ved endringer av betydning

for andelstegnere og andelseiere skal prospektene oppdateres.

Det fullstendige prospektet skal inneholde en tydelig og lettfattelig forklaring av fondets risikoprofil. Fullstendig prospekt skal i tillegg minst inneholde følgende opplysninger:

1. De rettigheter og forpliktelser verdipapirfondsandelen representerer, jf. lovens § 3-1
2. Verdipapirfondets vedtekter
3. Verdipapirfondets revisor
4. En kort redegjørelse for de skatteregler som gjelder for verdipapirfondet og andelseierne
5. Særskilt angivelse av eventuelle vedtektsfestede bestemmelser om utdeling av midler fra fondet til frivillige organisasjoner
6. Opplysninger som etter § 7-3 skal gis i prospekt
7. Opplysninger om forvaltningsgodtgjørelsen

Det fullstendige prospektet skal også inneholde opplysninger om forvaltningsselskapets forretningskontor, stiftelsesdato og innbetalt aksjekapital. I tillegg skal det opplyses om depotmottakers forretningskontor, hovedvirksomhet og selskapsform.

Det forenklete prospektet skal utformes på en slik måte at det er lett forståelig for den gjennomsnittlige investor. Det forenklete prospektet skal inneholde et sammendrag av opplysninger som omhandlet i annet og tredje ledd. Forenklet prospekt kan inngå som en avtakbar del til fullstendig prospekt.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om fullstendig og forenklet prospekt og at prospektene skal inneholde flere opplysninger enn nevnt i annet ledd, bl.a. særskilte krav om redegjørelse for avkastning og risiko i forhold til plasseringsstrategien for fondet.

Forenklet prospekt skal tilbys andelstegner kostnadsfritt før kontraktsinngåelse. Fullstendig prospekt skal etter forespørsel utleveres til andelstegner kostnadsfritt før kontraktsinngåelse. Prospektene kan oversendes ved bruk av elektronisk kommunikasjon, dersom mottageren ønsker dette.

§ 7-3 første ledd første punktum skal lyde:

Verdipapirfond som har samtykke til å fravike lovens alminnelige plasseringsbestemmelser etter § 4-5 åttende ledd, § 4-6 femte ledd, § 4-8 tiende ledd eller § 4-9 fjerde ledd eller som kan plassere kapitalinnskudd i finansielle instrumenter omfattet av forskrift fastsatt i medhold av § 4-5 første ledd nr. 6, skal i fondets vedtekter og prospekt betegnes som verdipapirfond med særskilt plasseringsstrategi.

§ 8-3 første ledd skal lyde:

Med bøter eller fengsel inntil 1 år straffes den som forsettlig eller uaktsomt:

1. overtrer § 1-3, § 1-4 første punktum, § 2-1 første ledd, § 2-7 første eller tredje ledd, § 2-8 fjerde ledd, § 2-8a, § 2-10 tredje ledd, §§ 4-5 og 4-6, §§ 4-8 til 4-10, § 4-11 første ledd, § 4-12, § 5-1 første ledd, § 7-2, § 8-2 annet, tredje eller fjerde ledd, § 9-1 eller § 9-3 eller

regler eller tillatelser gitt i medhold av nevnte bestemmelser.

2. grovt eller gjentatte ganger overtrer § 4-2.

Nytt kapittel 9 skal lyde:

Kapittel 9. Tilsyn med utenlandsk forvaltningsselskap med hovedsete i annen EØS-stat

§ 9-1 Opplysningsplikt

Tilsynsmyndigheten kan til statistisk bruk pålegge utenlandske forvaltningsselskap som driver virksomhet i henhold til § 2-12 å avgi rapporter om sin virksomhet.

Tilsynsmyndigheten kan kreve de opplysninger fra utenlandske forvaltningsselskap som anses nødvendige for å kontrollere at reglene som gjelder for virksomheten her i landet overholdes.

§ 9-2 Stedlig kontroll

Etter forutgående melding til tilsynsmyndigheten kan vedkommende myndigheter i forvaltningsselskapets hjemstat, i samarbeid med tilsynsmyndigheten, foreta stedlig kontroll i filial etablert i henhold til § 2-12. Etter anmodning fra vedkommende myndigheter i hjemstaten kan tilsynsmyndigheten foreta den nevnte kontroll.

Første ledd er ikke til hinder for at tilsynsmyndigheten kan foreta den stedlige kontroll som anses nødvendig for å kontrollere at de regler som gjelder for filialens virksomhet her i landet overholdes.

§ 9-3 Pålegg om retting m.m.

Tilsynsmyndigheten kan gi forvaltningsselskap som driver virksomhet i henhold til § 2-12 pålegg om retting, herunder opphør av virksomhet her i landet, dersom virksomheten drives i strid med lov eller forskrift.

Tilsynsmyndigheten kan treffe tiltak for å hindre nye overtredelser dersom pålegg etter første ledd ikke etterkommes.

Før tilsynsmyndigheten gir pålegg etter første ledd, skal tilsynsmyndighetene i forvaltningsselskapets hjemstat varsles, og gis anledning til å treffe tiltak for å bringe det lovstridige forhold til opphør.

Hvis det er nødvendig for å verne interessene til andelshaverne og andre som mottar tjenester fra forvaltningsselskapet, kan tilsynsmyndigheten treffe nødvendige tiltak uten slikt varsel som nevnt i tredje ledd.

Dersom et forvaltningsselskap med hovedsete i annen EØS-stat har fått sin tillatelse tilbakekalt, skal tilsynsmyndigheten treffe tiltak for å hindre at selskapet fortsatt driver virksomhet som omtalt i § 2-12 her i landet.

Nåværende kapittel 9 blir nytt kapittel 10. §§ 9-1 og 9-2 blir nye §§ 10-1 og 10-2.

II

I lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel gjøres følgende endringer:

§ 1-3 tredje ledd skal lyde:

Med betydelig eierandel menes direkte eller indirekte eierandel som representerer minst 10 prosent av aksjekapitalen eller stemmene, eller som på annen måte gjør det mulig å utøve betydelig innflytelse over forvaltningen av selskapet. Like med vedkommende aksjeeiers egne aksjer regnes i denne sammenheng aksjer som eies av aksjeeierens nærstående, jf. § 1-4.

§ 2a-3 ny overskrift skal lyde:

§ 2a-3 *Særlige regler om egenhandel for ansatte i visse typer foretak*

§ 2a-5 annet og nytt tredje ledd skal lyde:

Foretak som nevnt i § 2a-1 første ledd skal påse at rapportering av egenhandel som nevnt i første ledd til enhver tid er tilgjengelig for Kredittilsynet. Rapporter oppbevares i minst tre år.

Foretaket skal regelmessig vurdere om det foreligger overtredelse av bestemmelsene i kapittelet her. Dersom det er grunn til mistanke om overtredelse, skal foretaket straks rapportere dette til Kredittilsynet.

§ 2a-6 annet ledd skal lyde:

Bestemmelsene i §§ 2a-2 og 2a-3 gjelder tilsvarende for kjøp, salg eller tegning ansatte eller tillitsvalgte nevnt i første ledd foretar for regning av nærstående som nevnt i § 1-4 nr. 1, 2 og 4. For nærstående av ansatte eller tillitsvalgte i verdipapirforetak gjelder bestemmelsene tilsvarende for kjøp, salg eller tegning som foretas av vedkommende verdipapirforetak for den nærståendes regning. For nærstående av ansatte eller tillitsvalgte i andre foretak enn verdipapirforetak gjelder forbudet i § 2a-3 første ledd handel for egen regning gjennom verdipapirforetak som står oppført på arbeidsgiverforetakets lister som nevnt i § 2a-7 tredje ledd.

§ 3-1 tredje ledd skal lyde:

Meldeplikten omfatter også slik handel som gjelder vedkommendes nærstående som nevnt i § 1-4 nr. 1, 2 og 4.

§ 3-2 sjette ledd skal lyde:

Like med erververens eller avhenderens egne aksjer eller rettigheter til aksjer, regnes aksjer eller rettigheter til aksjer som eies eller i tilfelle erverves eller avhendes av nærstående som nevnt i § 1-4.

§ 3-3 første ledd nr. 3 skal lyde:

3. om ervervet eller avhendelsen gjelder vedkommende selv eller nærstående som nevnt i § 1-4,

§ 3-3 annet ledd nr. 3 skal lyde:

3. om ervervet eller avhendelsen gjelder vedkommende selv eller nærstående som nevnt i § 1-4,

§ 4-1 annet ledd nr. 2 skal lyde:

2. andel i ansvarlig selskap som eier aksjer i selskap som nevnt i første ledd, der andelshaverne bare er nærstående som nevnt i § 1-4.

§ 4-5 første ledd skal lyde:

I forhold til reglene om tilbudsplikt regnes like med en aksjeeiers egne aksjer, aksjer som eies eller erverves av nærstående som nevnt i § 1-4.

§ 7-9 første ledd nr. 5 skal lyde:

5. kapittel 9 med unntak av § 9-1 første og femte ledd. § 9-7 annet ledd gjelder ikke for verdipapirforetak med hovedsete i annen EØS-stat som yter investerings tjenester i Norge direkte fra forretningssted i annen EØS-stat,

§ 8-2 fjerde ledd nr. 4 skal lyde:

4. noen som er nærstående til person som nevnt i punkt 1 til 3 etter § 1-4 nr. 1 til 4.

§ 9-5 annet ledd skal lyde:

Ved handel som foretas under medvirkning av norsk eller utenlandsk oppgjørssentral som driver virksomhet som nevnt i § 1-5, skal verdipapirforetaket påse at kunden stiller minst den samme sikkerheten som den oppgjørssentralen krever.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 9-7 skal lyde:

§ 9-7 *Oppgaveplikt og plikt til å foreta lydopptak*

Verdipapirforetak plikter å føre oppgaver over mottatte og utførte oppdrag som gir full oversikt over dets forretningsførsel. Kredittilsynet kan fastsette forskrift om verdipapirforetakenes oppgaveplikt.

Etter nærmere regler fastsatt av departementet plikter verdipapirforetak å:

1. foreta lydopptak i tilknytning til yting av investerings tjenester og tilknyttede tjenester, samt
2. oppbevare lydopptak og annen type dokumentasjon i tilknytning til slike tjenester.

Presidenten: Her foreligger et avvikende forslag fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«I lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel gjøres følgende endring:

§ 9-7 lydopptak mv. skal lyde:

Etter nærmere regler fastsatt av departementet plikter verdipapirforetak å:

1. foreta lydopptak av samtlige ordre og indikasjoner på ordre pr. telefon om kjøp, salg eller tegning av finansielle instrumenter.

2. oppbevare lydopptak og annen type dokumentasjon i tilknytning til slike ordre og indikasjoner på ordre.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet bifaltes innstillingen med 66 mot 11 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.03.39)

Videre var innstillet:

§ 10-3 første ledd skal lyde:

Sikkerhet for avtaler som nevnt i § 10-1, som er *stilt* overfor en oppgjørssentral i samsvar med de regler som gjelder for sentralen, kan ikke omstøtes etter dekningsloven § 5-7.

§ 12-2 første ledd skal lyde:

Verdipapirforetak og oppgjørssentral plikter å gi Kredittilsynet de opplysninger som måtte bli krevet om forhold som angår dets forretning og virksomhet. Foretaket plikter å fremvise og i tilfelle utlevere til kontroll oppgaver og lydopptak i henhold til § 9-7 og øvrige dokumenter som angår virksomheten.

§ 12-2 sjette ledd skal lyde:

Dersom Kredittilsynet har mistanke om overtredelse av § 2-1 første ledd, § 2-2 første ledd eller § 2-6, kan enhver pålegges å måtte gi de opplysninger tilsynet krever, med mindre opplysningene er underlagt lovbestemt taushetsplikt. *Taushetsplikten i lov om elektronisk kommunikasjon § 2-9 første ledd er i saker som nevnt i forrige punktum ikke til hinder for at det gis opplysninger om avtalebasert hemmelig telefonnummer eller andre abonnementsopplysninger, samt elektronisk kommunikasjonsadresse.* Opplysninger innhentet i medhold av dette ledds første og annet punktum kan bare brukes i den sak de er innhentet for. Den som begjæres avhørt, har rett til å la seg bistå av advokat. Den som begjæres avhørt, kan nekte å svare på spørsmål når svaret vil kunne utsette vedkommende selv eller noen vedkommende står i forhold til som nevnt i straffeprosessloven § 122 første og annet ledd, for straff eller tap av *borgerlig* aktelse.

§ 14-3 annet ledd nr. 1 skal lyde:

1. overtrer § 2-2, §§ 2a-1 til 2a-7, § 3-1, § 5-1, § 5-7, § 5-8, § 6-1 første ledd, § 6-5, § 7-1, § 7-11, §§ 8-2 til 8-8, §§ 9-3 til 9-8, § 11-3 eller § 12-2,

III

I lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) gjøres følgende endringer:

§ 3-3 niende ledd skal lyde:

Små foretak kan unnlate å gi opplysninger som nevnt i *sjetten til åttende* ledd.

IV

I lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer (revisorloven) gjøres følgende endringer:

§ 3-3 fjerde ledd annet punktum skal lyde:

Departementet kan gi nærmere regler om at inntil to års praksis fra *Riksrevisjonen*, kommunal- eller fylkeskommunal revisjon og skatterevisjon kan godkjennes som praksis etter første ledd.

§ 3-5 annet ledd nytt tredje og fjerde punktum skal lyde:

Kredittilsynet kan i enkeltvedtak gjøre unntak fra kravet i første ledd nr. 5 om fast kontorsted i Norge forutsatt at revisors dokumenter, som gjelder klienter i Norge, oppbevares på et fast sted her i riket på en ordnet og forsvarelig måte. Dokumentene skal være tilgjengelig og tilrettelagt for innsyn av offentlig kontrollmyndighet og lovhjemlet innsyn for øvrig.

§ 3-7 annet ledd nytt annet og tredje punktum skal lyde:

Kredittilsynet kan i enkeltvedtak gjøre unntak fra kravet i første ledd nr. 2 om fast kontorsted i Norge forutsatt at revisors dokumenter, som gjelder klienter i Norge, oppbevares på et fast sted her i riket på en ordnet og forsvarelig måte. Dokumentene skal være tilgjengelig og tilrettelagt for innsyn av offentlig kontrollmyndighet og lovhjemlet innsyn for øvrig.

§ 5-6 første ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

Revisjonsberetning for revisjonspliktige skal være på norsk med mindre departementet ved forskrift eller enkeltvedtak bestemmer noe annet.

§ 10-1 annet ledd nr. 2 skal lyde:

2. bostedsadresse og eventuelt kontoradresse eller annen adresse for oppbevaring av revisors dokumenter, som gjelder klienter i Norge, jf. § 3-5 annet ledd tredje punktum og § 3-7 annet ledd annet punktum.

Annet ledd nr. 5 oppheves.

§ 10-1 tredje ledd nr. 4 skal lyde:

4. navn på ansvarlige revisorer som nevnt i § 2-2 annet ledd, annet punktum,

V

I lov 24. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon gjøres følgende endring:

§ 11-4 annet ledd annet punktum skal lyde:

Verdipapirfondloven §§ 4-6 til 4-9 gjelder tilsvarende så langt de passer.

VI

I lov 24. november 2000 nr. 81 om innskuddspensjon i arbeidsforhold (innskuddspensjonsloven) gjøres følgende endring:

§ 3-4 annet ledd annet punktum skal lyde:

Verdipapirfondloven §§ 4-6 til 4-9 gjelder tilsvarende så langt de passer.

VII

I lov 15. juni 2001 nr. 48 om endring i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond gjøres følgende endringer:

§ 2-12 skal lyde:

§ 2-12 Adgangen for UCITS-foretak til å drive verdipapirfondsforsvaltning i Norge

§ 2-1 er ikke til hinder for at utenlandske forvaltningsselskap, som omfattes av EØS-reglene som svarer til rådsdirektiv 85/611 EØF med senere endringer (UCITS-direktivet), driver *virksomhet som beskrevet i § 2-1 første, annet og fjerde ledd* i Norge direkte fra forretningsstedet i annen EØS-stat eller gjennom etablering av filial. Foretaket må ha rett til å drive *slik virksomhet* i hjemlandet og være underlagt betryggende tilsyn der.

Innen to måneder etter at tilsynsmyndigheten har mottatt melding fra myndighetene i annen EØS-stat om etablering av filial etter første ledd, skal tilsynsmyndigheten forberede tilsynet med forvaltningsselskapet og opplyse forvaltningsselskapet om de vilkår, herunder reglene for god forretningsskikk, som gjelder for utøvelsen av slik virksomhet i Norge. Filialen kan etableres og påbegynne sin virksomhet så snart forvaltningsselskapet har mottatt de nevnte opplysninger, eller senest to måneder etter at tilsynsmyndigheten har mottatt meldingen fra hjemstaten.

Så snart tilsynsmyndigheten har mottatt melding fra myndighetene i annen EØS-stat om utøvelsen av grenseoverskridende virksomhet etter første ledd, skal tilsynsmyndigheten opplyse forvaltningsselskapet om de vilkår, herunder reglene for god forretningsskikk, som gjelder for utøvelsen av slik virksomhet i Norge. Forvaltningsselskapet kan starte *virksomhet som nevnt i første ledd* fra det tidspunkt tilsynsmyndigheten har mottatt meldingen fra hjemstaten.

Ved endring av opplysninger i meldinger tilsynsmyndigheten mottar etter annet ledd, skal forvaltningsselskapet skriftlig underrette tilsynsmyndigheten om endringen minst én måned før endringen foretas. For meldinger etter tredje ledd skal underrettelse om endringer oversendes tilsynsmyndigheten før endringene foretas.

For foretak som driver *virksomhet* i medhold av denne paragraf gjelder bestemmelsene i denne lov med unntak av §§ 2-1 til 2-11 og § 2-13.

Reglene i denne paragraf gjør ingen innskrenkninger i adgangen for utenlandske forvaltningsselskaper til å

markedsføre verdipapirfondsandeler i Norge etter reglene i §§ 6-11 flg.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om slike foretaks virksomhetsutøvelse og etablering av filial i Norge.

§ 2-13 skal lyde:

§ 2-13 Andre utenlandske forvaltningsselskapers adgang til å drive verdipapirfondsforsvaltning i Norge

Tilsynsmyndigheten kan gi utenlandsk forvaltningsselskap, som ikke omfattes av EØS-reglene som svarer til rådsdirektiv 85/611 EØF med senere endringer (UCITS-direktivet), tillatelse til å drive *virksomhet som beskrevet i § 2-1 første, annet og fjerde ledd* i Norge direkte fra forretningsstedet i utlandet eller gjennom etablering av filial. Foretaket må ha rett til å drive *slik virksomhet* i hjemlandet og være underlagt betryggende tilsyn der.

Foretak som driver *virksomhet som nevnt i første ledd* direkte fra forretningsstedet i hjemlandet skal ha en stedlig representant her i riket med tilstrekkelige fullmakter til å ivareta interessene til investorer i Norge.

Før foretak som nevnt i første ledd starter *virksomhet* i Norge, skal det være etablert et tilfredsstillende samarbeid om tilsyn mellom tilsynsmyndigheten i foretakets hjemland og tilsynsmyndigheten i Norge.

For foretak som driver *virksomhet* i medhold av første ledd gjelder bestemmelsene i denne lov med unntak av § 2-1 første ledd, § 2-2 første ledd nr. 1, § 2-5 annet ledd, § 2-6, § 2-8 annet ledd, § 2-10 første ledd og § 2-11. En filial skal ha forretningskontor i Norge, jf. § 2-2 første ledd nr. 2.

Reglene i denne bestemmelse gjør ingen innskrenkninger i adgangen for utenlandske forvaltningsselskaper til å markedsføre verdipapirfondsandeler i Norge etter reglene i §§ 6-11 flg.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om slike foretaks virksomhetsutøvelse og etablering av filial i Norge.

VIII

I lov 5. juli 2002 nr. 64 om registrering av finansielle instrumenter (verdipapirregisterloven) gjøres følgende endring:

§ 6-3 tredje ledd tredje punktum oppheves.

IX

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid. Kongen kan gi overgangsbestemmelser.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Under debatten er det satt fram sju forslag. Det er

- forslagene nr. 1–5, fra Heidi Grande Røys på vegne av Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet
  - forslag nr. 6, fra Ranveig Frøiland på vegne av Arbeiderpartiet
  - forslag nr. 7, fra Heidi Grande Røys på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet
- Presidenten tar først for seg forslagene nr. 1, 3, 4, 5 og 7.

Forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede om den som er pålagt å rapportere om mulig hvitvasking bør kunne ha rett til å nekte å vitne i en eventuell rettssak.»

Forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen på egnet måte fremme forslag om mulighet til deling av utbytte av inndratt gevinst av kriminell virksomhet, med andre land.»

Forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede tiltak som kan motivere politiet til å prioritere hvitvaskingssakene høyere enn i dag, der en av løsningene kan være at utgiftene i forbindelse med rettsforfølging av hvitvaskingssaker kompenseres i det beløpet som inndras i forbindelse med slike saker, og at resten eventuelt dekkes fra en sentral enhet.»

Forslag nr. 5, fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen på egnet måte fremme forslag om registreringsplikt ved pengespill.»

Forslag nr. 7, fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede muligheten for å innføre et maksimalbeløp for tillatt kontant betaling.»

Disse forslagene blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Siv Jensen (FrP) (fra salen): President! Jeg ber om ordet til en stemmeforklaring.

Presidenten: Det skal Siv Jensen få.

Siv Jensen (FrP): Når forslag nr. 2, der Fremskrittspartiet er medforslagsstiller, faller, ser Fremskrittspartiet ikke noen grunn til å ta opp igjen innholdet som er tilknyttet hvert eneste punkt i komiteens tilråding.

Vi vil altså støtte tilrådingen fra komiteen når forslag nr. 2 er falt.

Presidenten: Presidenten vil da først la votere over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet. Forslaget lyder:

«Alle henvisninger til finansiering av terrorisme og/eller forhold som rammes av straffelovens § 147 a eller § 147 b i Regjeringens forslag til lov om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger, strykes.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet ble med 53 mot 24 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.06.05)

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slike vedtak:

A .

L o v

om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv. (hvitvaskingsloven)

§ 1 Lovens formål

Formålet med loven er å forebygge og bekjempe hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger.

§ 2 Begreper

I denne lov forstås med:

- 1 rapporteringspliktig: virksomhet eller person som nevnt i § 4,
- 2 transaksjon: enhver overføring, formidling, ombytting eller plassering av formuesgoder.

§ 3 Geografisk virkeområde

Loven gjelder for rapporteringspliktige som er etablert i Norge, herunder filialer av utenlandske foretak.

Kongen kan i forskrift bestemme at loven helt eller delvis skal gjelde for Svalbard og Jan Mayen, og fastsette særlige regler om tiltak mot hvitvasking av utbytte og finansiering av terrorisme for disse områdene.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 4 Anvendelsesområde

Loven gjelder for følgende virksomheter og juridiske personer:

- 1 finansinstitusjoner,
- 2 Norges Bank,
- 3 e-pengeforetak,
- 4 foretak og personer som driver virksomhet som består i overføring av penger eller pengefordringer,

- 5 verdipapirforetak,
- 6 forvaltningsselskaper for verdipapirfond,
- 7 forsikringsselskap,
- 8 pensjonskasser,
- 9 postoperatører ved formidling av postsendinger,
- 10 verdipapirregistre,
- 11 andre foretak hvis hovedvirksomhet er omfattet av punktene 2 til 12 og 14 i vedlegg I til direktiv 2000/12/EF om adgang til å starte og utøve virksomhet som kredittinstitusjon, herunder utlånsvirksomhet, fondsmegling, betalingsformidling, finansiell leasing, rådgivnings- eller andre tjenester knyttet til finansielle transaksjoner samt utleie av bankbokser.

Loven gjelder også for følgende juridiske og fysiske personer i utøvelsen av deres yrke:

- 1 statsautoriserte og registrerte revisorer,
- 2 autoriserte regnskapsførere,
- 3 eiendomsmeglere og boligbyggelag når det drives eiendomsmegling,
- 4 forsikringsmeglere,
- 5 prosjektmeglere,
- 6 valutameglere,
- 7 advokater og andre som ervervsmessig eller stadig yter selvstendig juridisk bistand, når de bistår eller opptrer på vegne av klienter ved planlegging eller utførelse av finansielle transaksjoner eller transaksjoner som gjelder fast eiendom eller løsøre gjenstander som nevnt i nr. 8;
- 8 forhandlere av gjenstander, herunder auksjonsforretninger, kommisjonærer og lignende, ved transaksjoner i kontanter på 40 000 norske kroner eller mer eller et tilsvarende beløp i utenlandsk valuta. Transaksjoner med betalingskort omfattes kun når det er bestemt i forskrift fastsatt av departementet;
- 9 personer og foretak som mot vederlag tilbyr tilsvarende tjenester som nevnt i nr. 1 til 8.

Loven gjelder også for foretak og personer som utfører tjenester på vegne av eller for rapporteringspliktige.

Når advokater opptrer som bostyrere, gjelder bestemmelsene i §§ 7, 8, 11, 16 og 17.

Kongen kan i forskrift fastsette regler som gir loven anvendelse for spillvirksomhet, inkassoforetak og regulerte markeder.

Presidenten: Her foreligger det et avvikende forslag, nr. 6, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«I lov om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv. (hvitvaskingsloven) skal § 4 annet ledd nr. 7 lyde:

Advokater og andre som ervervsmessig eller stadig yter selvstendig juridisk bistand.

§ 4 nytt fjerde ledd skal lyde:

Kongen kan i forskrift fastsette unntak fra rapporteringsplikten for juridiske og fysiske personer som omfattes av annet ledd nr. 7.»

Det vil bli votert alternativt mellom komiteens innstilling til § 4 annet ledd nr. 7 og hele forslag nr. 6, dvs. annet ledd nr. 7 og nytt fjerde ledd. Deretter vil det bli votert over paragrafens øvrige ledd og nummer.

V o t e r i n g :

1. Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til § 4 annet ledd nr. 7 og forslaget fra Arbeiderpartiet bifaltes innstillingen med 54 mot 22 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 22.06.45)
2. Komiteens innstilling til paragrafens øvrige ledd og nummer bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 5 Identitetskontroll

Rapporteringspliktige skal ved etablering av kundeforhold kreve gyldig legitimasjon av kunden. Plikten gjelder også for den rapporteringspliktiges ansatte. Som gyldig legitimasjon regnes alltid skriftlig legitimasjon.

Ved transaksjoner som gjelder 100 000 norske kroner eller mer, for kunder som den rapporteringspliktige ikke på forhånd har et etablert kundeforhold til, skal det kreves legitimasjon som nevnt i første ledd. Beløpsgrensen beregnes samlet for transaksjoner som gjennomføres i flere operasjoner som ser ut til å kunne ha sammenheng med hverandre. Dersom beløpet ikke er kjent når transaksjonen gjennomføres, skal identitetskontrollen utføres så snart den rapporteringspliktige blir kjent med beløpet og at det overstiger beløpsgrensen.

Den rapporteringspliktige skal i alle tilfeller kreve legitimasjon som nevnt i første ledd, dersom den har mistanke om at transaksjonen har tilknytning til utbytte av en straffbar handling eller til forhold som rammes av straffeloven § 147 a eller § 147 b.

Identitetskontroll skal skje ved kundens personlige fremmøte hos den rapporteringspliktige. Dersom personlig fremmøte er til vesentlig ulempe for kunden eller ikke er praktisk gjennomførbart, kan det gjøres unntak fra dette kravet, såfremt betryggende identitetskontroll likevel kan finne sted.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om gjennomføring av identitetskontroll, hva som anses som gyldig legitimasjon og unntak fra plikten til å kreve legitimasjon og til å foreta identitetskontroll.

§ 6 Registrering av opplysninger

Rapporteringspliktige skal registrere følgende opplysninger om kunder:

- 1 fullt navn eller firma,
- 2 personnummer, organisasjonsnummer, D-nummer eller, dersom kunden ikke har slikt nummer, annen entydig identitetskode,
- 3 fast adresse,
- 4 referanse til legitimasjon som har støttet identitetskontrollen, og
- 5 annet fastsatt i forskrift gitt av departementet.

Rapporteringspliktige skal sørge for at registrerte opplysninger lagres forsvarlig.

Det skal ved bruk av kontonummer eller på annen måte registreres en entydig forbindelse mellom kundeforholdet og opplysningene.

Dersom den rapporteringspliktige vet eller kan ha grunn til å tro at kunden handler på vegne av en annen eller at en annen eier formuesgodet det handles for, skal den rapporteringspliktige bringe på det rene opplysninger som nevnt i første og tredje ledd også om den det handles på vegne av, og registrere slike opplysninger.

§ 7 Undersøkelses- og rapporteringsplikt

Dersom rapporteringspliktige har mistanke om at en transaksjon har tilknytning til utbytte av en straffbar handling eller til forhold som rammes av straffeloven § 147 a eller § 147 b, skal det foretas nærmere undersøkelser for å få bekreftet eller avkreftet mistanken. Plikten gjelder også for den rapporteringspliktiges ansatte.

Dersom undersøkelsene ikke har avkreftet mistanken, skal den rapporteringspliktige av eget tiltak oversende opplysninger til ØKOKRIM om den aktuelle transaksjonen og om de forhold som har medført mistanke. Den rapporteringspliktige og ansatte skal på forespørsel gi ØKOKRIM alle nødvendige opplysninger om transaksjonen og mistanken.

Kunder eller tredjepersoner skal ikke gjøres kjent med at det er blitt oversendt opplysninger til ØKOKRIM.

§ 8 Oppbevaring av opplysninger mv.

Rapporteringspliktige skal oppbevare kopi av de nødvendige dokumenter som er brukt i forbindelse med legitimasjon som nevnt i § 5, og registrerte opplysninger som nevnt i § 6, i fem år etter at kundeforholdet er opphørt eller transaksjonen er gjennomført.

Rapporteringspliktige skal oppbevare dokumenter i tilknytning til transaksjoner som nevnt i § 7 første ledd i fem år etter at transaksjonen er gjennomført.

Dokumenter og opplysninger som rapporteringspliktige oppbevarer etter første og annet ledd, skal slettes innen ett år etter at oppbevaringsplikten opphører.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om hvilke dokumenter som skal oppbevares og om oppbevaringsmåten.

§ 9 Om gjennomføring av mistenkelige transaksjoner

Rapporteringspliktige skal ikke gjennomføre transaksjoner som medfører undersøkelsesplikt, før ØKOKRIM er underrettet. ØKOKRIM kan i særlige tilfeller gi pålegg om ikke å gjennomføre en slik transaksjon. Transaksjonen kan likevel gjennomføres før ØKOKRIM er underrettet, dersom det ikke er mulig å la være å gjennomføre den, eller dersom unnlattelse av å gjennomføre transaksjonen ville vanskeliggjøre etterforskningen. I så fall skal ØKOKRIM underrettes umiddelbart etter at transaksjonen er gjennomført.

§ 10 ØKOKRIMs plikt til å slette opplysninger

Opplysninger som ØKOKRIM mottar etter bestemmelsene i § 7, skal slettes senest fem år etter at opplysningene ble registrert, med mindre det i dette tidsrommet er registrert nye opplysninger, eller det er foretatt etterforsknings- eller rettergangsskritt mot den registrerte.

Dersom ØKOKRIMs undersøkelser viser at det ikke foreligger en straffbar handling, skal opplysningene slettes snarest mulig.

Departementet kan gi nærmere regler om ØKOKRIMs saksbehandling, herunder sletting av opplysninger.

§ 11 Forholdet til taushetsplikt

Opplysninger som i god tro meddeles ØKOKRIM etter § 7, er ikke brudd på taushetsplikt og gir ikke grunnlag for erstatning eller straff.

Rapporteringspliktige som nevnt i § 4 første ledd nr. 1, kan uten hinder av taushetsplikt utveksle nødvendige kundeopplysninger seg imellom når det anses nødvendig som ledd i undersøkelser av mistanke om at en transaksjon har tilknytning til utbytte av en straffbar handling eller til forhold som rammes av straffeloven § 147 a eller § 147 b.

ØKOKRIM kan gi opplysninger som ØKOKRIM mottar etter bestemmelsene i § 7 til andre offentlige myndigheter enn politiet som har oppgaver knyttet til forebygging av forhold som rammes av straffeloven § 147 a eller § 147 b.

§ 12 Unntak fra advokaters rapporteringsplikt mv.

Advokater og andre som ervervsmessig eller stadig yter retts hjelpvirksomhet, har ikke plikt til å rapportere om forhold som de har fått kjennskap til gjennom arbeidet med å fastslå klientens rettsstilling, eller om forhold som de har fått kjennskap til før, under og etter en retts sak, når forholdet har direkte tilknytning til rettstvisten.

Dette gjelder tilsvarende for revisorer og andre rapporteringspliktige rådgivere når de bistår en advokat eller andre som ervervsmessig eller stadig yter retts hjelpvirksomhet.

§ 13 Kontroll- og kommunikasjonsrutiner

Rapporteringspliktige skal etablere forsvarlige interne kontroll- og kommunikasjonsrutiner som sikrer oppfyllelse av pliktene som pålegges rapporteringspliktige etter loven og bestemmelser fastsatt i medhold av loven. Kontroll- og kommunikasjonsrutinene skal være skriftlige og fastsatt på øverste nivå hos den rapporteringspliktige. Det skal utpekes en person i ledelsen som skal ha et særskilt ansvar for å følge opp rutinene. Det skal gjennomføres opplæringsprogrammer og oppfølging for ansatte og andre personer som utfører oppgaver til oppfyllelse av plikter etter loven.

§ 14 Kontrollutvalget for tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger

Kontrollutvalget for tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger (Kontrollutvalget) skal føre kontroll med:

- 1 ØKOKRIMs behandling av opplysninger mottatt i medhold av § 7,
- 2 ØKOKRIMs pålegg og godkjenninger etter § 9, og
- 3 at ØKOKRIM oppfylder plikten til å slette opplysninger etter § 10.

Kontrollutvalget skal bestå av minst tre medlemmer som oppnevnes av Kongen. Dessuten oppnevnes ett eller flere varamedlemmer. Lederen for utvalget skal oppfylle de krav som stilles til høyesterettsdommere. Kontrollutvalgets medlemmer har taushetsplikt om det de får vite i utøvelsen av sitt verv.

ØKOKRIM skal gi Kontrollutvalget de opplysninger, dokumenter mv. som Kontrollutvalget finner nødvendig for sin kontroll. Når Kontrollutvalget krever det, har ØKOKRIMs tjenestemenn plikt til å forklare seg overfor Kontrollutvalget uten hensyn til taushetsplikt.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om oppgavene og saksbehandlingen til Kontrollutvalget.

§ 15 Elektroniske overvåkningssystemer

Rapporteringspliktige som nevnt i § 4 første ledd nr. 1, skal etablere elektroniske overvåkningssystemer. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om elektroniske overvåkningssystemer.

§ 16 Straff

Med bøter straffes rapporteringspliktige som forsettlig overtrer eller medvirker til overtredelse av denne lov eller forskrifter gitt i medhold av loven.

Ved særlig skjerpene omstendigheter kan fengsel inntil 1 år anvendes.

§ 17 Pålegg og tvangstiltak

Tilsynsorgan kan gi den rapporteringspliktige pålegg om at forhold i strid med denne lov eller bestemmelser gitt i medhold av loven, skal opphøre. Tilsynsorgan kan sette en frist for at forholdene bringes i samsvar med pålegget.

Den som ikke etterkommer pålegg etter første ledd, kan ilegges tvangsmulkt av tilsynsorganene. Tvangsmulkten kan ilegges i form av engangsmulkt eller løpende mulkt. Ilagt mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om fastsettelse av tvangsmulkt, herunder mulktens størrelse.

§ 18 Forskrifter

Departementet kan i forskrift fastsette:

- 1 regler til utfylling og gjennomføring av bestemmelsene i loven,
- 2 unntak fra enkelte eller flere av bestemmelsene i loven for visse rapporteringspliktige,
- 3 regler om hvilke opplysninger om avsender som skal følge en transaksjon i betalingskjeden,
- 4 særskilte regler om rapportering av transaksjoner med eller for personer eller foretak som har tilknytning til land eller områder som ikke har gjennomført tilfredsstillende tiltak mot hvitvasking av utbytte eller finansiering av terrorisme,
- 5 forbud eller restriksjoner når det gjelder adgangen for rapporteringspliktige til å etablere forretningsforhold til eller foreta transaksjoner med personer eller foretak som har tilknytning til land eller områder som ikke har gjennomført tilfredsstillende tiltak mot hvitvasking av utbytte eller finansiering av terrorisme.

§ 19 Ikrafttredelse og overgangsregler

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan gi overgangsregler.

§ 20 Endringer i andre lover

Fra den tid loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

- 1 I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner oppheves § 2-1 annet ledd, § 2-17, § 2-17a og § 5-1 første ledd annet punktum.
- 2 I lov 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet skal § 12 annet ledd annet punktum lyde:
Taushetsplikten etter foregående ledd gjelder heller ikke overfor ØKOKRIM ved oversendelse av opplysninger i henhold til § 7 i lov om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv. (hvitvaskingsloven).

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

- 3 I lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.v. skal § 6 annet ledd lyde:

Når Tilsynet i sitt tilsynsarbeide får mistanke om at det foreligger forhold med tilknytning til utbytte av en straffbar handling eller til forhold som rammes av straffeloven § 147 a eller § 147 b, skal opplysninger om dette oversendes Den sentrale enhet for etterforskning og påtale av økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet, ØKOKRIM.

Presidenten: Presidenten forstår det slik at Fremskrittspartiet nå vil stemme for.

Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet har varslet at de går imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 64 mot 13 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 22.07.30)

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Videre var innstillet:

B.

Stortinget ber Regjeringen innen utgangen av 2003 på en god måte fremme nødvendige forslag for å sidestille skriftlig og elektronisk legitimasjon.

Presidenten: B blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Hill-Marta Solberg på vegne av Arbeiderpartiet
- forslag nr. 2, fra Siv Jensen på vegne av Fremskrittspartiet

Forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme sak om endringer i sentralbankloven § 2, slik at foreleggelsesplikten oppheves.»

Dette forslaget blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om endringer i sentralbankloven og finansieringsvirksomhetsloven og om opphevelse av valuta-reguleringsloven og penge- og kredittreguleringsloven

I

Lov 14. juli 1950 nr. 10 om valutaregulering oppheves.

II

Lov 25. juni 1965 nr. 2 om adgang til regulering av penge- og kredittforholdene oppheves.

III

I lov 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet (sentralbankloven) gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven)

§ 3 nytt fjerde ledd skal lyde:

Banken skal informere offentligheten om de vurderinger som har vært grunnlaget for beslutninger som gjelder utøvelsen av pengepolitikken.

§ 5 tredje ledd skal lyde:

Representantskapet fører tilsyn med *bankens drift* og at reglene for bankens virksomhet blir fulgt. Det organiserer bankens revisjon, ansetter herunder *sentralbankrevisor*, og fastsetter instruks for revisjonen. Representantskapet fastsetter bankens årsregnskap og vedtar etter forslag fra hovedstyret dens budsjett. Representantskapet kan etter forslag fra hovedstyret bestemme at produksjon av pengesedler og mynter eller annen forretningsmessig

virksomhet som faller inn under denne loven, skal utøves av selskap som banken helt eller delvis eier. Representantskapet fører tilsyn med slike *selskaper*. Representantskapet avgir uttalelse om hovedstyrets *protokoller, tilsynet med banken* og saker som det forelegges av hovedstyret. Representantskapet avgjør i tvilstilfelle om en sak er av administrativ karakter, jf. § 6 tredje ledd, § 7 sjette ledd og § 11 andre ledd. Representantskapet fastsetter nærmere regler for bankens lån til ansatte, jfr. § 23.

§ 6 femte og nytt sjette ledd skal lyde:

Følgende personer kan ikke fungere som medlemmer eller vararepresentanter til hovedstyret:

1. *regjeringsmedlemmer*
2. *statssekretærer og andre politiske medarbeidere i departementene*
3. *embetsmenn i departementene*
4. *medarbeidere i Finansdepartementet og Statsministerens kontor*
5. *stortingsrepresentanter*
6. *andre politiske medarbeidere på Stortinget*
7. *komitésekretærer på Stortinget*
8. *medarbeidere i banken*
9. *nærstående av personer som nevnt i nr. 1, 2, 4, 5, 6, 7 og 8.*

Som nærstående etter femte ledd nr. 9 regnes slektninger i rett opp- og nedstigende linje, ektefeller, registrerte partnere, person som vedkommende bor sammen med i ekteskapslignende forhold og barn av disse.

Nåværende sjette og syvende ledd blir nye syvende og åttende ledd.

§ 7 tredje ledd skal lyde:

Personer som nevnt i § 6 femte og sjette ledd kan ikke fungere som medlemmer eller vararepresentanter til representantskapet.

§ 7 fjerde ledd nytt første punktum skal lyde:

Når særlig hensyn gjør det ønskelig, kan representantskapet delegerer til lederen for representantskapet å treffe avgjørelse i saker som hører under representantskapet.

Nåværende første punktum blir nytt andre punktum.

§ 8 skal lyde:

§ 8. *Bankens kontorer*

Banken har sitt hovedkontor i Oslo og kan opprette kontorer i Norge og i utlandet.

§ 9 tredje og femte ledd oppheves.

Nåværende fjerde ledd blir tredje ledd, som skal lyde:

Vararepresentanter for de ansattes medlemmer i *hovedstyret ved* behandlingen av administrative saker, velges av og blant de ansatte etter avtalt eller av representantskapet fastsatt valg måte, jfr. § 6 tredje ledd.

§ 18 skal lyde:

§ 18. *Kreditt til staten*

Banken kan ikke yte kreditt direkte til staten.

§ 19 annet ledd annet og tredje punktum oppheves.

§ 22 skal lyde:

§ 22. *Kreditt til og innskudd fra andre*

Banken kan i særlige tilfeller yte lån og andre former for kreditt til andre foretak i finansiell sektor enn banker. Vilkårene for slik kreditt fastsettes av banken.

Innskudd fra andre enn banker kan mottas i særlige tilfeller. Banken fastsetter innskuddsvilkårene.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 24 tredje punktum oppheves.

Presidenten: Senterpartiet har varslet at de går imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes mot 3 stemmer.

Videre var innstillet:

Nytt kapittel VI skal lyde:

Kapittel VI. Opplysningsplikt og beskyttelsestiltak

§ 27. *Opplysningsplikt*

Kongen kan ved forskrift eller enkeltvedtak bestemme at foretak i finansiell sektor, herunder banker, forsikringsselskaper, finansieringsforetak, verdipapirforetak, børser, verdipapirregistre og oppgjørssentraler, skal gi banken opplysninger om sin virksomhet, finansiering av virksomheten, sitt regnskap, transaksjoner og beholdninger på egne og kunders vegne, samt andre opplysninger som er nødvendige for bankens arbeid. Foretak som er morselskap kan pålegges å gi slike opplysninger for konsernet. Kongen kan videre bestemme at andre institusjoner, foretak og privatpersoner som er aktører i verdipapirmarkedet, driver betalingsformidling eller yter tjenester mot finansiell sektor, skal pålegges slik opplysningsplikt.

Det kan bare fastsettes opplysningsplikt i medhold av paragrafen her for å ivareta bankens oppgaver etter loven, utarbeide offisiell statistikk eller støtte bankens eller Kredittilsynets tilsyn med soliditet og finansiell stabilitet. Opplysningene kan bare brukes til de formål som er nevnt her.

Kongen kan i forskrift fastsette regler om omfanget og gjennomføringen av opplysningsplikt fastsatt i medhold av paragrafen her.

§ 28. *Beskyttelsestiltak*

Ved kapitalbevegelser til og fra utlandet som kan føre til store problemer med betalingsbalansen eller vesentlige forstyrrelser i kapitalmarkedene, kan Kongen innføre nødvendige beskyttelsestiltak i form av penge-, kreditt- eller valutaregulering eller lignende tiltak. Banken skal ha anledning til å uttale seg før det treffes slikt vedtak.

Nåværende kapittel VI blir kapittel VII.

Nåværende §§ 27 og 28 blir nye §§ 29 og 30 under kapittel VII, der § 30 annet ledd første punktum skal lyde:

Årsberetningen, det reviderte årsregnskap, samt representantskapets uttalelse om hovedstyrets protokoller og tilsynet med banken sendes departementet for å forelegges Kongen og meddeles Stortinget.

Nytt kapittel VIII skal lyde:

Kapittel VIII. Tvangsmulkt og straff

§ 31. *Tvangsmulkt*

For å sikre at opplysningsplikten etter § 27 blir overholdt, kan banken ved overtredelse av opplysningsplikten illegge en tvangsmulkt til fordel for statskassen. Pålegg om tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Påløpt tvangsmulkt kan i særlige tilfeller helt eller delvis ettergis. Kongen kan fastsette nærmere regler om tvangsmulkt etter bestemmelsen her.

§ 32. *Straff*

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser eller vedtak i medhold av § 28 straffes med bøter eller under særdeles skjerpene omstendigheter med fengsel inntil ett år. Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser eller vedtak i medhold av § 27 straffes med bøter.

Nåværende kapittel VII blir nytt kapittel IX.

Nåværende § 29 blir ny § 33 under kapittel IX.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Presidenten vil her la votere over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Følgende bestemmelse tas inn i sentralbankloven:

Departementet kan bestemme at det skal svares en avgift til staten når noen omsetter utenlandsk valuta eller når det foretas overføringer i norske kroner til eller fra en utlendings bankkonto. Det samme gjelder for inn- og utgående oppgjørsbetalinger og avreg-

ningsforretninger mellom Norge og utlandet. En slik avgift skal bare innføres som del av en internasjonal avtale der store, toneangivende land deltar.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 54 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.09.27)

Videre var innstillet:

IV

I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner gjøres følgende endringer:

§ 2-13 annet punktum oppheves.

§ 3-16 første og annet ledd skal lyde:

Finansieringsforetak kan bare drive finansieringsvirksomhet og valutavirksomhet samt virksomhet som naturlig henger sammen med dette.

Vedtektene skal ha bestemmelser om hva slags finansieringsvirksomhet og valutavirksomhet det enkelte foretak skal kunne drive.

Nytt kapittel 4a skal lyde:

Kapittel 4a. Valutavirksomhet

§ 4a-1. *Rett til å drive valutavirksomhet*

Valutavirksomhet kan bare drives av foretak som nevnt i § 1-4 første ledd nr. 1, 3, 4 og 5.

Som valutavirksomhet regnes virksomhet som består i omsetning av valuta og betalingsformidling med utlandet. Med «betalingsformidling med utlandet» menes utførelse av hele eller deler av et betalingsoppdrag der betalingsmidler stilles til disposisjon for mottaker i et annet land enn i det landet betalingsoppdraget blir gitt.

Kongen kan ved forskrift eller enkeltvedtak gjøre unntak fra første ledd.

Kongen kan i forskrift fastsette nærmere regler om valutavirksomhet.

§ 4a-2. *Finansieringsforetak som bare driver valutavirksomhet*

Det kan gis konsesjon som finansieringsforetak etter § 3-3 til foretak som bare driver valutavirksomhet.

§ 4a-3. *Utenlandske foretaks valutavirksomhet i Norge*

For utenlandsk foretak som driver valutavirksomhet gjelder § 3-4 på samme måte.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

V

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelser i loven kan settes i kraft til ulik tid. De enkelte bestemmelser i lov 14. juli 1950 nr. 10 om valutaregulering og i lov 25. juni 1965 nr. 2 om adgang til regulering av penge- og kredittforholdene kan oppheves til ulik tid.

Kongen kan gi overgangsregler.

Presidenten: Presidenten har forstått at Sosialistisk Venstreparti ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 66 mot 10 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 22.10.03)

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet. Sosialistisk Venstreparti har varslet at de går imot.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes med 64 mot 10 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.10.28)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

S a k n r . 9

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 22.15.